UNIVERZA V LJUBLJANI

UNIVERZA V LJUBLJANI

SAMOEVALVACIJSKO POROČILO

po 31. členu Zakona o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti (ZZrID)

Poročilo pripravil_a:

Naziv telesa / delovne skupine / komisije / ocenjevalne skupine / službe:

Prorektor za raziskave in razvoj v sodelovanju s strokovnimi službami rektorata, Komisija Senata UL za raziskovalno in razvojno delo, dekani in prodekani članic UL za raziskovalno dejavnost

Prof. dr. Gregor Majdič
Rektor

Univerza v Ljubljani
Podpisnik: Rektor UL
Izdajatelj: SIGEN-CA G2
Številka certifikata: 00BD5344D40000000
Potek veljavnosti: 06. 10. 2026
Čas podpisa: 04. 06. 2026 07:29

Prof. dr. Niko Herakovič
Predsednik UO UL

Univerza v Ljubljani
Podpisnik: Niko Herakovič
Izdajatelj: SIGEN-CA G2
Številka certifikata: 085645530000000057
Potek veljavnosti: 27. 05. 2030
Čas podpisa: 08. 06. 2026 17:12

Ljubljana, maj 2026

UNIVERZA
V LJUBLJANI

PODATKI PREJEMNIKA STABILNEGA FINANCIRANJA

Naziv: Univerza v Ljubljani

Evidenčna št. RO: 0510

Spletna stran: www.uni-lj.si

UNIVERZA V LJUBLJANI

Vsebina

1. UVOD – PREDSTAVITEV RAZISKOVALNE ORGANIZACIJE 6
2. PREDSTAVITEV PRISTOPA K SAMOEVALVACIJI 9
3. SAMOEVALVACIJA ZNANSTVENORAZISKOVALNEGA DELA 10
   3.1 Znanstvena odličnost 10
   3.2 Družbeni vpliv 16
4. KAKOVOST RAZISKOVALNEGA INSTITUCIONALNEGA OKOLJA 21
   4.1 Strateško upravljanje 21
   4.2 Kadrovska politika, pomlajevanje raziskovalne skupnosti in usposabljanje mladih raziskovalcev 29
   4.3 Raziskovalna infrastruktura in oprema 33
   4.4 Sodelovanje, prenos znanja in raznovrstnost virov financiranja 33
   4.5 Notranji sistem zagotavljanja kakovosti znanstvenoraziskovalnega dela 46
   4.6 Načela odprte znanosti 48
   4.7 Načelo enakih možnosti 50
   4.8 Etika in integriteta 54
5. POVZETEK SAMOEVALVACIJSKEGA POROČILA IN SWOT-ANALIZA 59
6. PRILOGE 62

PRILOGE

Priloga 1: Seznam primerov raziskovalnih rezultatov

Priloga 2: Primeri družbenega vpliva

Priloga 3: Poročilo o doseganju ciljev stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti za obdobje 2022–2025

KAZALO KRATIC

ARIS – Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije
COARA – Koalicija za napredek vrednotenja raziskav (Coalition for Advancing Research Assessment).
COPE – Komisija za etiko v znanstveni publicistiki (Committee on Publication Ethics)
CTR – Cilji trajnostnega razvoja
ENRIO – Evropska mreža pisarn za raziskovalno integriteto (The European Network of Research Integrity Offices)
ERC – Evropski raziskovalni svet (European Research Council)
ERION – Mreža strokovnih delavcev za raziskovalno integriteto v okviru združenja Evropskega združenja raziskovalnih managerjev in administratorjev EARMA (Ethics and Research Integrity Officer Network within EARMA association)
FAIR kratica pomeni načela za ravnanje s podatki, ki so:

- F – Findable (Najdljivi): Podatki in pripadajoči metapodatki morajo biti lahko najdljivi za ljudi in računalnike. To vključuje uporabo edinstvenih in trajnih identifikatorjev (npr. DOI).
- A – Accessible (Dostopni): Ko so podatki najdeni, morajo biti dostopni na jasen način, tudi če so zaščiteni. Pomembna je tudi uporaba odprtih in standardiziranih protokolov.
- I – Interoperable (Združljivi): Podatki naj bodo združljivi z drugimi nabori podatkov in orodji, kar pomeni, da morajo uporabljati standardne formate in nadzorovane besednjake.
- R – Reusable (Ponovno uporabni): Podatki naj bodo dobro opisani in licencirani tako, da jih je mogoče ponovno uporabiti za druge raziskave in namene.

FDMN – Katalog funkcij, delovnih mest in nazivov
FTE – (Full Time Employment) – ekvivalent polne zaposlitve ene osebe za polni delovni čas
IC – Infrastrukturni center
IL – Intelektualna lastnina
IRD – Individualno raziskovalno delo
ISF – Institucionalni steber financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti
JRO – Javna raziskovalna organizacija
KDrŠ – Komisija Senata UL za doktorski študij UL
KMR – Komisija Senata UL za izbor mentoric in mentorjev ter spremljanje mladih raziskovalk in raziskovalcev UL
KRRD – Komisija Senata UL za raziskovalno in razvojno delo UL
LS – Vede o življenju (Life Sciences)
MRIC – Mreža raziskovalnih infrastrukturnih centrov UL
MVZI – Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije
NES – Načrt enakosti spolov
NOO – Načrt za okrevanje in odpornost (Next Generation EU)
PE–N – Naravoslovje in tehnika – naravoslovje (Physical Sciences and Engineering – Natural Sciences)
PE–T – Naravoslovje in tehnika (Physical Sciences and Engineering – Technical Sciences)
PUŠ – Problemsko učenje študentov (naslov javnega razpisa MVZI)
PSF – Programski steber financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti
RP – Raziskovalni programi
MR – Mladi raziskovalci
RO – Raziskovalna organizacija

RP – Raziskovalni program
RSF – Razvojni steber financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti
RSUL – Razvojni sklad UL
RUL – Repozitorij UL
REI – Raziskovalna etika in integriteta
SfZRD – Stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti
SMUL – Svetovna mreža UL
SPIRIT – Javna agencija Republike Slovenije za spodbujanje investicij, podjetništva in internacionalizacije
SH – Družboslovje in humanistika (Social Sciences and Humanities)
STE(A)M – Znanost (Science), tehnologija (Technology), inženirstvo (Engineering), umetnost (Arts) in matematika (Mathematics)
UL – Univerza v Ljubljani
- *AG – Akademija za glasbo*
- *ALUO – Akademija za likovno umetnost in oblikovanje*
- *AGRFT – Akademija za gledališče, radio, film in televizijo*
- *BF – Biotehniška fakulteta*
- *EF – Ekonomska fakulteta*
- *FA – Fakulteta za arhitekturo*
- *FDV – Fakulteta za družbene vede*
- *FE – Fakulteta za elektrotehniko*
- *FFA – Fakulteta za farmacijo*
- *FGG – Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo*
- *FKKT – Fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo*
- *FMF – Fakulteta za matematiko in fiziko*
- *FPP – Fakulteta za pomorstvo in promet*
- *FRI – Fakulteta za računalništvo in informatiko*
- *FSD – Fakulteta za socialno delo*
- *FS – Fakulteta za strojništvo*
- *FŠ – Fakulteta za šport*
- *FU – Fakulteta za upravo*
- *FF – Filozofska fakulteta*
- *MF – Medicinska fakulteta*
- *NTF – Naravoslovnotehniška fakulteta*
- *PEF – Pedagoška fakulteta*
- *PF – Pravna fakulteta*
- *TEOF – Teološka fakulteta*
- *VF – Veterinarska fakulteta*
- *ZF – Zdravstvena fakulteta*

1 UVOD – PREDSTAVITEV RAZISKOVALNE ORGANIZACIJE

Univerza v Ljubljani (UL) je najstarejša in največja visokošolska ter znanstvenoraziskovalna ustanova v Sloveniji, ustanovljena leta 1919. Danes jo obiskuje približno 38.000 študentov, zaposluje pa več kot 7.000 visokošolskih učiteljev in sodelavcev, raziskovalcev ter strokovnih sodelavcev na 23 fakultetah in 3 umetniških akademijah, od katerih je več kot 4.700 registriranih raziskovalcev, kar pomeni več kot 30 odstotkov vseh registriranih raziskovalcev v Sloveniji. UL je največja javna raziskovalna organizacija v Sloveniji, ki prispeva skoraj polovico vseh znanstveno raziskovalnih rezultatov v Sloveniji, hkrati pa je njeno osnovno poslanstvo prenašanje tega znanja v izobraževanje in družbo. Na raziskovalnem področju UL pokriva vsa področja po klasifikaciji FRASCATTI. Ob zadnji izdaji lestvice Academic Ranking of World Universities (ARWU/Shanghai Ranking) v letu 2025 je uvrščena med 501–600 najboljših svetovnih univerz, na lestvici organizacije Quacquarelli Symonds (QS) Europe pa se je za leto 2026 uvrstila na 197. mesto.

UL utrjuje akademsko skupnost profesorjev, raziskovalcev, študentov in drugih sodelavcev ter si prizadeva za uveljavitev doma in v svetu. Svoje raziskovanje, izobraževanje, strokovno in javno delovanje ter razmerja med člani UL utemeljuje na vrednotah:

- akademske odličnosti oziroma zagotavljanja čim višje kakovosti,
- akademske svobode sodelavcev in študentov, posebej svobode ustvarjalnosti,
- avtonomije v odnosu do države, političnih strank, korporacij in verskih skupnosti,
- humanizma in človekovih pravic, vključujoč enakost možnosti in solidarnost,
- etičnega in odgovornega odnosa do sveta.

Vizija UL je, da bo do leta 2027 med vodilnimi univerzami, soustvarjalkami inovativne družbe znanja in širše družbene blaginje na temeljih vrednot etičnega sobivanja v Srednji in Vzhodni Evropi. Vsak dan uresničujemo vizijo biti vedno bolj prepoznavna, mednarodno odprta in odlična raziskovalna univerza, ki nenehno ustvarjalno prispeva h kakovosti življenja.
Končni strateški cilj UL je 'Prepoznavna in uveljavljena akademska ustanova v Evropi', kar vključuje vzpon med prvih 400 univerz na lestvicah ARWU in prvih 200 univerz na lestvici QS.
Temeljna poslanstva UL, povezana z znanstvenoraziskovalno dejavnostjo, zapisana v Strategiji UL 2022–2027, so:

- gojiti vrhunsko raziskovanje ter dosegati odličnost in najvišja etična merila na vseh področjih znanosti in umetnosti;
- skrbeti za utrjevanje nacionalne samobitnosti, posebej z razvojem slovenske znanstvene in strokovne terminologije;
- na podlagi lastnega raziskovanja ter domačih in tujih raziskovalnih dosežkov izobraževati ustvarjalne, kritično misleče in vrhunske znanstvenike, umetnike in strokovnjake, ki so usposobljeni za trajnostno naravnano in odgovorno vodenje ob upoštevanju izročila evropskega razsvetljenstva in humanizma ter ob upoštevanju človekovih pravic;
- spodbujati interdisciplinarni in multidisciplinarni študij ter izmenjevati svoje dosežke na področju znanosti in umetnosti z drugimi univerzami in znanstvenoraziskovalnimi ustanovami;
- sodelovati z organizacijami iz gospodarstva in storitvenih dejavnosti v javnem in zasebnem sektorju, z državnimi organi, lokalnimi skupnostmi ter civilno družbo. S tem bo UL pospeševala uporabo svojih raziskovalnih in izobraževalnih dosežkov ter prispevala k družbenemu razvoju.

UL je v Strategiji UL za obdobje 2022–2027 opredelila posebna **razvojna področja ter s tem ključne strateške cilje in dolgoročne cilje** na področju raziskovalnega dela:

- spodbujati odličnost v znanosti in umetnosti, vpetost v mednarodno okolje, interdisciplinarnost, odprtost in družbeno relevantnost ter
- nadgraditi podporo prenosu znanja in umetnosti v vse vidike družbenega življenja.

Pri tem smo posebej poudarili, da je za dosego teh ciljev treba okrepiti finančni položaj, nadgraditi procese in infrastrukturo ter podpirati razvoj kadrov. UL je pri tem izpostavila svojo zavezanost trajnostnemu razvoju kot osrednjemu vsebinskemu področju raziskovalnega dela.
Tako smo si na UL v skladu s ključnimi strateškimi in dolgoročnimi cilji UL v Načrtu izvajanja stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti za obdobje 2022–2027 postavili naslednjih **10 strateških in dolgoročnih ciljev stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti:**

Spodbujati odličnost v znanosti in umetnosti:

1. Krepiti odličnost programskih skupin, še posebej na strateških področjih EU ter na (do sedaj) podhranjenih področjih.
2. Povečevati število najbolj prestižnih raziskovalnih projektov in vključenost v odlične evropske raziskovalne konzorcije.
3. Krepiti odličnost znanstvenih objav.
4. Spremeniti vrednotenje dosežkov v znanosti in umetnosti.
5. Nadgraditi podporno okolje znanstvenemu in umetniškemu delu.

Krepiti vpetost v mednarodno okolje in interdisciplinarnost:

6. Okrepiti mednarodno povezovanje raziskovalcev in študentov UL.
7. Podpirati razvoj kadrov in internacionalizacijo.

Nadgraditi podporo prenosu znanja in umetnosti v vse vidike družbenega življenja:

8. Okrepiti sodelovanje z okoljem pri prenosu znanja, inovacij in ustvarjalnosti.

Spodbujati odprtost in družbeno relevantnost:

9. Okrepiti promocijo povezovanja znanosti z različnimi javnostmi.
10. Krepiti zavedanje in zavezanost k trajnostnemu razvoju.

UL prispeva več kot polovico vseh znanstvenih rezultatov v državi ter spodbuja njihovo kakovost in odmevnost. Močno je vpeta tudi v mednarodni prostor in je članica ene boljših zvez evropskih univerz EUTOPIA ter članica več drugih mednarodnih združenj univerz: The Guild, CELSA, LERU-CE7, UNICA, Utrechtska mreža, Evropska zveza univerz (EUA), Rektorski forum JV Evrope in Zahodnega Balkana ter nekaterih drugih mrež in združenj. Kot članica evropskega združenja univerz The GUILD je UL vključena tudi v štiri ARUA-GUILD centre raziskovalne odličnosti, namenjene raziskovalnemu in razvojnemu sodelovanju z afriškimi univerzami članicami združenja ARUA. Mednarodna primerljivost in kakovost sta ključni domeni in usmeritvi UL. Kot prvi visokošolski zavod v Sloveniji je UL uspešno opravila mednarodno institucionalno evalvacijo. Finska nacionalna agencija za zagotavljanje kakovosti v visokem šolstvu FINEEC je UL januarja 2024 dodelila potrdilo o kakovosti (angl. Quality Label) za šest let.

UL je bila med ustanovnimi člani združenja COARA in je leta 2022 pristopila k sporazumu COARA z namenom preoblikovati interno vrednotenje raziskovalnega dela.
Za spodbujanje sodelovanja v evropskih in mednarodnih raziskavah in projektih je UL že leta 2014 ustanovila Razvojni sklad UL, ki s sredstvi razvojnega stebra stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti (RSF) financira različne podporne ukrepe in razpise.
Tudi sprejetje Strategije trajnostnosti UL 2025–2030 in akcijskega načrta pomembno prispeva k uveljavljanju trajnostnosti kot prečne teme, ki postaja sestavni del in vodilo načrtovanja, odločanja in ravnanja v okviru vseh procesov na UL ter na vseh strateških področjih njenega delovanja.
V obdobju 2022–2025 se je povečalo število publikacij in citatov ter vpetost UL v nacionalne in mednarodne raziskovalne projekte. UL je kot osrednji center za razvoj umetniške dejavnosti v državi s programi in projekti s področja umetnosti dodatno pripomogla h krepitvi tako umetniške dejavnosti svojih članic kot povezovanju z okoljem, razvijamo pa tudi raziskovanje v umetnosti ter povezovanje med umetniškim in znanstvenim raziskovanjem. Tako smo leta 2023 akreditirali doktorski študijski program Umetnost za pridobitev doktorata umetnosti.
Za zaščito intelektualne lastnine univerze in za izboljšanje prenosa tehnologije in znanja z univerze v gospodarstvo in družbo na UL deluje Pisarna za prenos znanja, poleg tega UL izvaja številne druge podporne ukrepe (npr. Inovacijski sklad, HUD sklad) in podeljuje rektorjeve nagrade, ki spodbujajo prenos znanja. UL je soustanovila Univerzitetni inkubator, Inštitut za inovacije in razvoj ter Slovenski inovacijski center, v katerih na različne načine podpira inovacije in razvoj. UL sodeluje z organizacijami iz gospodarstva in storitev v javnem in zasebnem sektorju, z državnimi organizacijami, lokalnimi skupnostmi in civilno družbo. S tem sodelovanjem UL pospešuje uporabo lastnih raziskovalnih in izobraževalnih dosežkov ter prispeva k družbenemu razvoju.

V skladu s sprejetimi strategijami si bo UL tudi v prihodnje prizadevala za doseganje zastavljenih ciljev predvsem:

- s spodbujanjem in nagrajevanjem raziskovalne odličnosti, med drugim s krepitvijo Razvojnega sklada in uvedbo dodatnih mehanizmov spodbud in nagrajevanja,
- s sprejetjem Metodologije vrednotenja raziskovalnih programov, ki bo temeljila na pridobljenih izkušnjah dveh mednarodnih evalvacij raziskovalnih programov, ki sta bili narejeni v skladu s sprejeto Pilotno metodologijo evalvacije raziskovalnih programov,
- s spodbujanjem mladih na njihovi karierni poti z dodatnimi mesti za mlade raziskovalce pri najodličnejših mentorjih, z zagonskimi projekti, spodbudami za podoktorske študente itd.,
- s krepitvijo interdisciplinarnosti, multidisciplinarnosti in transdisciplinarnosti v okviru UL ter v okviru posameznih članic UL z velikimi interdisciplinarnimi projekti in tudi drugimi projektnimi spodbudami,
- z izvajanjem aktivnosti v sprejetem akcijskem načrtu za uresničevanje Strategije trajnostnosti UL 2025–2030, vključevanjem UL v družbo ter prenosom raziskav in znanja,
- z dodatno administrativno in tehnično podporo pri pridobivanju najboljših mednarodnih, evropskih in domačih projektov ter novimi spodbudami za koordinatorje najboljših pridobljenih projektov,
- s še tesnejšim sodelovanjem in strateškim povezovanjem v okviru mednarodnih zvez univerz ter sodelovanjem s posameznimi drugimi univerzami, ki so primerljive ali boljše od UL pri raziskovalnih projektih, pa tudi na pedagoškem področju,
- z nadaljnjim odličnim sodelovanjem z alumni UL iz tujine.

2 PREDSTAVITEV PRISTOPA K SAMOEVALVACIJI

Samoevalvacija na UL poteka kot večstopenjski in cikličen proces. Vključuje redno letno spremljanje kazalnikov znanstvene uspešnosti, zapisanih v Strategiji UL 2022–2027 in v Načrtu implementacije stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, analizo raziskovalne produkcije, uspešnosti na nacionalnih in mednarodnih razpisih, razvoj kadrovske strukture ter spremljanje podpornega okolja in raziskovalne infrastrukture. Poleg kvantitativnih kazalnikov ima pomembno vlogo tudi kvalitativna presoja, ki poteka prek strokovnih panelov, notranjih in zunanjih ocenjevalcev ter usklajevalnih razprav.

Tako vsako leto na različnih področjih potekajo sprotni samoevalvacijski postopki, ki se izvajajo z različnimi tehnikami in mehanizmi (vprašalniki, sestanki, dogodki, predstavitve, fokusne skupine, strokovni paneli itd.) in različnimi ciljnimi skupinami (vodstva članic, kolegiji prodekanov članic, senatne komisije, raziskovalci, delovne skupine za posamezna področja, skupine različnih strokovnih služb itd.), na podlagi katerih vodstvo in strokovne službe tekoče pridobivajo povratno informacijo o uspešnosti izvajanja strateških ukrepov, doseganju ciljev in potrebnih spremembah.

Na podlagi sprejete pilotne metodologije je UL že izvedla prvo samoevalvacijo vseh raziskovalnih programov na ERC področju družboslovje in humanistika. Letos načrtujemo izvedbo notranje evalvacije vseh raziskovalnih programov na področju ved o življenju (področje LS).

Priprava Poročila o institucionalni samoevalvaciji je potekala na različnih ravneh. Na nekaterih področjih (enakost spolov, raziskovalna etika in integriteta, družbeni vpliv) so se oblikovale manjše delovne skupine, sestavljene iz prorektorjev in strokovnih delavcev, ki so ovrednotile posamezna vsebinska področja na podlagi evalvacijskih postopkov, ki so potekali v obdobju samoevalvacije. Nato je delovna skupina, sestavljena iz vodij strokovnih služb UL, pod vodstvom kolegija rektorja zbrala različne informacije in podatke na podlagi vseh različnih evalvacijskih procesov, ki so potekali v obdobju samoevalvacije. Zbrane informacije in predloge družbenega vpliva je obravnaval Kolegij rektorja in poročilo dopolnil z okvirnimi strateškimi usmeritvami za naslednje obdobje. S poročilom so bili seznanjeni dekani članic in prodekani za raziskave in razvoj. Celotno besedilo je pregledala in obravnavala Komisija UL za raziskovalno in razvojno delo (KRRD), katere član je tudi predstavnik Študentskega sveta UL (študent 1. ali 2. stopnje). Po potrditvi na redni seji KRRD dne 13. 4. 2026 sta poročilo obravnavala in potrdila še Senat UL dne 26. 5. 2026 in Upravni odbor UL dne 28. 5. 2026.

3 SAMOEVALVACIJA ZNANSTVENORAZISKOVALNEGA DELA

3.1. Znanstvena odličnost

UL je v obdobju 2022–2025 sistematično zasledovala krepitev znanstvene odličnosti z namenom povečanja mednarodne primerljivosti raziskovalnih rezultatov, utrjevanja institucionalne avtonomije ter dolgoročnega razvoja raziskovalnega potenciala.
V tem obdobju je dosegla napredek pri kakovosti in mednarodni odmevnosti raziskovalnih objav. Povečal se je delež objav v revijah najvišjih kvartilov, izboljšala se je citiranost raziskovalnih del, raziskovalci UL pa so aktivno sodelovali v mednarodnih projektih in raziskovalnih konzorcijih. Kar 93 raziskovalcev UL se je v letu 2025 uvrstilo med 2 % najbolj citiranih raziskovalcev na svetu.
Število objav v znanstvenih revijah od leta 2022 se vsako leto povečuje. Glede na podatkovno zbirko Web of Science (WoS) smo v letu 2025 objavili 4041 člankov, kar je za 267 člankov več kot leto prej.

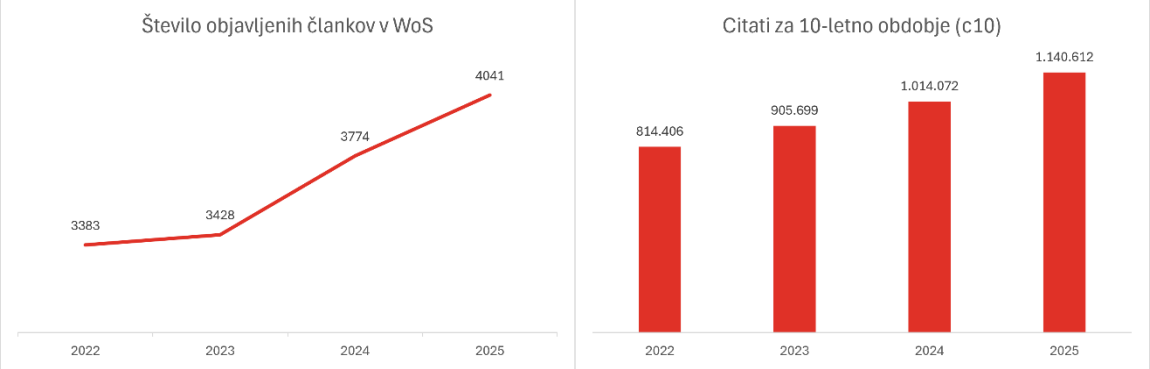

Slika 1: Število objavljenih člankov v WoS in citati za 10-letno obdobje (c10)

V zadnjih letih se je močno povečalo tudi število citatov raziskovalcev UL, je pa to eden od kazalnikov, pri katerem še zaostajamo za najboljšimi, zato bomo uvedli dodatne ukrepe spodbujanja citiranosti, kot je na primer večje upoštevanje citiranosti pri habilitacijah/izvolitvah v nazive, ob upoštevanju posebnosti posameznih področij oziroma ved.
Na posameznih raziskovalnih področjih so bili doseženi prebojni rezultati, ki so pomembno prispevali k razvoju temeljnega znanja in razširitvi metodoloških pristopov. UL znanstveno kakovost gradi tudi v mednarodnem znanstvenoraziskovalnem prostoru na več med seboj povezanih kanalih, med drugim preko evropskih konkurenčnih projektov in konzorcijev, kjer UL nastopa kot partner in vse pogosteje kot (so)nosilec vsebinskih paketov ali koordinator. Posebej bi izpostavili uspešne prijave UL na razpise Evropskega raziskovalnega sveta (European Research Council – ERC), ki predstavlja enega najprestižnejših evropskih instrumentov za financiranje vrhunskih znanstvenoraziskovalnih projektov in je pomemben kazalnik raziskovalne odličnosti v mednarodnem prostoru. Skupno je UL v obdobju 2022–2025 pridobila 15 ERC projektov, od tega 11 projektov kot nosilna organizacija in 4 projekte kot partner (tudi partnerske projekte je uspelo pridobiti našim profesorjem, vendar z nacionalnimi inštituti, s katerimi sodelujejo). Uspehi raziskovalk in raziskovalcev UL na teh razpisih potrjujejo, da UL ima raziskovalni potencial, ki je mednarodno konkurenčen in je na najvišji znanstveni ravni.

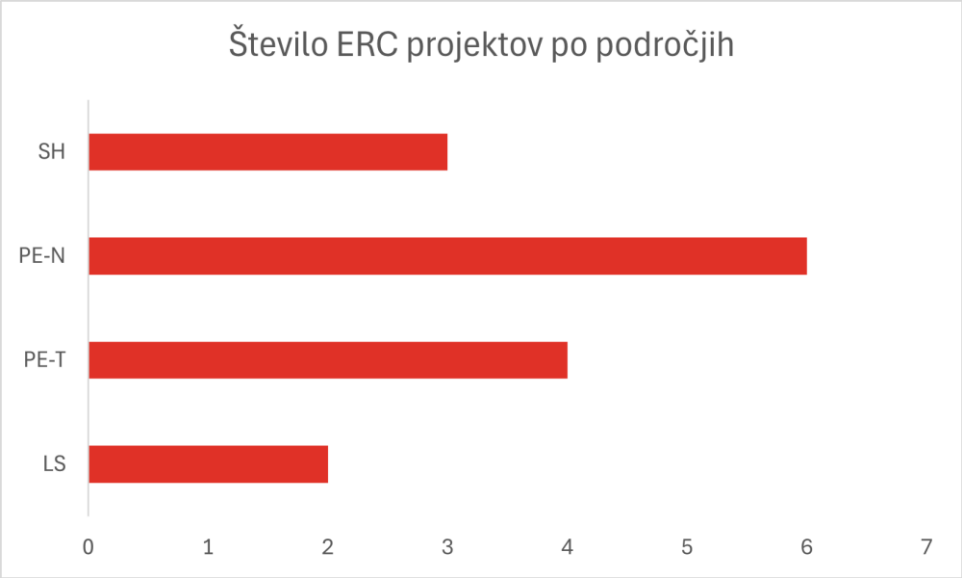

Slika 2: ERC-projekti po področjih

O odličnosti raziskav na UL priča tudi podatek, da je bilo v letu 2025 kar 93 raziskovalcev UL uvrščenih med dva odstotka najbolj citiranih raziskovalcev na svetu. Kljub navedenemu ostaja znanstvena produkcija neenakomerno porazdeljena med članicami in disciplinami. Največji delež mednarodno najbolj odmevnih objav ustvarja omejeno število raziskovalnih skupin in področij (vede o življenju in tehnika). Za nadaljnje obdobje bosta ključna širjenje odličnosti in sistematična podpora raziskovalnim jedrom z največjim razvojnim potencialom, ob upoštevanju posebnosti področij, ki so pomembne za nacionalno samobitnost.

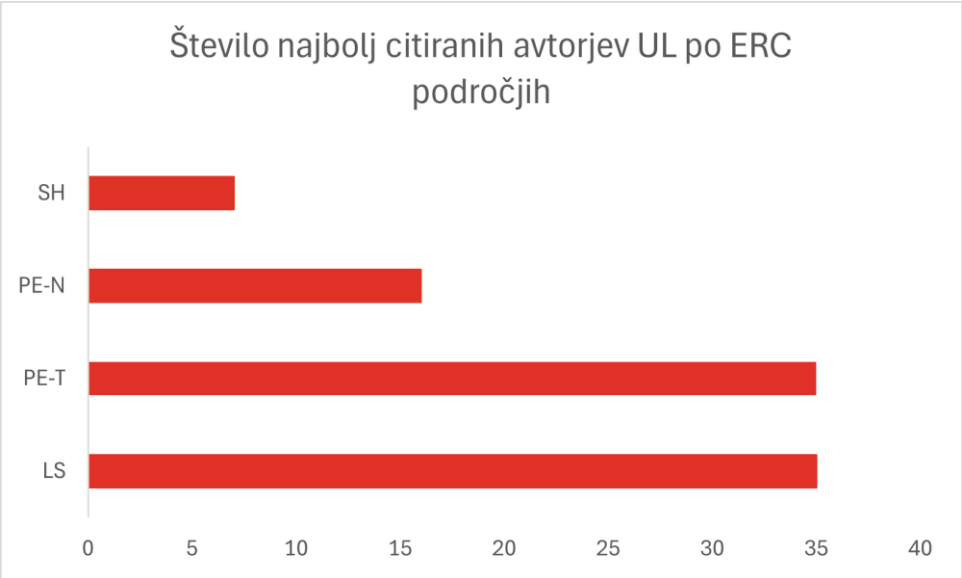

Slika 3: Najbolj citirani raziskovalci po področjih ERC

Raziskovalni rezultati UL so bili v obravnavanem obdobju relevantni tako z vidika razvoja znanosti kot z vidika družbenega vpliva. UL je uspešno povezovala temeljne raziskave z aktualnimi

družbenimi in tehnološkimi izzivi, zlasti na področjih trajnostnega razvoja, zdravja, digitalne preobrazbe umetne inteligence in družbene odpornosti. Raziskovalni dosežki UL so prispevali k oblikovanju javnih politik, izboljšavam klinične prakse, razvoju tehnoloških rešitev ter krepitvi kulturnega in družbenega diskurza. Povečalo se je tudi sodelovanje z gospodarstvom in javnimi institucijami.

Pomemben vidik znanstvene odličnosti je raziskovalna doslednost, ki se kaže v zanesljivosti podatkov, ustrezni izbiri metod, kakovostni analizi in pregledni uporabi virov. UL je okrepila institucionalne mehanizme za zagotavljanje raziskovalne integritete. Povečala se je uporaba načel odprte znanosti, okrepilo se je ravnanje z raziskovalnimi podatki v skladu z mednarodnimi standardi, izboljšali sta se transparentnost objav in dostopnost rezultatov.

V luči sistematične krepitve znanstvene odličnosti je UL dodatno nadgradila mehanizme prepoznavanja, vrednotenja in spodbujanja vrhunskih raziskovalnih dosežkov. Pri nagrajevanju odličnosti v okviru Tedna univerze UL vsako leto podeli **priznanja za najodličnejše raziskovalne dosežke.** Evalvacijski postopek se izpelje na dveh ravneh. Najprej interno evalvacijo raziskovalnih dosežkov za preteklo leto izvedejo članice UL, ki predlagajo tri najbolj odlične dosežke. Člani KRRD izmed predlogov članic izberejo 10 najodličnejših. Leta 2022 smo sprejeli **Pravilnik o podeljevanju nagrad dr. Ane Mayer Kansky za odmevno doktorsko delo** in leta 2023 prvič podelili te nagrade. Predlagana dela pregleda strokovna komisija iz članov Komisije za doktorski študij UL (KDrŠ) in članov SMUL, ki pripravi skupni predlog z utemeljitvami za dokončno odločanje na KDrŠ. Nagrado prejmejo avtorji doktorskih del, za katere je strokovna komisija ocenila, da izpolnjujejo kriterije odmevnosti v svoji stroki, njihova vsebina pa predstavlja vrhunski dosežek in preboj na znanstvenem oziroma umetniškem področju. Letno podelimo največ eno nagrado na vsakem od šestih raziskovalnih področij.

Dodatno smo dopolnili habilitacijska merila, pri čemer smo povečali zahteve glede raziskovalnih dosežkov, kakovosti objav in mednarodnega sodelovanja. Poudarek je na objavah v mednarodno uveljavljenih znanstvenih revijah in založbah, aktivni vlogi raziskovalcev v mednarodnih projektih ter njihovi vpetosti v globalne raziskovalne mreže, ob ohranjanju vitalnosti področij, ki so odločilna za nacionalno samobitnost. S tem smo vzpostavili višje standarde akademske napredovalne poti ter okrepili povezavo med kariernim razvojem in dokazano raziskovalno odličnostjo.

Pomemben korak k večji institucionalni povezanosti in učinkovitejši diseminaciji znanja predstavlja tudi **vzpostavitev skupne organizacijske enote Založba UL**. Založba povezuje založniško dejavnost na ravni celotne univerze, zagotavlja enotne standarde kakovosti ter krepi vidnost vrhunskih znanstvenih del v domačem in mednarodnem prostoru ter spodbuja odprti dostop do znanstvenih rezultatov.

S temi ukrepi UL utrjuje okolje, v katerem so raziskovalni dosežki prepoznani, sistematično vrednoteni in ustrezno nagrajeni, obenem pa se z višjimi habilitacijskimi standardi in okrepljeno diseminacijo znanja vzpostavlja trajnosten okvir za nadaljnji razvoj znanstvene odličnosti.

Vpliv stabilnega financiranja na kakovost raziskav: UL je z uvedbo stabilnega financiranja raziskovalnega dela na akademskih ustanovah vzpostavila lasten sistem evalvacij raziskovalne dejavnosti. Sprejela je svojo **lastno interno metodologijo za vrednotenje raziskovalnih programov**. S tem je naredila pomemben premik od pretežno kvantitativnih kazalnikov k celovitejši in vsebinsko poglobljeni kvalitativni presoji raziskovalnega dela. Novi sistem temelji na pretežno kvalitativni oceni raziskovalnih in družbenih dosežkov raziskovalcev ter raziskovalnih skupin in se postopoma uvaja kot enoten mehanizem ocenjevanja tako za raziskovalne programe, ki že potekajo na UL, kot za predloge novih raziskovalnih programov in druge instrumente financiranja (zagonski programi/projekti, veliki interdisciplinarni projekti ...).

Vzpostavitev sistema je pomenila strateško odločitev UL, da sama oblikuje standarde presoje odličnosti, ki so usklajeni z mednarodnimi praksami ter z načeli evropskega raziskovalnega prostora. Ocenjevanje ne temelji več zgolj na numeričnih kazalnikih objav ali projektnih prihodkov, temveč na vsebinski presoji znanstvene relevantnosti, izvirnosti, dolgoročnega vpliva in družbene vpetosti raziskovalnega dela. Tak pristop omogoča bolj uravnoteženo vrednotenje različnih disciplin, vključno z umetniškimi področji in humanistiko, kjer klasični bibliometrični kazalniki pogosto ne odražajo celovite kakovosti raziskovalnih dosežkov.

Ključen element novega sistema je bilo **mednarodno in neodvisno ocenjevanje**. UL je k sodelovanju povabila recenzente prek partnerskih univerz v mednarodnem prostoru ter oblikovala mednarodne panele, ki so pokrivali podpodročja skladno z razvrstitvijo Evropskega raziskovalnega sveta (ERC). Panelisti so zastopali posamezna podpodročja ERC ter imeli nalogo uskladiti ocene zunanjih recenzentov in pripraviti končni predlog financiranja raziskovalnih programov. Končne odločitve niso temeljile zgolj na povprečju ocen, temveč na poglobljeni kvalitativni razpravi o vsakem predlogu posebej, kar je omogočilo resnično vsebinsko presojo znanstvene odličnosti, razvojnega potenciala in strateške umeščenosti posameznega programa.

Leta 2023 je UL objavila **Interni razpis za financiranje raziskovalnih programov**, ki je predstavljal enega ključnih razvojnih instrumentov UL na področju stabilnega financiranja raziskovalne dejavnosti. Razpis je bil zasnovan kot strateški mehanizem za dolgoročno krepitev znanstvene in umetniške odličnosti, povečanje mednarodne konkurenčnosti ter uravnotežen razvoj raziskovalnih področij znotraj UL. S skupno vrednostjo 3.250.000 € je omogočil ciljno usmerjene intervencije tako na področju vzpostavljanja novih raziskovalnih skupin kot pri nadgradnji že uveljavljenih programov.

Poseben poudarek je bil namenjen zmanjševanju razvojnih razlik med vedami. V prvem sklopu je razpis omogočil **vzpostavitev novih raziskovalnih programov na članicah, ki so glede na analizo prejemale nižji delež programskih sredstev na zaposlenega od povprečja ved**. S tem je UL naslovila strukturna neravnovesja v sistemu stabilnega financiranja ter ustvarila pogoje za razvoj novih raziskovalnih jeder na področjih z nižjo programsko intenzivnostjo. Financiranje so prejeli programi na Pedagoški fakulteti, Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje ter Naravoslovnotehniški fakulteti, kar je pomembno prispevalo k večji raziskovalni dinamiki teh področij in njihovi dolgoročni institucionalni krepitvi.

Drugi sklop razpisa je bil usmerjen v **vzpostavljanje novih raziskovalnih programov** z jasno izraženim mednarodnim potencialom. Merila za izbor so vključevala oblikovanje raziskovalne skupine najmanj štirih doktorjev znanosti, omejitev obsega financiranja ter visoke standarde znanstvene oziroma umetniške produkcije vodje programa. Zahtevana je bila dokazljiva objavna odličnost v mednarodno priznanih bazah oziroma vrhunski umetniški dosežki in izkušnje z vodenjem raziskovalnih projektov. Odobrenih je bilo šest novih raziskovalnih programov na FKKT, MF, FF, FMF in VF. Ti programi so okrepili raziskovalno strukturo UL na področjih z visokim potencialom za vključevanje v mednarodne projekte in sodelovanja v evropskem raziskovalnem prostoru.

Pomemben del razpisa je bil namenjen tudi **povečanju obstoječih raziskovalnih programov**, ki so izkazovali nadpovprečno uspešnost. UL je dodatna sredstva usmerila v programe z dokazano mednarodno dejavnostjo oziroma z nadpovprečno dinamiko glede na obseg programskega financiranja. V analizi so bili upoštevani kazalniki znanstvenih objav in uspešnost pri pridobivanju projektov. Na ta način je bilo dodatno podprtih 23 raziskovalnih programov na naslednjih članicah: UL FMF, UL BF, UL FE, UL FRI, UL EF, UL MF, UL FDV in UL FF. Ta ukrep je predstavljal jasno sporočilo, da UL sistematično nagrajuje dokazano odličnost in spodbuja nadaljnjo mednarodno rast najuspešnejših raziskovalnih skupin.

Razpis je hkrati podpiral **strateško usmerjanje raziskovalne dejavnosti v prednostna področja Evropske unije**. Dodatna sredstva so bila namenjena tudi programom, ki so vsebinsko naslavljali področja zdravja, digitalizacije, podnebnih sprememb, mobilnosti, civilne varnosti, kulture in biogospodarstva. S tem je UL krepila usklajenost svoje raziskovalne dejavnosti z evropskimi raziskovalnimi prioritetami in povečala pripravljenost programov za vključevanje v okvirne programe EU. Povečanje financiranja je prejelo 16 raziskovalnih programov na več članicah, kar je pomembno prispevalo k strateškemu pozicioniranju UL v evropskem raziskovalnem prostoru. V obdobju 2022–2025 se je tako število RP na UL povečalo s 186 na 195.

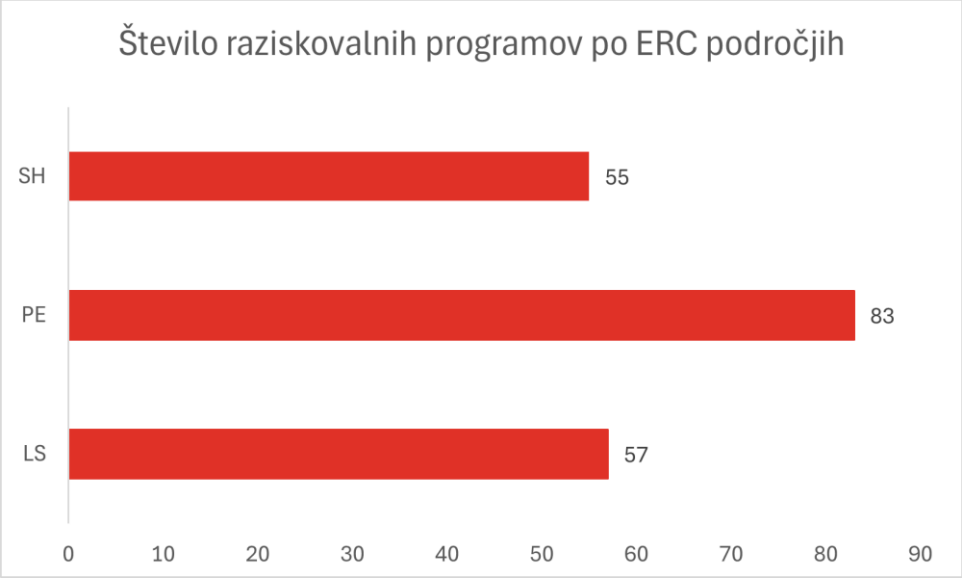

Slika 4: Raziskovalni programi po področjih ERC

Vzpostavitev modela stabilnega financiranja raziskovalnih programov in izvedba internih razpisov sta pomembno prispevali k dolgoročnejšemu načrtovanju raziskovalnega dela na UL. Stabilno financiranje je omogočilo kontinuiteto raziskovalnih skupin, generacijsko obnovo in razvoj novih raziskovalnih programov.

Posebno razvojno vrednost ima tudi mehanizem **zagonskih raziskovalnih programov**, ki ga UL izvaja od leta 2023 kot sistemsko podporo mlajšim raziskovalcem. Program je namenjen raziskovalcem med drugim in sedmim letom po doktoratu, ki že izkazujejo vrhunsko znanstveno ali umetniško produkcijo ter potencial za oblikovanje lastnih raziskovalnih skupin. Financiranje je časovno omejeno na štiri leta in temelji na mednarodnem panelnem ocenjevanju ter kombinaciji kvantitativnih in kvalitativnih meril. Do vključno leta 2025 je bilo odobrenih 15 zagonskih programov na več članicah UL, kar je pomembno prispevalo k oblikovanju nove generacije raziskovalnih vodij ter k dolgoročni kadrovski stabilnosti in razvoju raziskovalne odličnosti.

UL je izvedla tudi **razpis za velike interdisciplinarne projekte**, ki spodbujajo interdisciplinarno sodelovanje dovolj velikega števila raziskovalcev za doseganje prebojnih znanstvenih rezultatov.

Celovito gledano so vsi ti interni razpisi vzpostavili uravnotežen in strateško premišljen model spodbujanja znanstvene odličnosti. Združevali so elemente selektivnosti, mednarodnega ocenjevanja, nagrajevanja nadpovprečne uspešnosti ter sistematične podpore razvoju novih raziskovalnih področij in raziskovalnih vodij.

INTERNI RAZPISI V OKVIRU STABILNEGA FINANCIRANJA ZNANOSTI	VIR STABILNEGA FINANCIRANJA
Razpis za povečanje obstoječih raziskovalnih programov (RP)	PSF
Razpis za povečanje obstoječih RP na strateških področjih EU	PSF
Razpis za nove RP	PSF
Razpis za nove RP za članice, ki prejemajo po analizi UL manj kot 70 % sredstev PSF na zaposlenega glede na povprečje ved (AG, ALUO, NTF, FPP, ZF, PEF, PF)	PSF
Poziv za ocenjevanje raziskovalnih programov	PSF
Razpis za zagonske programe	RSF
Razpis za velike interdisciplinarne projekte	RSF
Razpis za podoktorske projekte	RSF
Razpisi Razvojnega sklada UL	RSF
Razpis Inovacijskega sklada	RSF
Razpis HUD sklada	RSF

Slika 5: Interni razpisi in poziv UL v okviru stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti

Leta 2024 je bilo izvedeno **prvo ocenjevanje raziskovalnih programov s področja družboslovja in humanistike.** Po izvedbi ocenjevanja je UL izvedla notranjo evalvacijo sistema ocenjevanja RP (vodje RP s področja SH, delovna skupina za prenovo metodologije, KRRD, dekani članic UL in vodstvo UL), katere namen je bil kritično ovrednotiti izvedeni postopek in identificirati ključne izzive. Na podlagi te samoevalvacije sistema ocenjevanja RP je skupina za metodologijo pripravila popravke metodologije, ki so bili potrjeni na Senatu UL in UO UL letos.

Kot eno od osrednjih sistemskih težav smo ugotovili **problematiko ocenjevanja raziskovalnih programov, ki se izvajajo v sodelovanju z drugimi raziskovalnimi organizacijami**. Gre za programe, pri katerih so nosilci in izvajalci razpršeni med več institucijami, kar odpira vprašanja glede jasne opredelitve odgovornosti, razmejitve raziskovalnih prispevkov posameznih partnerjev in vrednotenja skupnih rezultatov. V praksi se namreč pogosto pojavljajo dileme, kako objektivno oceniti kakovost in uspešnost programa kot celote, ne da bi pri tem zanemarili specifične prispevke posamezne institucije. Poseben izziv je bila tudi določitev mentorskih mest za mlade raziskovalce, ki so vezana na posamezno raziskovalno organizacijo in ne več na raziskovalni program, ki se izvaja na več institucijah.

Težavo predstavlja tudi neurejenost te problematike na državni ravni. Trenutno ni enotnih, jasno določenih meril ali metodoloških smernic, ki bi sistematično urejale vrednotenje medinstitucionalnih raziskovalnih programov. Posledično prihaja do različnih interpretacij, neenotnih praks ter potencialnih nesorazmerij pri financiranju in nadaljnjem razvoju programov. Takšno stanje lahko vpliva tudi na motivacijo za vzpostavljanje strateških partnerstev med raziskovalnimi organizacijami, če pogoji sodelovanja in vrednotenja niso dovolj transparentni in predvidljivi.

Ob evalvaciji internega ocenjevanja raziskovalnih programov je bilo izpostavljenih več ključnih vprašanj in predlogov. Izpostavljeni sta bili **potreba po vsebinski uskladitvi metodologije z evalvacijskimi postopki ARIS** ter **problematika kvantitativnega vrednotenja na področju humanistike in družboslovja**. Poudarjeno je bilo, da enotni kvantitativni kriteriji niso primerni za

vsa znanstvena področja. V razpravi je bilo kot primer dobre prakse omenjeno tudi delovanje Evropskega raziskovalnega sveta, ki v ospredje postavlja vsebinsko znanstveno odličnost in prebojnost raziskav.

Za prvo pogodbeno obdobje smo sprejeli tudi **Metodologijo za dodelitev mentorskih mest za mlade raziskovalce raziskovalnim programom** glede na preteklo razdelitev mest po vedah, velikost in ocene raziskovalnih programov, ki smo jih prvotno prejeli še z ARIS. Določili smo prag 0,3 FTE velikosti raziskovalnega programa za pridobitev mentorskega mesta in se odločili letno razdeliti 100 mentorskih mest. Na pobudo članic UL od leta 2024 naprej omogočamo fleksibilnejše načrtovanje in zaposlovanje mladih raziskovalcev v raziskovalnih programih. Na ta način imajo vodje raziskovalnih programov tudi večjo avtonomijo in odgovornost pri razporejanju prejetih sredstev med PSF-RP in PSF-MR ter zaposlovanju mladih raziskovalcev, hkrati pa lahko financirajo zaposlitve mladih raziskovalcev tudi iz drugih virov. Fleksibilnejše zaposlovanje mladih raziskovalcev se je izkazalo za pozitiven ukrep, saj članice vsako leto predlagajo več mentorjev od dodeljenih mentorskih mest in posledično zaposlijo več mladih raziskovalcev. Dodatno smo uvedli spodbudo za najodličnejše raziskovalce z uvedbo 10 dodatnih mentorskih mest za mlade raziskovalce, ki jih pridobijo najuspešnejši raziskovalci in raziskovalke, izbrani na razpisu z ocenjevalci iz tujine.

UL je dosegla napredek pri krepitvi znanstvene odličnosti, zlasti na področju mednarodne objavne uspešnosti, sodelovanja v evropskih raziskovalnih projektih ter vzpostavljanja sistemskih mehanizmov za stabilno financiranje in raziskovalno integriteto.

Največji dosežki obdobja so bili:

- izboljšanje kakovosti in mednarodne odmevnosti raziskovalnih rezultatov,
- okrepitev interdisciplinarnih raziskav,
- vzpostavitev bolj strukturiranega in na kvalitativnih kriterijih temelječega sistema evalvacije raziskovalnih programov,
- napredek na področju odprte znanosti in raziskovalne etike.

Ključni izzivi za naslednje obdobje ostajajo:

- povečanje koncentracije vrhunskih, mednarodno prebojnih rezultatov,
- zmanjšanje neenakomerne porazdelitve raziskovalne odličnosti med disciplinami,
- nadaljnja standardizacija praks ponovljivosti in upravljanja raziskovalnih podatkov,
- okrepitev sistemske podpore prenosu znanja v prakso.

UL je v obravnavanem obdobju uspešno utrdila temelje znanstvene odličnosti, pri čemer bo za nadaljnji razvoj ključna poglobitev strateškega usmerjanja, koncentracija virov ter dosledno povezovanje kakovosti raziskovalnih rezultatov z institucionalnimi mehanizmi podpore.

3.2. Družbeni vpliv

UL v zadnjem obdobju sistematično in strateško pristopa k povečanju, spremljanju in vrednotenju družbenega vpliva, s poudarkom na prenosu znanja, ki temelji na znanstvenoraziskovalnem delu raziskovalcev UL. Od leta 2017 s pomočjo pisarne za prenos znanja zagotavlja kakovostno in ažurno podporo raziskovalcem ter z različnimi finančnimi spodbudami, usposabljanji, internimi akti in razvojnimi projekti ustvarja okolje, ki spodbuja prenos znanja.

Stanje v letu 2022 najboljše pokaže primerjava univerze v evropskem prostoru, ki ga je za UL pripravil ASTP – Evropsko združenje strokovnjakov za prenos znanja (Vir: Personalised KTO Insight & Positioning Report (FY2022)). Iz poročila je razvidno, da imajo druge univerze veliko daljšo tradicijo na področju prenosa znanja, zato je pričakovano, da UL zaostaja po nekaterih kazalnikih.

Največji razkorak je v številu izumov glede na vložek v raziskave in deležu licenciranih patentov. Slednje nam je pokazalo smer, v katero je treba krepiti podporni sistem, in sicer predvsem v smer večje ozaveščenosti in motiviranosti raziskovalcev za aktivnosti prenosa znanja in boljšo povezanost z družbo in gospodarstvom z namenom lažjega prenosa znanja v prakso.
Na podlagi internih analiz in zunanjih evalvacij je UL v strategiji za stabilno financiranje 2022–2027 začrtala 10 strateških ciljev, med drugim: »Okrepiti sodelovanje z okoljem pri prenosu znanja, inovacij in ustvarjalnosti.« Zastavljene cilje smo podkrepili z ukrepi v akcijskem načrtu. Sproti smo prilagajali ukrepe, sprejemali nove in ukinjali neučinkovite ukrepe. Izvedbo ukrepov in doseganje kazalnikov uspešnosti smo spremljali v letnih poslovnih poročilih rektorata (pisarne za prenos znanja), posameznih članic in UL kot celote. Analiza kaže, da se aktivnosti prenosa znanja v prakso v zadnjih letih povečujejo, v štiriletnem obdobju smo se že zelo približali kazalnikom, ki smo si jih zadali za šestletno obdobje (glej prilogo 3).
V letih med 2022 in 2025 (obdobje 4 let) je bilo na ravni UL razkritih skupno 71 izumov in 33 drugih oblik intelektualne lastnine ter sklenjenih 13 licenčnih pogodb in 1 prodajna. Vsaj v treh primerih odcepljenih podjetij smo že zabeležili družbeni vpliv (dva od teh primerov smo tudi opisali v primerih družbenega vpliva, in sicer MPOR in ARCLUB). Po številu izumov izstopajo predvsem UL FS, ki je v letu 2025 pisarni za prenos znanja razkrila kar 13 izumov od skupno 24, UL FFA, UL BF in UL FE. Slednji sta najbolj dejavni tudi na področju odcepljenih podjetij.

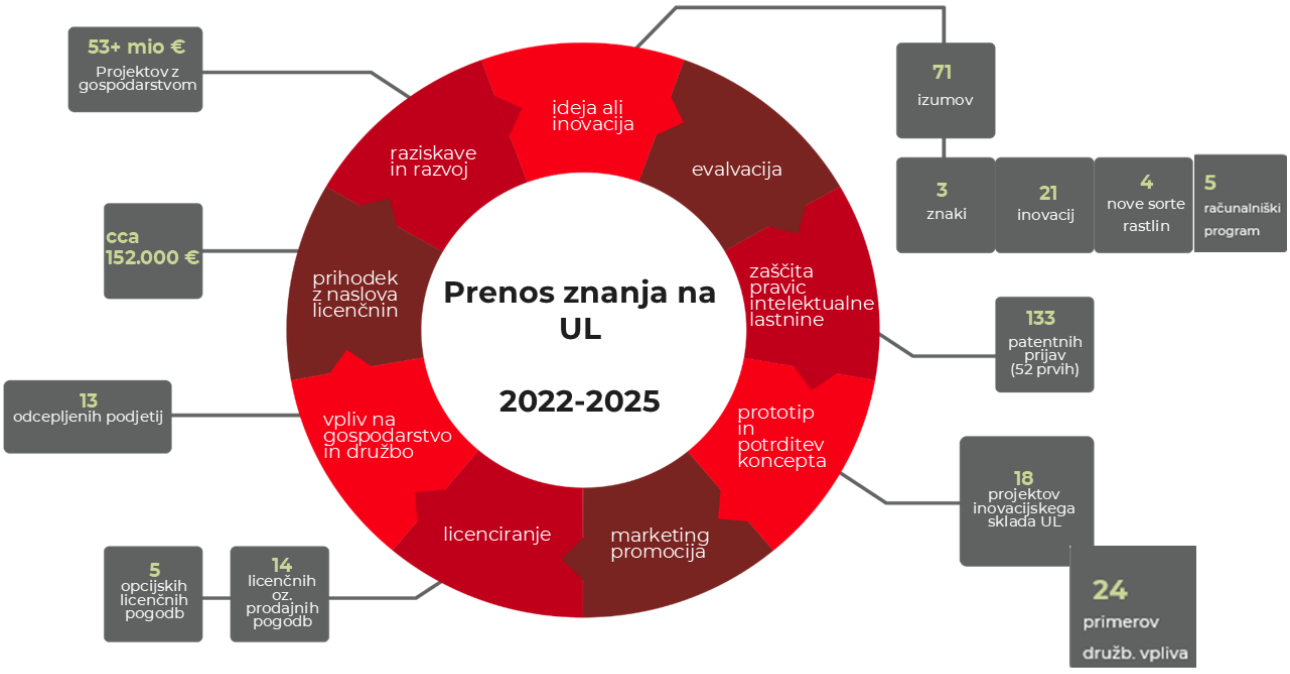

Slika 6: Prenos znanja na UL 2022–2025

V letu 2025 smo sklenili do zdaj finančno najdonosnejšo licenčno pogodbo. Znanje, ki je licencirano, je plod interdisciplinarnega dela UL FRI in UL FF. Predmet licenčne pogodbe je programska oprema, ki jo tuja podjetja in domače klinike že uporabljajo pri diagnostiki bolezni možganov, kot so različne demence in depresivna motnja, hkrati pa ima potencial uporabe v personalizirani medicini. Doprinos tehnologije k zdravljenju teh bolezni, ki predstavljajo naraščajoč

družbeni in ekonomski problem, ima velik družbeni vpliv. Tudi ta primer je opisan posebej kot dober primer družbenega vpliva (QUNEX).
V sklopu priprave poročila smo k samooceni pozvali posamezne članice UL. Vprašali smo jih, kako ocenjujejo dejavnost družbenega vpliva in udejstvovanja, katere ukrepe izvajajo, ali spremljajo družbeni vpliv ter kako načrtujejo družbeni vpliv že med zasnovo raziskav. Samoocena članic UL kaže, da od 21 podanih ocen članic 9 članic ocenjuje dejavnost članice na področju družbenega vpliva in udejstvovanja kot uspešno, 12 pa kot zelo uspešno. Članice izvajajo različne ukrepe za povečanje družbenega vpliva, vključno s promocijo znanosti. Povezujejo se z zunanjimi deležniki in večkrat že v izhodišču zasnujejo zelo aplikativne interdisciplinarne projekte. Zanimiv je primer UL FKKT, ki z različnimi ukrepi predvsem mlade razbremenjuje pedagoških obveznosti, kar jim omogoča več časa za raziskovanje in prenos znanja, hkrati pa izvajajo tudi ukrepe, ki po doktoratu oziroma po koncu podoktorskega projekta omogočajo nadaljevanje raziskav in s tem tudi povečujejo možnost za prenos znanja.
Možnost za nadaljnje izboljšave članice UL vidijo predvsem na področju bolj sistematičnega vodenja, spremljanja in vrednotenja (dolgoročnega) družbenega vpliva raziskovalnega dela (npr. z evidentiranjem uporabe rešitev pri partnerjih, vpliva na postopke odločanja, dosega pri uporabnikih in primerov dolgoročnega sodelovanja po zaključku projekta …). Primer dobre prakse je UL FU, ki redno izvaja vrednotenje na letni ravni na podlagi RR točkovalnika (ki meri strokovne in aplikativne dosežke ter sodelovanje v praksi) ter vsakoletne ocene pedagoških in raziskovalnih obveznosti. Poleg tega strategija fakultete s pripadajočim akcijskim načrtom redno meri kazalnike *Vpliv na okolje* (K64: vključenost v univerzitetne in nacionalne komisije, K65: procesi oblikovanja javnih politik, K66 in K67: pojavnost v medijih) ter kazalnike svetovalne dejavnosti s prenosom znanja v prakso.
Pomen družbenega udejstvovanja se kaže v številnih konkretnih projektih, ki so v sodelovanju z javnimi institucijami, industrijo, občinami, nevladnimi organizacijami, kulturnimi ustanovami in drugimi uporabniki prinesli rešitve z neposrednimi učinki na družbo, okolje in gospodarstvo (nekaj izbranih primerov je opisanih v prilogi, na ravni UL pa smo imeli še veliko več odmevnih družbenih dosežkov). Umetniške akademije svojo javno vlogo krepijo skozi odprte produkcije in festivale, javne razprave, razstave, koncerte in strokovne posvete, gostovanja po Sloveniji in v tujini, medijsko odmevne projekte študentov in zaposlenih. V zadnjih štirih letih se je utrdil model umetniškega raziskovanja, ki povezuje teorijo, prakso in javni prostor. Rezultati niso ostajali zgolj v akademskem okolju, temveč so bili predstavljeni širši javnosti in strokovni skupnosti. V tem obdobju je UL s posebno Službo za umetniško dejavnost dodaten korak naredila k sistemski podpori na področju umetniškega udejstvovanja.
Na ravni UL smo leta 2024 zaposlili dodatno osebo v Pisarni za prenos znanja, ki članicam ponuja podporo ter si prizadeva k večji sistematičnosti vodenja in spremljanja družbenega vpliva. Poleg HUD sklada, ki podpira aktivnosti za povečanje družbenega vpliva na področju humanistike, umetnosti in družboslovja, smo izvedli vrsto delavnic, s pomočjo katerih krepimo kompetence prepoznavanja, načrtovanja in dolgoročnega spremljanja družbenega vpliva. Uvedba sistemske podpore je pripomogla predvsem k prepoznavanju potenciala in primerov, ki so že v preteklosti imeli družbeni vpliv, a se tega morda niti nismo zavedali. Prav tako se načrtuje zaposlitev dodatne osebe v Službi za kakovost, ki bo vzpostavila sistem vrednotenja na področju družbenega vpliva.
Na področju STEM družbeni vpliv pretežno uresničujemo prek sodelovanj s podjetji in drugimi uporabniki. Število projektov s slovenskimi subjekti je relativno konstantno, medtem ko število projektov s tujimi partnerji rahlo narašča. V letu 2025 smo zabeležili skupno 1175 projektov z gospodarstvom in drugimi uporabniki znanja.

Pomemben vpliv imajo tudi strateška sodelovanja UL z gospodarstvom, ki skozi večletni napor in sodelovanje prinašajo res velike spremembe v slovensko družbo in širše. Dober primer takšnega sodelovanja predstavlja sodelovanje s farmacevtsko industrijo, kjer sta akademsko okolje in industrija krepila druga drugo več desetletij, danes pa biotehnološka panoga skupaj s farmacevtskim sektorjem predstavlja več kot 6 % slovenskega BDP. Panoga neposredno zaposluje več kot 10.000 ljudi. Naložbe farmacevtskih podjetij v Sloveniji v raziskave in razvoj presegajo 180 milijonov €/letno, trenutno pa potekajo tuje naložbe v širitev farmacevtske industrije v Sloveniji v vrednosti skoraj 1 milijarde €. Ta tuja vlaganja so, kot povedo predstavniki industrije, posledica odličnih kadrov, ki jih vzgajamo predvsem na UL, ter odličnega raziskovalnega sodelovanja med farmacevtsko industrijo in raziskovalnimi ustanovami, med katerimi je najpomembnejši partner ravno UL. V letu 2024 je UL za lajšanje prenosa znanja in povečanje medsebojnega sodelovanja sklenila strateška partnerstva tako z družbo Lek, d. d., članico skupine Sandoz, kot z družbo Novartis v Sloveniji. Sklenili smo tudi pogodbo o strateškem sodelovanju s podjetjem Dewesoft.

Družbeni vpliv UL spremljamo tudi skozi naše prispevke k ciljem trajnostnega razvoja (CTR). Senat UL je marca 2025 sprejel prvo celostno Strategijo trajnostnosti UL za obdobje 2025–2030. Strategija sledi t. i. strateškemu pristopu k trajnostnosti na ravni celotne institucije, kar se odraža tudi v oblikovanih strateških ciljih in področjih trajnostnosti. V podporo uresničevanju strategije trajnostnosti je bil leta 2025 sprejet še akcijski načrt za obdobje 2025–2027. Ta predstavlja načrt za prvo fazo izvajanja ukrepov strategije ter vključuje nabor kazalnikov za merjenje uspešnosti doseganja ključnih strateških ciljev trajnostnosti. Eno od petih strateških področij trajnostnosti, vključenih v strategijo, je tudi v trajnostnost usmerjeno raziskovanje, razvoj in umetniško ustvarjanje. Gre za niz ukrepov, ki podpirajo enega od petih ključnih strateških ciljev strategije, in sicer doseganje znanstvene in umetniške odličnosti na področju trajnostnosti. Ta cilj se preverja z dvema kazalnikoma – (1) deležem znanstvenih objav UL v določenem letu, ki obravnavajo katerega od ciljev trajnostnega razvoja (v nadaljevanju CTR), ter (2) deležem raziskovalnih in razvojnih projektov UL, ki obravnavajo katerega od CTR.

Glede na načrtovana kazalnika in spremljanje, h katerim CTR prispevajo raziskovalni projekti, smo v letu 2025 vzpostavili rešitev za označevanje vseh raziskovalnih projektov UL po CTR in tako poleg kartiranja predmetov omogočili še kartiranje projektov po tem kazalniku. Za leto 2025 smo izvedli le piloten vnos oznak po projektih, kar bomo v letu 2026 nadgradili.

V povezavi s prvim kazalnikom pa od leta 2023 spremljamo število znanstvenih objav UL po CTR. Do leta 2025 smo spremljali število objav za izbrano petletno obdobje, z letom 2025 pa smo začeli zbirati še število znanstvenih objav tudi za posamezno leto, in sicer s pomočjo podatkovne baze Scopus (pred tem smo do leta 2025 podatke zbirali s pomočjo podatkovne baze SciVal in nato Dimensions).

V bazi Scopus je bilo v zadnjem opazovanem petletnem obdobju – tj. obdobje 2020–2024 – skupno zabeleženih 21.508 znanstvenih objav raziskovalcev in raziskovalk UL (Scopus, 2026). Med temi jih je 42,1 % (tj. 9.053) naslavljalo kakšnega od CTR.

Na splošno ocenjujemo, da smo od leta 2022 do 2025 na področju družbenega vpliva s pomočjo jasne vizije, strategije in vsakoletne evalvacije ter dodajanja novih ukrepov naredili velik napredek. Zavedanje o pomenu družbenega vpliva za razvoj UL in povečanje kakovosti dela posameznih raziskovalcev se povečuje. Hkrati zaradi boljše podpore na področju prenosa znanja večkrat in hitreje pride od potenciala za družbeni vpliv do dejanskega družbenega vpliva.

V prihodnje nameravamo dati še večji poudarek na družbenem učinku, ki je posledica družbenega udejstvovanja in lahko vodi k spremembi zakonodaje, izboljšanju vedenja družbe, izboljšanju položaja ranljivih skupin ipd. Na tem področju načrtujemo vzpostavitev dodatnih podpornih mehanizmov za prenos znanja, krepitev odprte znanosti in dostopa do raziskovalnih rezultatov,

večjo podporo raziskovalcem pri vključevanju v oblikovanje politik ter razvoj sistematičnih orodij za merjenje dolgoročnih učinkov. Še naprej bomo spodbujali ustvarjanje interdisciplinarnih rešitev za kompleksne družbene izzive. S temi ukrepi se zavezujemo k nadaljnjemu utrjevanju vloge UL kot ključne institucije, ki s svojim znanstvenoraziskovalnim delom trajnostno prispeva k blaginji, razvoju in odpornosti družbe.

Na podlagi navedenih ugotovitev bomo v naslednjih letih izvajali naslednje ukrepe za pospešitev prenosa znanja in družbenega učinka raziskav:

- Razvili in vzpostavili bomo metodologijo merjenja družbenega vpliva in udejstvovanja.
- Razvili bomo dodatna stalna usposabljanja raziskovalcev na področju podjetništva, ustvarjalnosti in prenosa znanja (v letu 2026 bomo dodali ukrep, da bo usposabljanje za MR-je obvezno).
- Razvili bomo usposabljanje za mentorje na področju inovacij.
- Pripravili bomo vzorce pogodb, ki bodo lajšali razvojno raziskovalno sodelovanje in sklepanje licenčnih pogodb.
- Posodobili bomo smernice za ustanavljanje odcepljenih podjetij.
- Razvili bomo sistematična orodja za merjenje dolgoročnih družbenih učinkov raziskav.
- Pripravili in objavili bomo primere dobrih praks prenosa znanja in družbenega učinka s ciljem dviga zavesti in prepoznavnosti UL na tem področju.
- Sistematično bomo načrtovali aktivnosti prenosa znanja v zgodnje faze načrtovanja raziskav in umetniškega udejstvovanja.
- Spodbujali bomo uveljavljanje razbremenitve pedagoških obveznosti z namenom povečanja časa za raziskave in prenos znanja.
- Dodatno bomo spodbujali družbeni vpliv in udejstvovanje s prilagoditvijo habilitacijskih kriterijev in podeljevanjem nagrad.

4 KAKOVOST RAZISKOVALNEGA INSTITUCIONALNEGA OKOLJA

4.1. Strateško upravljanje

Na UL poteka strateško upravljanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti v več različnih fazah, na različnih ravneh, s sodelovanjem različnih deležnikov:

Faza 1: Sooblikovanje in upoštevanje organizacijskega okolja: UL je javna univerza, ki je vključena tako v razvoj kot v implementacijo nacionalnih strateških dokumentov, kot npr. *Resolucija o znanstvenoraziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2030 (ReZrIS30), Strategija pametne specializacije Slovenije, Nacionalni program visokega šolstva, Načrt razvoja raziskovalnih infrastruktur, Nacionalna strategija odprte znanosti, Industrijska strategija Slovenije itd.* Predstavniki UL so aktivno sodelovali tudi pri oblikovanju novega Zakona o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti (ZZrID), ki je leta 2022 uvedel stabilno financiranje tudi za univerze.
Strategija UL 2022−2027 je v sozvočju z osrednjimi evropskimi razvojnimi dokumenti na področju visokega šolstva:

- *Towards a 2030 Vision on the Future of Universities in Europe* (Evropska komisija, 2020), ki cilja na vodilno vlogo evropskih univerz v svetu na področju raziskav in inoviranja, temelječih na odličnosti posameznih raziskovalnih disciplin in sposobnosti reševanja večplastnih problemov z interdisciplinarnimi pristopi.
- *European Strategy for Higher Education* (Evropska komisija), ki se osredotoča na podporo evropskim visokošolskim ustanovam pri krepitvi njihovih zmožnosti prilagajanja spremembam ter njihovega prispevka k okrevanju in odpornosti Evrope.
- *Digital Education Action Plan 2021−2027* (Evropska komisija, 2021), ki izpostavlja dve prednostni področji: (1) spodbujanje razvoja visoko zmogljivih digitalnih izobraževalnih sistemov in delovnih okolij ter (2) krepitev digitalnih znanj in veščin za digitalno preobrazbo.

Leta 2022 je UL pristopila k sporazumu COARA za reformo vrednotenja raziskovalnega dela z namenom preoblikovati interno vrednotenje raziskovalnih programov in dela raziskovalcev.
UL aktivno sodeluje z različnimi zunanjimi deležniki in financerji, na primer z Ministrstvom za visoko šolstvo, znanost in inovacije ter drugimi ministrstvi, Javno agencijo za raziskovalno in inovacijsko dejavnost RS ARIS, Rektorsko konferenco, Evropsko komisijo in njenimi agencijami, drugimi evropskimi agencijami in organizacijami (ESA, ITER, UNESCO …), evropskimi in mednarodnimi združenji (EUTOPIA, The GUILD …) ipd. ter si za kakovostno sodelovanje prizadeva upoštevati politike in pravila vseh teh različnih deležnikov.
Notranje okolje UL za izvajanje znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti je raznoliko in decentralizirano. Na UL deluje 26 zelo samostojnih članic (23 fakultet in 3 umetniške akademije), v okviru katerih delujejo pedagogi, raziskovalci in umetniki na različnih ravneh kariernega razvoja ter strokovni delavci in vsi v skladu s svojimi nalogami prispevajo k uresničevanju strateških ciljev UL. Vsaka članica ima svojo organizacijsko strukturo in odgovorne organe (oddelki, katedre, laboratoriji, dekani in prodekani, Senati članic UL, strokovne službe). Na ravni UL delujejo skupne organizacijske enote:

- *Multidisciplinarni raziskovalno-razvojni center*, v okviru katerega lahko več članic UL ustanovi skupen raziskovalno-razvojni center na posameznem interdisciplinarnem znanstvenem področju;

- *Mreža infrastrukturnih centrov UL (MRIC UL),* ki povezuje infrastrukturne centre na članicah UL, ki so financirani iz institucionalnega stebra stabilnega financiranja, ter
- *Doktorska šola*, katere naloga je spremljanje in zagotavljanje kakovosti doktorskega študija v okviru skupnega evropskega visokošolskega prostora in hkrati zagotavljanje vsebinsko usklajenega doktorskega študija na UL.

Univerzitetne službe (služba za raziskovalno dejavnost, pisarna za prenos znanja, služba za knjižnično dejavnost in odprto znanost, kadrovska služba ipd.) nudi strokovno podporo članicam, vodstvu UL in različnim senatnim komisijam ter prav tako sodeluje pri razvoju strategije UL ter implementaciji strateških ukrepov univerze na znanstvenoraziskovalnem področju. Krovni organ, ki spremlja in nadzira izvajanje stabilnega financiranja in strateških ukrepov na znanstvenoraziskovalnem področju, je KRRD, ki jo vodi prorektor za raziskave in razvoj. KRRD spremlja izvajanje raziskovalnih programov, vodi postopke vrednotenja raziskovalnih programov, pripravi predlog izvajanja in financiranja raziskovalnih programov, posreduje poziv za posredovanje predlogov novih raziskovalnih programov, zagonskih programov in za povečanje financiranja raziskovalnih programov ter vodi ocenjevalne postopke predlaganih novih raziskovalnih programov, zagonskih programov in za povečanje financiranja raziskovalnih programov, obravnava predloge preoblikovanja raziskovalnih programov v skladu z ocenami vrednotenja UL in priporočili evalvacije ARIS, predlaga ukinitev raziskovalnega programa, če program na podlagi metodologije ne izpolnjuje pogojev za nadaljnje financiranje, letno izvede vrednotenje programskih skupin v skladu z metodologijo za vrednotenje raziskovalnih programov UL ipd. Spremljanje mladih raziskovalcev in izbor njihovih mentorjev je bilo do 1. 10. 2025 v pristojnosti Komisije za izbor mentoric in mentorjev ter spremljanje mladih raziskovalk in raziskovalcev (KMR). KMR je poleg preverjanja izpolnjevanja pogojev predlaganih kandidatov za mentorje in njihove potrditve obravnavala tudi zamenjave mentorjev mladim raziskovalcem, preverjala izpolnjevanje pogojev kandidatov za izjemne mentorje, obravnavala razpise za mlade raziskovalce ter pripravljala predloge za spremljanje usposabljanj mladih raziskovalcev. Z imenovanjem novih senatnih komisij je naloge KMR prevzela KRRD, z namenom spremljanja področij stabilnega financiranja v okviru ene komisije.

Faza 2: Oblikovanje in razvoj Strategije UL: Proces priprave Strategije UL 2022−2027 je povezal člane in članice akademske skupnosti UL, predstavnike sindikatov ter številne zunanje deležnike v snovanje razvojnih aktivnosti. Sodelovali so tudi vodstvo UL v preteklem in tekočem mandatu (rektorja, prorektorji, prorektorice, pomočniki rektorja oziroma svetovalci, glavni tajnik, predsednika Upravnega odbora), vodstva članic UL (dekani, prodekani, tajniki, drugi predstavniki članic), vodje in strokovnjaki strokovnih služb na rektoratu, predstojnica doktorske šole, predstavniki študentskih svetov UL in članic, člani nekaterih senatnih komisij, predstavniki sindikatov ter različni zunanji deležniki po izboru članic UL. V sodelovanju z več kot 4.000 deležniki smo v Strategiji UL 2022−2027 v matriki bistvenosti določili tudi najpomembnejše trajnostne (družbene, okoljske in gospodarske) izzive, ki jih bo v okviru svojega poslanstva in strategije naslavljala UL in s tem prispevala k napredku in blagostanju družbe.

Strategija UL je bila zastavljena ambiciozno ob predpostavki, da je uspešnost njenega uresničevanja pogojena z več zunanjimi dejavniki, med katerimi so najpomembnejši zagotavljanje vsaj enakega deleža BDP za izvajanje javne službe, kot jo prejemajo univerze v primerljivih državah OECD z večinskim financiranjem terciarnega izobraževanja (npr. Avstrija in Nemčija), avtonomija univerze v odnosu do države, enaka obravnava vseh področij raziskovanja v znanosti in umetnosti znotraj ARIS, možnosti za enostavno zaposlovanje in izmenjavo s tujimi znanstveniki in

visokošolskimi učitelji ter omogočanje enostavnega vračanja in vključevanja slovenskih raziskovalcev in učiteljev iz uglednih tujih ustanov.
Na znanstvenoraziskovalnem področju so bili v Strategiji UL opredeljeni ključni strateški cilji in dolgoročni cilji UL. Ob uvedbi stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti je bil na podlagi Strategije UL 2022–2027 in njenih ključnih strateških ciljev oblikovan Načrt implementacije stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, kjer so bili bolj podrobno opredeljeni strateški in dolgoročni cilji, razvojni cilji (predstavljeni v uvodu) ter ukrepi za implementacijo Strategije UL in Načrta na področjih stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalnega dela. Pri tem so sodelovale strokovne službe rektorata v sodelovanju s članicami UL ter kolegij rektorja UL. Vodstvo UL je izhajalo tudi iz svojih zavez ob izvolitvi nove rektorske ekipe, da bo na znanstvenoraziskovalnem področju krepilo kakovost, odprtost, mednarodno vpetost in družbeno angažiranost.
Ocenjujemo, da je Strategija UL 2022–2027 na znanstvenoraziskovalnem področju (ter Načrt implementacije stabilnega financiranja) kakovostna in ambiciozna, saj je upoštevala pretekle izkušnje znanstvenoraziskovalnega sistema, mnenja in predloge vseh deležnikov, prav tako pa tudi sodobne izzive univerz, raziskovalne skupnosti in družbe.
Faza 3: Izvajanje strategije: Pristojni organi in komisije za izvajanje različnih postopkov in ukrepov na področju SfZRD na UL so: rektor, Upravni odbor UL, Senat UL, dekani članic, prodekani članic za raziskovalno dejavnost, senati članic, KRRD (ki poleg drugega spremlja izvajanje postopkov spremljanja, vrednotenja in nadzora raziskovalnih programov, izvaja izbor mentorjev in mentoric ter spremljanje mladih raziskovalk in raziskovalcev) ter Komisija za pritožbe v postopku vrednotenja raziskovanih programov. Seveda pa rezultate ukrepov za doseganje strateških in razvojnih ciljev na koncu dosegajo izbrani raziskovalci in raziskovalne skupine.
Implementacija strategije in načrta poteka skozi izvajanje ukrepov za doseganje strateških in razvojnih ciljev ter skozi delitev sredstev med članicami UL. Del sredstev stabilnega financiranja (Institucionalni steber ISF in del programskega stebra financiranja (PSF) se deli letno na podlagi meril in ključev za razporejanje sredstev za stabilno financiranje raziskovalne dejavnosti (npr. število zaposlenih pedagogov in raziskovalcev, število projektov izven stabilnega financiranja, raziskovalna infrastruktura …), s čimer se zagotavlja stabilnost raziskovalnega okolja. Kot prejemnici stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti je bilo UL v letu 2025 dodeljeno 78.739.898 €, od tega smo razdelili 74.539.807,11 € za programski steber financiranja (PSF) in institucionalni steber financiranja (ISF) ter 4.200.090,09 € za razvojni steber financiranja (RSF). Sredstva v okviru PSF smo namenili financiranju programskih skupin v višini 36.291.715,97 € in mladih raziskovalcev v višini 20.546.497,72 €. Del sredstev stabilnega financiranja se razdeljuje na podlagi dodatnih ukrepov za doseganje strateških, dolgoročnih in razvojnih ciljev SfZRD, s katerimi želimo dvigovati odličnost, prepoznavnost, mednarodno vpetost in vpliv znanstvenoraziskovalnega dela UL, to je za financiranje novih zagonskih raziskovalnih programov, velikih interdisciplinarnih projektov ter za aktivnosti in projekte Razvojnega sklada, Inovacijskega sklada ter HUD sklada, namenjenega povečevanju družbenega učinka raziskav in izboljševanju družbe kot celote. Večina ukrepov je v obliki internih razpisov ali internih pozivov na osnovi zunanjih kvalitativnih evalvacij. Pri tem sodelujejo strokovne službe, vodstvo UL, prodekani za raziskovalno delo, KRRD ter zunanji panelisti in ocenjevalci.
Ob vzpostavitvi stabilnega financiranja se je UL odločila, da do sprejetja metodologije za vrednotenje raziskovalnih programov ne bo posegala v finančno in vsebinsko strukturo obstoječih raziskovalnih in infrastrukturnih programov. Izhodiščno stanje so bili raziskovalni in infrastrukturni programi v obsegu sredstev in s cenovnimi kategorijami na dan 1. 1. 2022. V letu 2023 pa je UL pripravila novo metodologijo za vrednotenje raziskovalnih programov, na podlagi katere je še isto

leto objavila poziv za povečanje raziskovalnih programov, za nove raziskovalne programe ter za raziskovalne programe na strateških področjih in del sredstev programskega stebra financiranja PSF razdelila na podlagi kvalitativne zunanje evalvacije.

Faza 4: Vrednotenje, poročanje in kontrola izvedbe strategije s povratno zanko: UL v skladu s Pravilnikom o sistemu kakovosti UL redno vsako leto opravlja samoevalvacijo po vseh dejavnostih zavoda, pri čemer se opravi samoevalvacija na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti na podlagi posebej oblikovanih in sprejetih kazalnikov v glavni strategiji UL. Preveri se stanje posameznih kazalnikov za vrednotenje doseganja strateških in dolgoročnih ciljev in okoliščine za njihovo uresničevanje v skladu z akcijskim načrtom. Izvede se SWOT-analiza in predlogi novih ali spremenjenih ukrepov. Dodatno se kratkoročne usmeritve in aktivnosti opredelijo v programu dela in akcijskem načrtu UL vsaki dve leti. Programe dela in letno poročilo potrdita Senat UL in Upravni odbor UL. V vrednotenje kakovosti raziskovalnega dela in inovacij sta vključeni tudi univerzitetna KRRD ter Komisija za inovacije, ki ju sestavljajo predstavniki fakultet in študent.

Strateški in dolgoročni (SD) cilji ter razvojni (R) cilji na področju stabilnega financiranja so tesno prepleteni in podpirajo glavne strateške cilje krovne Strategije UL, katere končni strateški cilj je med drugim postati 'Prepoznavna in uveljavljena akademska ustanova v Evropi', kar vključuje tudi vzpon na lestvicah ARWU in QS. **Uresničevanje ukrepov za doseganje strateških in dolgoročnih ciljev Načrta implementacije SfZRD je do zdaj potekalo v skladu z začrtanim potekom in že kaže prve pozitivne rezultate** v razmerju do krovne Strategije UL. V tretji izdaji mednarodne lestvice najboljših evropskih univerz QS Europe 2026, ki je bila objavljena januarja 2026, se je UL dvignila za 25 mest in se uvrstila na 197. mesto, kar predstavlja njeno najboljšo uvrstitev na tej lestvici, saj se je prvič uvrstila med 200 najboljših univerz v Evropi. Z letošnjim rezultatom je UL tako dopolnila uspešno uvrstitev na mednarodni letvici najboljših univerz na svetu QS World University Rankings 2026, na kateri je s 535. mestom UL dosegla najboljšo uvrstitev v zadnjem desetletju. Lestvica QS Europe temelji na analizi 12 kazalnikov, združenih v pet krovnih področij (raziskovanje in dosežki, zaposljivost in ugled, učno okolje, mednarodna vključenost in trajnostnost). Med najboljših 200 evropskih univerz se UL uvršča tudi glede na kazalnik vpetosti v mednarodno raziskovalno okolje in mednarodne mreže, ki meri uspešnost univerz pri vzpostavljanju mednarodnih raziskovalnih partnerstev (145. mesto). Eden od kazalnikov s področja raziskovalnega dela, pri katerem smo slabši od primerljivih univerz, je citiranost, zato trenutno sprejemamo strateške ukrepe, kako to v prihodnjih letih izboljšati (npr. zaostritev habilitacijskih meril glede citiranosti, ob upoštevanju posebnosti posameznih področij).

Dosedanja uspešnost pri doseganju ciljnih vrednosti kazalnikov strateških in dolgoročnih (SD) ciljev, opredeljenih v Načrtu implementacije stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti UL za obdobje 2022–2027 (Priloga 3):

SD cilj 1: Krepiti odličnost programskih skupin, še posebej na strateških področjih EU ter na (do sedaj) podhranjenih področjih

UL je do leta 2022 sodelovala v 186 raziskovalnih programih (RP), financiranih v višini 25.525.549,28 €. V skladu z načrtom smo začeli razvijati sistem internih evalvacijskih postopkov za vrednotenje kakovosti RP. V letu 2023 smo izvedli Interni razpis za povečanje obstoječih RP in preko zunanje evalvacije 39 najbolj odličnim RP povečali sredstva za 1.839.001,97 €. Z internim razpisom smo izbrali ter začeli financirati 9 novih raziskovalnih programov v višini 1.115.277,53 € na novih prebojnih interdisciplinarnih ali strateških področjih in raziskovalnih programov na članicah UL, ki do zdaj niso imele oziroma so imele slabše možnosti sodelovanja v programskih skupinah.

Na podlagi sprejete pilotne Metodologije za vrednotenje raziskovalnih programov smo leta 2024 že izvedli eno od dveh načrtovanih zunanjih evalvacij kakovosti RP, in sicer z ERC področja SH.

Dobre in slabe izkušnje te evalvacije smo upoštevali pri pripravi sprememb Metodologije v letu 2026, na podlagi katere je v letu 2026 predvidena evalvacija RP s področja znanosti o življenju (LS). Kakovost programskih skupin smo okrepili z vključevanjem mladih raziskovalcev (doktorskih študentov, financiranih iz sredstev PSF), ki jih kot visokošolska ustanova tudi izobražujemo na doktorskem študiju ter jim preko sodelovanja v raziskovalnem in pedagoškem delu omogočamo razvoj njihovih raziskovalnih kompetenc in pridobitev doktorata znanosti. Njihovo aktivno sodelovanje prispeva k večji dinamiki raziskovalnega okolja, inovativnosti ter krepitvi raziskovalne odličnosti programskih skupin.

Od leta 2022 do konca leta 2025 smo zaposlili 423 mladih raziskovalcev (od načrtovanih 600 do konca leta 2027), s čimer se približujemo načrtovanemu cilju zaposlovanja do leta 2027. V marcu 2026 smo objavili razpis za novih 120 delovnih mest za mlade raziskovalce, v letu 2027 načrtujemo objavo razpisa še za 110 mest. S tem bomo število načrtovanih zaposlitev mladih raziskovalcev do konca leta 2027 presegli, kar kaže na uspešno izvajanje ukrepov za pomlajevanje raziskovalne skupnosti.

SD cilj 2: Povečevati število najbolj prestižnih raziskovalnih projektov in vključenost v odlične evropske in mednarodne raziskovalne konzorcije

Z različnimi načini podpore raziskovalcem pri pripravi projektnih prijav na centralizirane evropske razpise ter s povezovanjem z odličnimi raziskovalnimi organizacijami smo opazno izboljšali kakovost prijav UL in povečali njihovo uspešnost. Še posebej se je povečala uspešnost prijav UL na evropski okvirni program Obzorje Evropa (21 %) v primerjavi z uspešnostjo prijav na program Obzorje 2020 (11 %). Poudariti je treba, da je bila UL po podatkih baze Evropske komisije do marca 2026 v programu Obzorje Evropa vodilna univerza v okviru univerz iz EU13 novih držav članic EU, ki so se EU pridružile po letu 2004. Do leta 2027 smo si zadali cilj pridobiti 1000 novih evropskih in mednarodnih projektov, od tega 210 projektov programa Obzorje Evropa. Temu cilju sledimo, saj smo do konca leta 2025 pridobili 719 evropskih in mednarodnih projektov, od tega 211 projektov Obzorja Evropa. Od 10 načrtovanih prestižnih projektov ERC in EIC smo jih na UL do konca leta 2025 pridobili 11, še pri 8 pridobljenih projektih ERC in EIC (od načrtovanih 10 do konca leta 2027) pa UL sodeluje kot partnerska organizacija, pa tudi te projekte ERC so pridobili profesorji UL, ki s koordinatorskimi institucijami tesno raziskovalno sodelujejo.

SD cilj 3: Krepiti odličnost in odmevnost znanstvenih objav

Z namenom izboljšanja uvrstitve na mednarodnih lestvicah v strateškem obdobju 2022–2027 si ves čas prizadevamo spodbujati odličnost in odmevnost objav raziskovalnih rezultatov. Do konca leta 2025 smo povečali citiranost objav raziskovalcev UL (merjeno vsako leto za 10-letno obdobje v bazi Web od Science (c10) s 720.918 v letu 2022 na 1.140.612 (ciljna vrednost 1.300.000 do konca leta 2027), hkrati pa se je povečalo število raziskovalcev na UL, uvrščenih med 2 % najbolj citiranih raziskovalcev na svetu na svojem področju (baza Elsevier/Scopus), s 73 (v letu 2022) na 93 (od ciljne vrednosti 100 do konca leta 2027).

SD cilj 4: Spreminjati vrednotenje dosežkov v znanosti in umetnosti

UL se je v skladu z načrtom pridružila koaliciji CoARA (Coalition for Advancing Research Assessment), ki je nastala na pobudo Evropske komisije, z namenom spremembe vrednotenja raziskovalne dejavnosti, in v letu 2025 pripravila tudi svoj akcijski načrt COARA, v katerem je opredelila, kako bo na svoj način in v skladu s svojo dinamiko uveljavila načela COARA, da bi zagotovila pravičnejše in bolj smiselno priznavanje znanstvenih in umetniških prispevkov. Sodeluje tudi v nacionalni koordinaciji COARA, ki jo vodi nacionalna agencija ARIS. Načelo vrednotenja raziskovalnih programov in projektov na osnovi pretežno kvalitativnih kriterijev smo vključili v vse interne razpise in evalvacije.

SD cilj 5: Nadgraditi podporno okolje znanstvenemu in umetniškemu delu

Krepili smo podporno okolje znanstvenemu in umetniškemu delu ter tudi na ta način prispevali k odličnosti raziskovalnega in umetniškega dela. Povečali smo število zaposlenih v raziskovalnih pisarnah rektorata in članic UL za 40 oseb (od načrtovanih 31). S tesnejšim sodelovanjem, pogostim srečevanjem ter izmenjavo izkušenj in znanja krepimo povezanost in usposobljenost strokovnih služb. Konec leta 2024 smo z namenom okrepitve področja etičnosti in integritete v raziskovanju in znanstvenem publiciranju ustanovili posebno enoto za etiko in integriteto v raziskovanju, ki raziskovalcem in vodstvu nudi strokovno in strateško podporo pri vseh odprtih vprašanjih na področju REI ter skrbi za izobraževanja in usposabljanja raziskovalcev in študentov. Z vsakoletnim nadgrajevanjem funkcionalnosti odprtodostopnega in interoperabilnega Repozitorija UL (RUL) zagotavljamo sistemsko, strokovno in tehnološko podporo pri pridobivanju, hranjenju, upravljanju in dostopu do objav in podatkov v skladu z načeli odprte in odgovorne znanosti. V letih 2023, 2024 in 2025 je RUL izpolnjeval kriterije zaupanja vrednega repozitorija, uvrščen je na ARIS-ov seznam zaupanja vrednih repozitorijev. Krepimo tudi kakovost delovanja Mreže infrastrukturnih centrov UL, ki s sodobno raziskovalno opremo in zbirkami podatkov ter visoko usposobljenim kadrom nudijo podporo raziskovalnemu in razvojnemu delu. Od leta 2022 smo IC-je dodatno opremili s 194 kosi (od načrtovanih 150) najsodobnejše raziskovalne opreme. Bolj podrobno v poglavju 4.3.

SD cilj 6: Okrepiti mednarodno povezovanje raziskovalcev in študentov UL

Z namenom krepitve mednarodnega povezovanja raziskovalcev in študentov UL smo na UL in članicah UL vzpostavili sklade in druge mehanizme, ki omogočajo vključevanje in povezovanje raziskovalcev in študentov znotraj institucionalnih združenj UL ali v okviru drugih mednarodnih združenj, članarine in sodelovanje na mednarodnih konferencah, simpozijih in uredniških odborih ali omogočajo gostovanje poletnih šol in mednarodnih znanstvenih srečanj. Različne članice UL so razvile različne pristope podpore raziskovalcem in študentom na področju mednarodnega povezovanja, nekatere vsem raziskovalcem zagotavljajo IRD-sredstva za te namene (9), nekatere so ustanovile ISF-sklade (12), nekatere pa oboje (2). Nekaj članic še vedno nima formalnih mehanizmov, lahko pa raziskovalci zaprosijo vodstvo, da za te namene odobri IRD-sredstva. Nekatere od teh aktivnosti se lahko financirajo tudi iz Razvojnega sklada UL.

Tudi v okviru Zveze EUTOPIA imajo študenti in mlajši raziskovalci osrednjo vlogo, saj sodelujejo v raznolikih mednarodnih izobraževalnih in razvojnih aktivnostih, kot so mobilnosti, poletne šole, projekti, dogodki in pobude, ki spodbujajo interdisciplinarnost ter povezovanje univerz in sektorjev. Aktivnosti so usmerjene tako v krepitev akademskega znanja kot v razvoj kompetenc za prehod na trg dela, vključno z inovacijskimi izzivi in timskim delom. EUTOPIA Akademija mladih vodij je namenjena razvoju vodstvenih kompetenc prihodnjih akademskih vodij, medtem ko EUTOPIA Impact School, namenjena doktorskim in podoktorskim raziskovalcem, poudarja družbeni vpliv raziskav in prenos znanja v prakso.

V okviru Razvojnega sklada UL smo do konca leta 2025 financirali skupaj 6 (od načrtovane ciljne vrednosti 8) raziskovalnih projektov slovenskih raziskovalcev/profesorjev iz tujine s študenti 1., 2. in 3. stopnje na UL.

SD cilj 7: Podpirati razvoj kadrov in internacionalizacijo

Razvijali in krepili smo dodatne ukrepe za **razvoj kakovosti tudi na področju razvoja kadrov in internacionalizacije**. Odličnost mentorjev doktorskim študentom smo prepoznavali skozi dodeljevanje dodatnih mentorskih mest izjemnim mentorjem. Od 40 načrtovanih do konca leta 2027 smo že odobrili 40 zaposlitev mladih raziskovalcev pri izjemnih mentorjih. Z odlično podporo prijaviteljem na razpise Obzorja Evropa Marie Sklodowska Currie (MSCA), namenjene mobilnosti raziskovalcev, smo od leta 2022 pridobili 40 MSCA PF projektov (od 50 načrtovanih do konca leta 2027). S finančno pomočjo Razvojnega sklada UL smo članicam UL omogočili zaposlitev dveh

odličnih izkušenih slovenskih raziskovalcev (od načrtovanih štirih), ki sta se vrnila v Slovenijo iz tujine in se zaposlila na UL.

SD cilj 8: Okrepiti sodelovanje z okoljem pri prenosu znanja, inovacij in ustvarjalnosti

Vzpostavili smo stabilno financiranje Pisarne za prenos znanje ter izvajali in še dodatno nadgrajevali finančne spodbude v okviru stabilnega financiranja, kot so Inovacijski sklad, HUD sklad in Patentni sklad. Pomoč na področju prenosa znanja smo razširili na humanistiko, družboslovje in umetnost. Okrepili smo proces prepoznavanja v raziskavah ustvarjenega znanja s tržnim potencialom. Od načrtovanih 120 novih izumov in druge intelektualne lastnine v obdobju od leta 2022 do leta 2027 smo jih do leta 2025 zabeležili že 104. S povečanjem sredstev patentnega sklada nam je uspelo povečati število patentnih prijav (do leta 2025 smo vložili 133 patentih prijav, skupno smo jih do leta 2027 načrtovali 140). Z namenom boljšega prepoznavanja potreb gospodarstva na raziskovalno-razvojnem segmentu smo se vključili v pobudo Innolink, s katero SPIRIT omogoča vpogled v izzive podjetij in spodbuja nova partnerstva. S pomočjo ukrepov, kot so sprememba pravilnika, Inovacijski sklad, partnerstva z inkubatorji in skladi tveganega kapitala, smo v letu 2025 zabeležili 13 odcepljenih podjetij in licenčnih pogodb, od skupno 15 načrtovanih do leta 2027. Sodelovanje z okoljem smo krepili z vzpostavljanjem strateških partnerstev na ravni UL (tri nova partnerstva od skupno šestih načrtovanih) in na ravni članic.

SD cilj 9: Okrepiti promocijo povezovanja znanosti z različnimi javnostmi

Poleg promocije znanosti in raziskovalnega dela prek različnih dogodkov (na primer predstavitve raziskovalnih projektov študentov, Noč raziskovalcev, Bfestival, Igriva arhitektura, Znanstival, Vrt eksperimentov), sodelovanja z ustanovami za popularizacijo znanosti (na primer Hiša eksperimentov in Znanost na cesti), sodelovanja pri televizijskih in radijskih oddajah (na primer Spregovori znanost, Frekvenca X in Frequenza della scienza) ter aktivnega informiranja na družbenih omrežjih (Facebook, LinkedIn) smo od leta 2022 do konca leta 2025 na spletni platformi Raziskovalne novice/dosežki, ki poskuša najširši splošni javnosti na poljuden način predstaviti znanstvene raziskave, raziskovalne projekte in odlične raziskovalce UL, objavili 195 poljudnih člankov (od 260 predvidenih do konca leta 2027) o raziskovalnih dosežkih raziskovalcev UL za splošno javnost.

SD 10. cilj: Krepiti zavedanje in zavezanost k trajnostnemu razvoju

Na UL si prizadevamo za trajnostno preobrazbo lastnih dejavnosti in procesov, zato smo sprejeli celostno Strategijo trajnostnosti UL 2025–2030 in akcijski načrt v podporo njenemu izvajanju. Z namenom spodbujanja zavedanja in prepoznavnosti prispevka UL na znanstvenoraziskovalnem področju k ciljem trajnostnega razvoja smo začeli s spremljanjem znanstvenih objav po posameznih ciljih trajnostnega razvoja. V ta namen smo uvedli vsakoletno spremljanje in analiziranje stanja števila znanstvenih objav po posameznih ciljih trajnostnega razvoja, kar nam daje povratne informacije o obsegu in prispevkih raziskav na UL na posameznih znanstvenih področjih glede na cilje trajnostnega razvoja. Od leta 2023 rezultate vsako leto tudi objavimo na spletni strani UL in predstavimo v letnem poročilu UL. V ta namen smo tudi testirali različna orodja in podatkovne baze, kot so SciVal, Dimensions, Insights in Scopus.

Od leta 2024 z namenom promocije trajnostnosti in dosežkov UL na tem področju ter s ciljem ozaveščanja notranjih in zunanjih deležnikov o trajnostnih tematikah organiziramo tudi Festival hrane za možgane – niz dogodkov, posvečenih trajnostnosti. Prvega smo izvedli na temo trajnostnih prehranskih sistemov, na drugem smo se posvetili izzivom dveh kriz – podnebne in biodiverzitetne, v letu 2026 pa smo dogodek posvetili digitalnemu onesnaževanju oziroma energetski potratnosti digitalne preobrazbe.

Uspešnost pri doseganju ciljnih vrednosti kazalnikov razvojnih (R) ciljev, opredeljenih v Načrtu implementacije stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti UL za obdobje 2022–2027 (Priloga 3):

R cilj 1: Krepiti interdisciplinarno povezovanje in raziskovanje

Ker želi UL z internim interdisciplinarnim povezovanjem raziskovalcev UL doseči preboje na mednarodnem področju raziskovalne dejavnosti ter boljše povezovanje med članicami UL, z namenom okrepitve raziskovalne odličnosti celotne UL in povečanega vpliva njenih raziskav in inovacij na tehnološki in družbeni razvoj, smo v skladu z načrtom izpeljali dvostopenjski razpis za velike interdisciplinarne projekte, v katerih sodelujejo vsaj tri članice UL, ki s svojim delom predstavljajo vsaj dve od štirih raziskovalnih področij po razdelitvi področij ERC (LS, PE-N, PE-T in SH) in ki izvajajo interdisciplinarne raziskovalne aktivnosti na enem od strateških razvojnih področij Slovenije ali EU. Na prvi stopnji razpisa leta 2024 smo izbrali 10 projektov za pripravljalno fazo (v skladu z načrtovano vrednostjo kazalnika), v drugi fazi leta 2025 pa so bili štirje (4) projekti izbrani za nadaljnje financiranje 5 let v višini 375.000 €/leto (oboje v skladu z načrtovanimi vrednostmi kazalnika *število odobrenih velikih interdisciplinarnih projektov*). Dvema projektoma je bilo dodatno odobreno skoraj 100.000 € sredstev zaradi sodelovanja zunanjih deležnikov (gospodarstvo, raziskovalni inštituti), pri čemer bodo isti znesek prispevali tudi ti zunanji deležniki. Trenutno vzpostavljamo sistem spremljanja rezultatov in vpliva teh projektov.

R cilj 2 Spodbujati nova prebojna raziskovalna področja

Z namenom razvijati nova prebojna raziskovalna področja smo razvili nov mehanizem, to je zagonski raziskovalni program, kot spodbuda mlajšim raziskovalcem, ki so sicer že lahko vključeni v obstoječe programske skupine, da s svojimi inovativnimi idejami na novih področjih znanosti razvijejo svoj raziskovalni program, ki bi lahko v primeru dobre evalvacije čez štiri leta kandidiral za vključitev na seznam raziskovalnih programov UL. Do konca leta 2025 smo izvedli že tri interne razpise za zagonske raziskovalne programe in odobrili financiranje 15 novim štiriletnim zagonskim programom (od predvidenih 18 do konca leta 2027).

R cilj 3 Omogočati razvoj novih kariernih poti raziskovalcev na začetku kariere in vzgojiti nove generacije odličnih raziskovalcev

Poleg razpisov za mlade raziskovalce, ki se financirajo iz PSF stebra, smo v skladu z načrtom v letu 2026 objavili interni razpis za dvoletne projekte podoktorskim raziskovalcem, ki bodo delovali v okviru raziskovalnih programov. Na razpisu bodo lahko sodelovali raziskovalci s projekti, ki so bili prijavljeni na evropski razpis MSCA podoktorske štipendije in dobili odlične ocene nad pragom 70 %, vendar niso bili odobreni za financiranje iz evropskih (MSCA PF, ERA štipendija) ali nacionalnih sredstev (komplementarna shema Pečat odličnosti). V letu 2026 bo izbranih največ pet projektov, do konca leta 2027 pa načrtujemo odobritev financiranja skupaj 10 tovrstnim podoktorskim projektom.

R cilj 4 Razvijati kompetence raziskovalcev za evropsko in mednarodno raziskovalno vpetost

V okviru Razvojnega sklada UL smo razvili več internih razpisov za pripravljalno-raziskovalne projekte s končnim ciljem priprave prijave raziskovalnega projekta na razpis evropskega centraliziranega programa in druge mednarodne razpise: Interni razpis za pripravljalno-raziskovalne projekte priprave na razpise ERC : Interni razpis za pripravljalno-raziskovalne projekte za namen vzpostavitve interdisciplinarnih raziskovalnih skupin in CELSA razpis za pripravljalno-raziskovalne projekte, ki povezujejo raziskovalno sodelovanje univerze KU Leuven (Belgija) in 10 najboljših srednjeevropskih univerz ter katerih končni cilj je vzpostavitev konzorcija in priprava prijave raziskovalnega projekta na evropske in mednarodne razpise. Do konca leta 2025 smo odobrili financiranje 32 pripravljalno-raziskovalnih projektov (od predvidenih 26, s čimer smo presegli načrtovano vrednost kazalnika).

R cilj 5 Razvijati področje prenosa znanja in voditi prizadevanja za trajnostni razvoj družbe in medgeneracijski dialog

Z namenom premostitve t. i. doline smrti smo leta 2022 sistemsko uvedli Inovacijski sklad, ki smo ga od tedaj izvedli vsako leto. Od načrtovanih 20 odobrenih projektov v obdobju 2022–2027 smo do vključno leta 2025 odobrili financiranje že 19 odobrenim projektom. Dvema odobrenima projektoma je bilo omogočeno tudi nadaljnje financiranje, t. i. druga faza Inovacijskega sklada.

Uspešno smo izvajali tudi razpise HUD sklada za povečanje družbenega vpliva na področju humanistike, družboslovja in umetnosti v letu 2024 in 2025. Od načrtovanih 22 odobrenih projektov v obdobju 2022–2027 smo v obeh letih skupaj zabeležili 18 odobrenih projektov.

Večjih izzivov pri izvedbi projektov nismo zaznali, smo pa opazili določene izzive pozneje v procesu prenosa znanja. Te izzive smo in še bomo naslavljali z usposabljanji za prejemnike sredstev, vezanih na razvoj poslovnih idej, raziskave trga, dolgoročno spremljanje družbenega vpliva ipd. Prav tako smo zaznali potrebo po nadaljnjih fazah financiranja razvoja, zato za nekatere izbrane projekte Inovacijskega sklada podaljšujemo financiranje.

4.2. Kadrovska politika, pomlajevanje raziskovalne skupnosti in usposabljanje mladih raziskovalcev

Kadrovska strategija UL: že od leta 2012 smo vključeni v »HR Strategijo za raziskovalce in pedagoge – HRS4R«, s čimer smo tudi pridobili pravico do uporabe znaka »HR Exellence in Research«. Evropska komisija izvaja redne evalvacije za podaljšanje veljavnosti tega znaka. Že leta 2008 se je UL zavezala k spoštovanju načel Evropske listine za raziskovalce in Kodeksa ravnanja pri zaposlovanju raziskovalcev – ter politike odprtega zaposlovanja raziskovalcev, t. i. OTMR Open Transparent Merit based Recruitment. Svojo zavezo k spoštovanju teh načel UL uresničuje s sprejemanjem in izvajanjem Strategij UL na kadrovskem področju za razvoj karier raziskovalcev in pedagogov ter akcijskih načrtov. Po vsakem večletnem obdobju posamezne strategije Evropska komisija izvede svojo evalvacijo in UL podeli upravičenost do uporabe znaka »HR Excellence in Research« za naslednje triletno obdobje.

Na kadrovskem področju smo vključeni v delovne skupine mednarodnih mrež, npr. Guild in EUTOPIA, kjer sodelujemo pri oblikovanju skupnih kadrovskih strategij, praks ali aktivnosti, ki podpirajo internacionalizacijo UL ter prenos dobrih kadrovskih praks.

Organizacija kadrovske službe: Glede na velikost univerze je kadrovska služba UL organizirana dvonivojsko. Centralna kadrovska služba daje usmeritve članicam, medtem ko imajo vse članice svoje kadrovske službe, ki na operativni ravni pomenijo tudi prvi kontakt raziskovalcev za urejanje vseh delovnopravnih situacij.

Na UL imamo skupni Akt o sistemizaciji, ki velja za vse članice. Z izvedbo novega plačnega sistema po enotnem načelu za celotno UL smo poskrbeli za to, da so delovna mesta na celotni UL primerljiva in enakovredno plačana. Za vse spremembe delovnih mest oziroma zaposlenih na delovnih mestih smo uvedli nov sistem sprememb za zagotavljanje primerljivosti delovnih mest na celotni UL. Z uvedbo novega instituta Zakona o skupnih temeljih sistema plač v javnem sektorju (ZSTSPJS), to je uvrstitev delavcev v višji plačni razred po 22. členu zakona, na UL zagotavljamo zadržanje kompetentnih in visoko strokovnih kadrov ter zagotavljanje bolj konkurenčnega plačila. Proces je hitrejši kot v preteklosti, saj ne vključuje več pridobitve soglasja MVZI.

Nadaljnji razvojni koraki: nadaljevali bomo s sodelovanjem v mednarodnih zvezah, v prihodnje bomo razmislili, kako bomo uvedli kompetenčne okvire (The European Competence Framework for Researchers iz leta 2023) in t. i. opisne življenjepise tudi na UL.

Pomlajevanje raziskovalne skupnosti:
UL spodbuja odličnost v raziskovanju že pri študentih. Od leta 2022 skupaj z Inštitutom ASEF podeljujemo nagrado dr. Uroša Seljaka za najboljše znanstvene objave slovenskih študentov. Od leta 2022 do leta 2025 je to nagrado dobilo 11 študentov UL, 13 pa jih je prejelo pohvale.
Raziskovalno skupnost pomlajujemo z načrtnim vključevanjem in zaposlovanjem mladih raziskovalcev v okviru raziskovalnih programov in projektov. Tako skrbimo za razvoj novih generacij raziskovalcev ter za raznoliko karierno strukturo raziskovalnih skupin, ki vključuje raziskovalce na različnih stopnjah – od mladih raziskovalcev in podoktorskih raziskovalcev do uveljavljenih mentorjev. Takšna struktura omogoča prenos znanja med generacijami in stabilen razvoj raziskovalnega okolja. Uspešnost teh aktivnosti spremljamo predvsem skozi vključevanje mladih raziskovalcev v raziskovalne projekte, njihovo znanstveno produkcijo, aktivno sodelovanje na konferencah ter uspešno zaključevanje doktorskega študija. Ocenjujemo, da so obstoječe prakse usposabljanja mladih raziskovalcev in mentorstva doktorskih študentov uspešne in mednarodno primerljive. S prenovo plačnega sistema in z možnostjo dopolnilnega zaposlovanja se je stanje glede pridobivanja najboljših študentov na mesta mladih raziskovalcev sicer nekoliko izboljšalo, vendar pa na vseh področjih še ni optimalno.
Mlade raziskovalce in druge doktorske študente vključujemo v raziskovalne skupine, laboratorije, mednarodne projekte ter sodelovanja z gospodarstvom, kar jim omogoča pridobivanje raziskovalnih, organizacijskih in komunikacijskih kompetenc ter neposreden stik z aktualnimi znanstvenimi in tehnološkimi izzivi. V okviru doktorskega izobraževanja sistematično spodbujamo interdisciplinarni pristop, ki je danes ključnega pomena za reševanje kompleksnih raziskovalnih in razvojnih izzivov.
Za krepitev kompetenc in samostojnosti doktorskih študentov organiziramo različne delavnice, poletne šole, doktorske seminarje in mednarodne konference s področja raziskovalnih metod, odprte znanosti, ravnanja z raziskovalnimi podatki, projektnega vodenja in znanstvene komunikacije. Organizirali smo tudi modularno usposabljanje o intelektualni lastnini, vplivu in podjetnosti ter dogodke s področja umetne inteligence, raziskovalne etike, integritete, odprtega objavljanja in uporabe raziskovalne infrastrukture. Podatkovni svetovalci, zaposleni v okviru projekta SPOZNAJ, so pripravili dodatna navodila za doktorske študente o odprti znanosti in pripravi načrta ravnanja z raziskovalnimi podatki.
Za krepitev skupnosti doktorskih študentov smo začeli organizirati tudi redna srečanja. V letu 2025 smo izvedli dva dogodka, namenjena povezovanju doktorskih študentov in mladih raziskovalcev, predstavitvi priložnosti za mednarodno sodelovanje ter razpravi o kariernih poteh in aktualnih izzivih doktorskega študija. Organizirali smo tudi dve mednarodni konferenci, namenjeni predvsem doktorskim študentom, z naslovoma Umetna inteligenca v akademskem svetu ter Etika in integriteta – teorija in praksa, na katerih so doktorski študenti predstavili svoje raziskovalno delo ter razpravljali o aktualnih znanstvenih in družbenih vprašanjih.
Kljub temu se zavedamo, da obstajajo pomembni razvojni izzivi, ki so predvsem sistemski. Eden ključnih je pomanjkanje stabilnih prehodnih mehanizmov po doktoratu. Mladi raziskovalci se po zaključku doktorata pogosto znajdejo v negotovem položaju, saj ni dovolj sistemskih možnosti za nadaljevanje raziskovalne kariere v obdobju med doktoratom in prvo samostojno pridobitvijo raziskovalnih sredstev. To lahko vodi v prekinjene karierne poti, izgubo talentov in zmanjšano motivacijo za raziskovalno delo. UL si za to z internimi razpisi za podoktorske projekte in zagonske programe prizadeva omogočiti mladim raziskovalnim talentom nadaljevanje karierne poti na UL.
Kot pomemben izziv prepoznavamo tudi nadaljnjo internacionalizacijo doktorskega študija. Čeprav spodbujamo mobilnost in sodelovanje v mednarodnih mrežah, se študenti pogosto

soočajo z življenjskimi in finančnimi omejitvami, ki omejujejo daljša gostovanja ali sodelovanje v mednarodnih projektih.
K izboljšanju kakovosti usposabljanja in pospešitvi pomlajevanja raziskovalne skupnosti bi pomembno prispevala ponovna vzpostavitev in stabilno financiranje *programa Mladi raziskovalci iz gospodarstva*, zasnovanega na somentorstvu iz akademskega in gospodarskega okolja. Pomemben ukrep bi bil tudi razpis za podoktorske projekte, ki bi omogočil financiranje prehoda najboljših doktorandov v naslednjo karierno stopnjo takoj po zaključku doktorata. K pomlajevanju raziskovalne skupnosti bi dodatno prispevalo tudi več raziskovalnih projektov, saj ti predstavljajo ključen mehanizem za vključevanje mladih raziskovalcev v raziskovalno delo. Pomembna ostajata tudi nadaljnje spodbujanje kakovostnega mentorstva in razvoj novih generacij mentorjev.
Z namenom nagrajevanja raziskovalne odličnosti in spodbujanja kakovostnega mentorstva smo izvedli štiri interne razpise za izjemne mentorje in raziskovalnim programom dodelili sredstva za zaposlitev do deset dodatnih mladih raziskovalcev letno. Razpisi so bili namenjeni najboljšim raziskovalcem na UL, ki vodijo vsaj en mednarodni projekt ali slovenski del mednarodnega projekta v vrednosti vsaj 100.000 evrov ter so bili mentorji vsaj dvema doktorandoma, ki sta študij uspešno zaključila v zadnjih šestih letih. Z vključitvijo zunanjih članov v postopke izbire smo povečali transparentnost in kakovost izbora.
Na podlagi pregleda uspešnosti razpisov, predlogov KMR in spremljanja mladih raziskovalcev smo v letu 2023 sprejeli spremembe in dopolnitve Pravilnika o izboru in financiranju mladih raziskovalcev, ki je bil sprva sprejet pred podzakonskimi akti ARIS. V letu 2024 smo opravili evalvacijo določb pravilnika in na predlog članic poenostavili izbirni postopek.
V okviru posodobitve Pravilnika o doktorskem študiju smo spremenili minimalne pogoje za izkazovanje raziskovalne aktivnosti za (so)mentorstvo in uvedli možnost imenovanja zunanjega strokovnjaka iz prakse kot zunanjega svetovalca, ki s svojim specifičnim znanjem prispeva k nastajanju doktorske disertacije. Kakovost mentorstva bomo še naprej krepili z razvojem sistema izbora izjemnih mentorjev, s sistematičnim usposabljanjem mentorjev ter z nadgradnjo vmesnih in zaključnih poročil kot mehanizma za spremljanje, zgodnje zaznavanje tveganj in podporo mladim raziskovalcem.
Za krepitev sodelovanja, usklajevanja odprtih vprašanj in prenosa dobrih praks smo organizirali več srečanj strokovnih služb članic, odgovornih za mlade raziskovalce. Ta srečanja so se izkazala za povezovalna in odlična praksa našega delovanja.
Dodatno k pomlajevanju raziskovalne skupnosti prispevajo tudi zaposlitve asistentov z doktoratom in podoktorskih raziskovalcev. Podoktorske raziskovalce financiramo iz nacionalnega razpisa ARIS ali pa preko evropskih shem Marie Sklodowska Currie. S pomočjo internega programa podpore za prijave na razpis MSCA podoktorske štipendije (MSCA PF Masterclass) Univerze v Ljubljani vsako leto izboljšujemo uspešnost UL na tem razpisu ter raven internacionalizacije mlajšega dela raziskovalne skupnosti.
Vključenost mladih raziskovalcev: Mladi raziskovalci ter raziskovalci na I. in II. karierni stopnji so aktivno vključeni v znanstvenoraziskovalno delo v okviru raziskovalnih programov, projektov in doktorskega študija. Njihova vključenost je sledljiva predvsem v raziskovalnih rezultatih, zlasti v (so)avtorstvu znanstvenih objav, konferenčnih prispevkov ter sodelovanju pri pripravi projektnih prijav in poročil. Takšna vključenost mladim raziskovalcem omogoča postopno raziskovalno osamosvajanje ter večjo vidnost v domačem in mednarodnem znanstvenem prostoru.
Za uspešen zaključek doktorskega študija morajo mladi raziskovalci najpozneje ob oddaji doktorske disertacije v oceno imeti objavljen oziroma v objavo sprejet najmanj en izvirni znanstveni članek s prvim avtorstvom iz vsebine doktorata v publikaciji, ki jo na posameznih znanstvenih področjih veljavna habilitacijska merila UL upoštevajo kot pomembno delo za

izvolitev v naziv visokošolskega učitelja. Pri vseh objavah, povezanih z raziskovalnim delom v okviru doktorskega študija, mora biti navedena afiliacija »Univerza v Ljubljani«, tudi kadar so doktorand, mentor ali somentor zaposleni v drugi organizaciji.
Raziskovalno delo mladih raziskovalcev poteka v okviru raziskovalnih skupin in pod vodstvom mentorjev, pri čemer sodelujejo pri pripravi znanstvenih objav ter drugih raziskovalnih in razvojnih rezultatov. S tem pridobivajo izkušnje z načrtovanjem raziskav, objavljanjem rezultatov ter sodelovanjem v domačem in mednarodnem raziskovalnem prostoru. Pomemben vidik njihovega raziskovalnega dela je tudi upoštevanje načel raziskovalne integritete, odprte znanosti in odgovornega ravnanja z raziskovalnimi podatki. Vsi doktorski študenti pred vpisom v doktorski študij podpišejo Izjavo raziskovalca o zavezi k uresničevanju etičnega načela UL. Od študijskega leta 2021/2022 dalje pripravljajo tudi načrt ravnanja z raziskovalnimi podatki, ki temelji na načelih odprte znanosti in predstavlja sestavni del doktorske disertacije.
Doseganje zastavljenih ciljev in prispevek mladih raziskovalcev k raziskovalni uspešnosti spremljamo v okviru raziskovalnih programov ter vmesnih in zaključnih vsebinskih poročil mentorjev, ki omogočajo spremljanje napredka na doktorskem študiju in njihovega raziskovalnega dela. Spremljanje vključenosti mladih raziskovalcev smo v zadnjem obdobju začeli izvajati z zbiranjem podatkov v okviru poročil mentorjev, vendar zaradi relativno kratkega obdobja izvajanja tega sistema dolgoročnih trendov še ne moremo celovito ovrednotiti. Analize zaključnih poročil mentorjev kažejo, da pomemben delež mladih raziskovalcev doktorskega študija ne zaključi v predvidenem roku, kar predstavlja pomemben izziv, čeprav večina po zaključku financiranja študij pozneje uspešno zaključi.
Za boljše razumevanje razlogov za podaljševanje doktorskega študija bomo izvedli anketo med mladimi raziskovalci in mentorji z namenom opredelitve ključnih dejavnikov ter priprave ustreznih ukrepov za njihovo odpravo. Na področju raziskovalne uspešnosti so rezultati spodbudni, zlasti glede objav v revijah z dejavnikom vpliva ter drugih znanstvenih in družbenoekonomskih rezultatov raziskovalnega dela. Zelo visoka je tudi zaposljivost mladih raziskovalcev po zaključku usposabljanja, saj se skoraj vsi po zaključku doktorskega študija uspešno zaposlijo, čeprav je na začetku kariere večina zaposlitev vezanih na projekte in sklenjenih za določen čas.
Priložnosti za izboljšave vidimo predvsem v povečanju deleža mladih raziskovalcev, ki doktorski študij zaključijo v predvidenem roku, v spodbujanju mednarodne mobilnosti in v krepitvi sistemske podpore za karierni razvoj po zaključku doktorskega študija. Nadaljnje izboljšave načrtujemo tudi na področju nadgradnje usposabljanj s področij odprte znanosti, ravnanja z raziskovalnimi podatki, raziskovalne etike, intelektualne lastnine ter sodelovanja z gospodarstvom in širšim družbenim okoljem.
Ocenjevanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti raziskovalcev: V okviru sistema internega vrednotenja raziskovalnih programov in razdeljevanja stabilnega financiranja je UL že uvedla ocenjevanje, ki temelji pretežno na kvalitativnih kriterijih (70 %), kvantitativni kriteriji prispevajo 30 % ocene. Vrednotenje znanstvenoraziskovalnega dela na UL v okviru habilitacij zaposlenih večinoma že temelji na kvalitativnem pristopu, saj se vloge za izvolitve v naziv presojajo celostno na podlagi kakovosti opusa kandidatov. Merila za volitve v nazive visokošolskih učiteljev, znanstvenih delavcev in sodelavcev UL sicer temeljijo na presoji tako izbranih kvantitativnih kot kvalitativnih pogojev. Minimalni kvantitativni pogoji so seveda različni glede na želeni naziv in se v določeni meri opirajo na mesto objave in faktorje vpliva (pogoj objav v revijah, indeksiranimi v SSCI ali SCI z IF>0, AHCI in Scopus s SNIP>0 (za habilitacijska področja družboslovja in humanistike) in primerljivih revij). Ne glede na to celostna presoja kandidatov v največji možni meri temelji na kakovosti kandidatovih del ter celotnega raziskovalnega, pedagoškega in strokovnega opusa.

V prihodnje je načrtovano povečanje poudarka kvalitativne presoje kandidatov na način, da se osnovni kvantitativni kriteriji poenostavijo in uporabijo kot vstopni pogoj za kandidiranje v naziv, celostna presoja pa potem temelji na kakovostni oceni kandidata. Ta bo temeljila na upoštevanju čim večjega spektra dejavnosti kandidatov na vseh treh področjih delovanja, v skladu s smernicami Koalicije za napredek vrednotenja raziskav COARA. Kot navaja COARA akcijski načrt UL 2025–2029 za izvajanje Sporazuma o reformi vrednotenja raziskovalnega dela na UL, bodo glavna vodila, na katerih bo temeljilo vrednotenje v prihodnje, naslednja: kakovost in vpliv raziskav, etičnost in integriteta, raznolikost, vključenost in sodelovanje, svoboda znanstvenega raziskovanja, spoštovanje avtonomije organizacije, odprti podatki in infrastruktura.

4.3. Raziskovalna infrastruktura in oprema

Kakovost raziskovalne opreme in infrastrukture: Infrastrukturna podpora predstavlja temeljno razvojno ogrodje raziskovalne dejavnosti UL, saj vključuje zmogljivosti, sredstva in storitve, ki obsegajo večjo raziskovalno opremo, nabor instrumentov ter dopolnjujejo vire znanja, kot so zbirke, arhivi in podatkovne baze. Gre za ključni vzvod inovacij ter osnovni pogoj za kakovostno in mednarodno primerljivo raziskovalno delo. Zlasti srednje in velike raziskovalne infrastrukture omogočajo izvajanje najzahtevnejših raziskav ter pomembno prispevajo k znanstveni odličnosti in dolgoročni konkurenčnosti države.
Na UL od leta 2018 deluje organizacijska enota Mreža raziskovalnih infrastrukturnih centrov UL (MRIC UL), v okviru katere deluje istoimenski infrastrukturni program. Danes MRIC UL vključuje 31 infrastrukturnih centrov znotraj članic in rektorata UL ter predstavlja osrednji mehanizem za koordinirano upravljanje, razvoj in souporabo raziskovalne infrastrukture. Poleg tega UL infrastrukturno podporo zagotavlja tudi z raziskovalno opremo, ki jo delno sofinancira ARIS, kar dodatno krepi nacionalno raziskovalno zmogljivost.
Z vidika strateškega upravljanja infrastrukture je posebej pomembno poudariti obseg institucionalnega vlaganja v posodobitev raziskovalne opreme. V letu 2025 je bilo zaključeno sofinanciranje nakupov raziskovalne opreme, odobrene v okviru ARIS razpisa Paket 21 in Paket 22. V obdobju 2023–2025 je UL sofinancirala nakup 194 kosov večje raziskovalne opreme v skupni višini 9.657.759 €, od tega 8.422.210,55 € iz sredstev programskega stebra stabilnega financiranja (PSF) ter 1.235.548,45 € iz razvojnega stebra financiranja (RSF). Ta skoraj 10-milijonski investicijski cikel pomeni enega največjih sistemskih posegov v raziskovalno infrastrukturo UL v zadnjih letih ter jasno izraža strateško prioriteto UL na področju raziskovalne opreme.
Kritična presoja kakovosti in ustreznosti raziskovalne infrastrukture kaže, da obstoječa oprema v veliki meri dosega mednarodno primerljive standarde ter omogoča izvajanje kompleksnih in metodološko zahtevnih raziskav. Naložbe v višini skoraj 10 milijonov € so pomembno prispevale k tehnološki posodobitvi infrastrukture, zmanjšanju zastarelosti opreme ter izboljšanju raziskovalnih pogojev na več področjih. Kljub temu analiza trenutnega stanja kaže, da so potrebe po nadaljnjih nadgradnjah stalne, zlasti na področjih hitrega tehnološkega razvoja, kjer je življenjski cikel opreme kratek. Strateška perspektiva razvoja mora zato temeljiti na sistematičnem spremljanju uporabe opreme, ocenjevanju njene raziskovalne učinkovitosti in dolgoročnem naložbenem načrtovanju, ki presega posamezne razpisne cikle.
MRIC UL predstavlja močno in organizirano podporno strukturo raziskovalnim programom ter številnim raziskovalnim in razvojnim projektom. Infrastrukturni centri razpolagajo s sodobno opremo in visoko usposobljenim strokovnim kadrom, ki zagotavlja strokovno uporabo, vzdrževanje in nadgradnjo opreme. Vendar dolgoročna odličnost ni odvisna zgolj od nakupa opreme, temveč

tudi od njenega učinkovitega upravljanja, racionalne rabe ter sistematične souporabe med članicami.
Spodbude za učinkovito rabo opreme temeljijo na organizirani notranji souporabi ter odpiranju infrastrukture zunanjim uporabnikom, vključno z drugimi raziskovalnimi organizacijami in podjetji. V praksi so se rezervacijski sistemi in formalizirani dogovori o sodelovanju izkazali kot funkcionalni, saj omogočajo transparenten dostop in optimizacijo zasedenosti opreme. Kljub temu obstaja prostor za izboljšave, zlasti na področju enotne digitalne platforme za evidenco in rezervacijo opreme na ravni celotne UL, kar bi še povečalo preglednost, zmanjšalo podvajanja naložb in okrepilo načela odprte znanosti. Učinkovitost dosedanjih sistemov je dobra, vendar ne popolnoma enotna med članicami, zato ostaja izziv poenotenje praks in standardov upravljanja.
Vključevanje zunanjih uporabnikov in sodelovanje v duhu odprte znanosti pomembno prispevata k večji izkoriščenosti infrastrukture ter k prenosu znanja v širše družbeno in gospodarsko okolje. Pri tem skoraj 10-milijonski naložbeni cikel ni zgolj notranja razvojna podpora, temveč tudi krepitev raziskovalnega ekosistema na državni ravni. Nadaljnji razvoj mora spodbujati večjo odprtost podatkov, transparentne pogoje dostopa in vključevanje infrastrukture v mednarodne raziskovalne mreže.
MRIC UL ima pomembno vlogo tudi pri podpori sodelovanja v mednarodnih infrastrukturnih projektih in zrelih infrastrukturah ESFRI. V te aktivnosti so kot vodilni partner vključene posamezne članice UL prek svojih infrastrukturnih centrov: UL FDV (CESSDA, ESS), UL FFA (EATRIS), UL MF (ELIXIR, Euro-BioImaging/SIMBION) in UL FKKT (E-RIHS), UL TEOF pa se že aktivno povezuje v RESILIENCE. UL kot izvajalka prek svojih članic sodeluje še v evropskih infrastrukturah: CLARIN, LifeWatch, EPOS, PRACE, DARIAH, Metrofood in Instruct-ERIC.
Pomemben element nadaljnjega razvoja predstavlja tudi sistematična samorefleksija o ustreznosti opremljenosti. V procese presoje potreb po novi opremi, nadgradnjah ali racionalizaciji obstoječih zmogljivosti je smiselno vključevati čim širši krog raziskovalcev, strokovnega podpornega osebja in vodij enot. Takšen vključujoči pristop omogoča bolj realno oceno dejanskih potreb, boljšo usklajenost investicij z raziskovalnimi prioritetami ter večjo odgovornost pri ravnanju z opremo.
Analiza infrastrukturnega programa MRIC UL za obdobje 2022–2025, ki jo je UL pripravila na podlagi poročil vodij centrov, izkazuje visoko stopnjo tehnološke razvitosti, sistematično nadgrajevanje raziskovalne opreme ter močno nacionalno in mednarodno vpetost. MRIC UL predstavlja integriran raziskovalni ekosistem, ki povezuje laboratorijsko, terensko, podatkovno in organizacijsko infrastrukturo na področjih biomedicine, naravoslovja, tehnike, družboslovja in humanistike. S tem ustvarja stabilno in strateško podporno okolje za izvajanje temeljnih, aplikativnih in translacijskih raziskav.
Raziskovalna in infrastrukturna oprema ter druga infrastruktura: Večina infrastrukturnih centrov razpolaga z vrhunsko, visoko specializirano raziskovalno opremo, ki je primerljiva z vodilnimi evropskimi raziskovalnimi infrastrukturami. Na področju biomedicine in ved o življenju to vključuje napredne mikroskopske sisteme (konfokalna, elektronska in korelativna mikroskopija), visokopoljni MR tomograf 3T, laboratorije biološke varnosti stopnje 3 (BSL-3), platforme za funkcijsko genomiko (NGS, biočipi), biobanke ter analitsko opremo za razvoj in karakterizacijo zdravil. Pomemben del infrastrukture je namenjen translacijskim raziskavam, ki povezujejo temeljno znanost s kliničnimi in industrijskimi aplikacijami ter podpirajo razvoj novih terapevtskih pristopov, diagnostičnih metod in personalizirane medicine.
Na področju naravoslovja in tehnike infrastruktura obsega napredne sisteme za merjenje fizikalnih lastnosti materialov (npr. PPMS, SQUID magnetometri), visoko zmogljive računalniške gruče za numerične simulacije in obdelavo velikih podatkov, laboratorije za kemijske, materialne in tehnološke analize ter sodobne platforme za aditivne tehnologije in robotiziran 3D-tisk. Ti sistemi

omogočajo raziskave na področjih trajnostne energije, mobilnosti, pametnih materialov, tovarn prihodnosti, biomehanskih rešitev in naprednih proizvodnih procesov. Sodelujemo tudi (UL FRI in UL FE) pri strateškem projektu Slovenska tovarna umetne inteligence (SLAIF), financiranem s strani skupnega podjetja EuroHPC in Republike Slovenije v okviru pobude za evropske tovarne umetne inteligence, pri čemer je doslej v celotni Evropi zgolj trinajst takšnih tovarn. SLAIF povezuje področji strojnega učenja in superračunalništva ter ponuja znanje, infrastrukturo in podatke na enem mestu za gospodarstvo, zagonska podjetja, raziskovalce in javni sektor.
Posebno vlogo imajo infrastrukturne enote, ki upravljajo žive zbirke, genske banke in terenske raziskovalne platforme. Botanični vrt UL z obsežno semensko banko in dokumentirano zbirko tisočih rastlinskih vrst predstavlja ključno infrastrukturo za varstvo rastlinske biodiverzitete (ex-situ in in-situ). Zbirka industrijskih mikroorganizmov zagotavlja trajno hrambo in podatkovno podprto dostopnost mikrobnih virov skladno z mednarodnimi pravnimi okviri, medtem ko IC Mycosmo upravlja eno največjih zbirk ekstremofilnih gliv ter razvija napredno molekularno in genomsko infrastrukturo.
Na področju lesa, gozdarstva in trajnostnih materialov infrastrukturni centri upravljajo terenske poligone, senzoriko in laboratorijsko analitiko za dolgoročno spremljanje staranja lesa ter eksperimentalne gozdne komplekse za ekosistemske raziskave. Raziskovalno-razvojni center za kmetijske rastline razpolaga z naprednim rastlinjakom, lizimetrsko postajo in sistemi za precizno fenotipizacijo, medtem ko center za pedologijo in varstvo okolja zagotavlja terensko in laboratorijsko infrastrukturo za analize tal, vode in okoljskih parametrov ter podpira pripravo strokovnih podlag za zakonodajo.
Na področju družboslovja in humanistike infrastrukturno podporo zagotavljajo digitalni repozitoriji, nacionalne podatkovne infrastrukture in longitudinalne mednarodne raziskave. Arhiv družboslovnih podatkov omogoča dolgoročno hrambo, standardizacijo in ponovno uporabo raziskovalnih podatkov ter implementacijo načel odprte znanosti in FAIR. Programi, kot so ESS-ERIC, ISSP, EVS in WVS, zagotavljajo metodološko standardizirano izvajanje mednarodnih raziskav, harmonizacijo podatkov ter njihovo diseminacijo v evropskem prostoru. Infrastrukturni centri na humanističnem področju zagotavljajo organizacijsko, strokovno in projektno podporo ter integrirajo specializirane laboratorije (npr. vedenjske, kognitivne, dediščinske raziskave).
Poseben segment predstavljajo evropsko umeščene infrastrukture, kot sta EATRIS, ELIXIR (translacijske raziskave v medicini in farmaciji) ter E-RIHS (dediščinska znanost), ki vključujeta fiksne, mobilne in digitalne platforme ter povezujeta nacionalna vozlišča z evropskimi raziskovalnimi ekosistemi.
Skupna značilnost vseh centrov je stalno posodabljanje opreme in prilagajanje tehnološkemu razvoju. Nadgradnje so usmerjene v digitalizacijo procesov, avtomatizacijo meritev, umetno inteligenco, interoperabilnost podatkovnih sistemov ter povečanje zmogljivosti brez nesorazmerno visokih naložb v novo infrastrukturo. Poseben poudarek je na skladnosti z načeli odprte znanosti, zagotavljanju varnosti (biološke, podatkovne, operativne) ter dolgoročni vzdržnosti raziskovalne infrastrukture.
Tehnološka zahtevnost infrastrukture je visoka in vključuje kompleksne sisteme, kot so kriogeni MR sistemi, BSL-3 enote, visokozmogljive računske platforme, standardizirane biobanke ter napredni analitski sistemi. To zahteva visoko usposobljen strokovni kader, redno validacijo, certificiranje in sistematično upravljanje kakovosti. Ključni izzivi ostajajo zagotavljanje ustreznih kadrovskih kapacitet ter stabilnih finančnih virov za dolgoročne nadgradnje in vzdrževanje.
Sklepno lahko ugotovimo, da MRIC UL predstavlja stabilno, tehnološko napredno in strateško usmerjeno raziskovalno infrastrukturo, ki bistveno prispeva k raziskovalni odličnosti, internacionalizaciji in dolgoročni konkurenčnosti UL.

Raziskovalna oprema UL tako ostaja ključna materialna osnova znanstvenoraziskovalne dejavnosti. Skoraj 10 milijonov €, vloženih v obdobju 2023–2025, predstavlja pomemben korak k utrjevanju raziskovalne odličnosti. Hkrati pa analiza trenutnega stanja jasno kaže, da mora biti prihodnji razvoj infrastrukture usmerjen v kontinuirano posodabljanje, večjo digitalno integracijo sistemov souporabe, krepitev odprte znanosti ter dolgoročno finančno vzdržnost, ki bo omogočala ohranjanje mednarodno primerljive ravni raziskovalnih zmogljivosti.

Nadgradnja in posodobitev raziskovalne infrastrukture se odraža tudi v investicijah UL v razvoj njenih članic, kar vključuje gradnjo in opremo sodobne infrastrukture za povezovanje pedagoškega, raziskovalnega in inovacijskega dela ter krepitev translacijskih raziskav in mednarodnega sodelovanja. V gradnji sta Veterinarska fakulteta in Medicinska fakulteta, v pripravi pa sta projekta za Fakulteto za farmacijo in Fakulteto za strojništvo. Investicije, ki že potekajo, se financirajo iz sredstev mehanizma za okrevanje in odpornost (NOO; MF in VF), kohezijskih sredstev (delno FS) nacionalnih virov (FS, FFA) in lastnih sredstev UL (delno pri vseh štirih investicijah).

Sodelovanje z uporabniki in povezovanje v infrastrukturna omrežja: Infrastrukturni centri MRIC aktivno podpirajo raziskovalne programe in projekte ARIS ter številne nacionalne in mednarodne projekte, vključno z evropskimi projekti programov Obzorje Evropa, COST in drugimi pobudami. Številni centri delujejo kot nacionalna vozlišča ali partnerji v ključnih evropskih raziskovalnih infrastrukturah ESFRI in ERIC (npr. EATRIS, ELIXIR, ESS-ERIC, BBMRI, EuroBioImaging, ERINHA, E-RIHS), kar krepi mednarodno vpetost UL in omogoča dostop do skupnih evropskih platform, metodologij in standardov. Sodelovanje z zunanjimi uporabniki obsega širok spekter partnerjev: univerze, javne raziskovalne zavode, klinične centre, državne organe in industrijske partnerje. Infrastruktura omogoča prenos znanja v prakso, razvoj inovacij ter podporo zakonodajnim in strateškim procesom, zlasti na področjih varstva okolja, upravljanja tal, biološke varnosti, zdravstva in trajnostnih tehnologij. Posebej izrazita je translacijska komponenta v biomedicini, farmaciji, materialih in inženirstvu, kjer infrastruktura podpira razvoj novih tehnologij, diagnostičnih metod in terapevtskih rešitev. Na ravni UL MRIC deluje kot povezovalni mehanizem, ki zmanjšuje podvajanje naložb, povečuje izkoriščenost drage in zahtevne opreme ter spodbuja interdisciplinarno sodelovanje med fakultetami in raziskovalnimi skupinami. Digitalizacija, odprta znanost, dolgoročna hramba podatkov in mednarodna interoperabilnost predstavljajo ključne razvojne usmeritve, ki zagotavljajo trajnostno vključevanje UL v evropski raziskovalni prostor.

Dostopnost in mehanizmi uporabe ter izkoriščenost opreme: IC-ji na UL predstavljajo ključno raziskovalno infrastrukturo nacionalnega pomena, z visoko stopnjo odprtosti, močno vpetostjo v medinstitucionalne in mednarodne projekte ter izrazitimi potrebami po kadrovskih okrepitvah in nadgradnjah opreme. V obdobju 2022–2025 so infrastrukturni centri UL zagotavljali podporo raziskovalcem z različnih članic UL, pa tudi številnim drugim raziskovalnim organizacijam, javnim zavodom, kliničnim ustanovam ter domačim in mednarodnim partnerjem. Večina IC-jev omogoča dostop zunanjim raziskovalcem prek: **centraliziranih rezervacijskih sistemov**, spletnih katalogov in prijavnih obrazcev, **projektnih sodelovanj** (ARIS, Obzorje Evropa, CELSA, Erasmus+, industrijski projekti), **uvajalnih protokolov** (usposabljanje, dovolilnice, varnostne preveritve) in **strokovne podpore skrbnikov opreme** (načrtovanje eksperimentov, priprava vzorcev, analiza podatkov). Dobre prakse, ki se ponavljajo, so transparentni spletni pregledi opreme, centralizirano upravljanje zahtevkov in individualizirana tehnična podpora.

Izkoriščenost med IC-ji na UL se giblje **od 45 % do skoraj 100 %**, najpogosteje pa je omejena zaradi **pomanjkanja strokovnega kadra** (operaterji, analitiki, radiološki inženirji, tehniki), **časovne zahtevnosti projektov** in obratovalnih ciklov, **specifičnosti opreme** (visoki stroški potrošnega materiala, zahtevni protokoli), **varnostnih standardov** (BSL-3+ laboratoriji) in **infrastrukturnih motenj** (npr. tresljaji zaradi gradbenih del, selitve enot). Številni IC-ji poročajo o **polni ali**

preobremenjeni izkoriščenosti, zlasti na področjih mikroskopije, spektroskopije, farmacevtske analitike, genomike, podatkovnih storitev in eksperimentalnih laboratorijev.
Kljub zelo visoki izkoriščenosti opreme in poglobljenim sodelovanjem ostajajo **ključni izzivi,** s katerimi se IC-ji na UL soočajo, **kadrovski:** pomanjkanje visoko usposobljenih operaterjev, laborantov in analitikov, nezmožnost pridobivanja kadra zaradi plačnih omejitev, velika odvisnost od projektno financiranih sodelavcev; **tehnično-infrastrukturni:** visoki stroški servisov in potrošnega materiala, preobremenjenost najzahtevnejše opreme, zastarela programska oprema, motnje zaradi gradbenih del ali selitev in **organizacijski:** pomanjkljiva promocija infrastrukture izven obstoječih mrež, nesistematizirani postopki spremljanja izkoriščenosti, pozna vključenost IC-jev v projektne zasnove. Kljub temu centri zagotavljajo obsežno podporo v okviru nacionalnih in mednarodnih projektov, razvojnih programov in doktorskih raziskav ter omogočajo dostop širokemu krogu uporabnikov v Sloveniji in tujini.
Za razvoj mehanizmov večje odprtosti in kakovostne podpore načrtujemo naslednje ukrepe, ki so odvisni tudi od razpoložljivih virov: **kadrovsko krepitev** (stalni kuratorji, tehniki, analitiki; načrti kompetenc, mentorstva), **posodobitev opreme** (programska oprema, delovne postaje, modularne nadgradnje), **razširjeno ali digitalizirano rezervacijsko infrastrukturo,** vključno z integracijo rezervacijskih sistemov sorodnih centrov, **večjo promocijo** (delavnice, dnevi odprtih vrat, objave, spletni katalogi), **koordinirano načrtovanje naložb** med članicami UL in partnerskimi institucijami, **vključevanje v nove mednarodne projekte**, **optimizacijo postopkov dostopa in standardizacijo storitvenih katalogov**. Ti ukrepi bodo prispevali k bolj učinkoviti, varni in trajnostni rabi raziskovalne infrastrukture ter k večji podpori raziskovalni skupnosti v naslednjem obdobju. Država bi lahko dodatno prispevala k tehnološki nadgradnji raziskovalne infrastrukture, če bi po zgledu nekaterih evropskih držav (Avstrija, Češka, Estonija, Nemčija …) pri nabavi raziskovalne opreme univerzam in raziskovalnim organizacijam omogočila davčne olajšave (povračila ali oprostitve DDV).

4.4. Sodelovanje, prenos znanja in raznovrstnost virov financiranja

Sodelovanje v znanstvenoraziskovalnem okolju: Svojo vpetost v nacionalno in mednarodno okolje UL razume kot ključen pogoj za kakovostno raziskovanje, družbeni vpliv ter dolgoročni razvoj raziskovalnih skupin. UL je na znanstvenoraziskovalnem področju vpeta v različna partnerstva, tako v lokalnem, nacionalnem kot mednarodnem prostoru. Za tesnejše sodelovanje na raziskovalnem in pedagoškem področju na lokalni ravni je UL sklenila sporazume o pridruženem članstvu z osmimi organizacijami, to so Narodna in univerzitetna knjižnica, Centralna tehniška knjižnica UL, Inovacijsko-razvojni inštitut UL, Nacionalni inštitut za biologijo, Študentski dom Ljubljana, Onkološki inštitut Ljubljana, Univerzitetni klinični center Ljubljana in Klinika Golnik. Z nekaterimi univerzami in raziskovalnimi organizacijami na nacionalni ravni pa ima sklenjene tudi sporazume o dolgoročnem sodelovanju (npr. Inštitut Jožef Stefan, Kemijski inštitut, Univerza v Mariboru itd.).
Na znanstvenoraziskovalnem področju se internacionalizacija uresničuje predvsem skozi evropsko sodelovanje (projektna partnerstva, raziskovalna mobilnost, raziskovalne infrastrukture ipd.) ter z vključevanjem v nacionalna in lokalna partnerstva, kjer se evropska znanja in rezultati prenašajo v slovenski prostor. UL je vključena v različna združenja univerz, še posebej tesno je vključena v Evropsko zvezo univerz EUTOPIA, v združenje The Guild, LERU-CE7, UNICA, EUA, FEANI ter mnoga druga sektorska združenja. UL je ustanovila SMUL – globalno omrežje alumnov in sodelavcev UL, mrežo, ki povezuje slovenske raziskovalce in strokovnjake, ki delajo v tujini, ter spodbuja sodelovanje, izmenjavo znanja in udeležbo v odborih, projektih, evalvacijskih panelih in drugih

dejavnostih. Za namen tesnejšega sodelovanja je sklenila posebne sporazume o strateškem partnerstvu z nekaterimi evropskimi in mednarodnimi univerzami, na primer z Univerzo KU Leuven, ki je v Obzorju Evropa naš najpogostejši partner in s katero smo soustanovili tudi združenje CELSA (Central European and Leuven Strategic Alliance) za tesnejše povezovanje na raziskovalnem področju, prenosu znanja, odprte znanosti in evalviranju. UL je močno povezana tudi z Zahodnim Balkanom in koordinira pobude v okviru Rektorskega foruma Jugovzhodne Evrope in Zahodnega Balkana, deli dobre prakse, spodbuja skupne projekte in drugo sodelovanje z balkanskimi univerzami. Ta prizadevanja krepijo regionalno povezljivost in podpirajo procese integracije v EU, kar postavlja UL kot most med Evropsko unijo in sosednjimi državami.
Močno vpetost UL v evropska partnerstva je pokazala raziskava Evropske komisije, izvedena marca 2025 T*o what extent are widening countries part of knowledge networks formed by the framework programmes? - Publications Office of the EU*, ki je proučevala, katere so najbolj omrežene organizacije iz »newidening« in »widening« držav v t. i. mrežah znanja v okvirnih programih (7OP, Obzorje 2020, Obzorje Evropa), kjer je UL zasedla izjemno visoko 2. mesto med organizacijami iz vseh »widening« držav.

Table 5. Most connected organisations in Horizon Europe

Non-Widening	Degree centrality	Widening	Degree centrality
Fraunhofer Society	3359	National Centre for Research and Development (Greece)	1921
Spanish National Research Council (CSIC)	2560	University of Ljubljana	1315
French National Centre for Scientific Research (CNRS)	2559	Aristotle University of Thessaloniki	1208
National Research Council (Italy)	2351	National Technical University of Athens	1183
Catholic University of Leuven	2080	Foundation for Research and Technology (Greece)	1183

Source: compiled by the study team using eCorda data; June 2023 Corda data release.

Slika 7: Najbolj omrežene organizacije v Obzorju Evropa

UL sistematično podpira internacionalizacijo in multidisciplinarno, interdisciplinarno, transdisciplinarno ter supradisciplinarno raziskovanje in sodelovanje z internimi ukrepi in razpisi Razvojnega sklada UL (RSUL), ki je bil ustanovljen leta 2014. Za spodbudo k večji povezanosti raziskovalcev različnih raziskovalnih disciplin znotraj UL vsako leto objavimo interni razpis RSUL za pripravljalno-raziskovalne projekte za vzpostavitev interdisciplinarnih raziskovalnih skupin. Cilj razpisa je poleg strateškega povezovanja med raziskovalci iz različnih članic UL tudi iskanje odgovorov na zahtevne svetovne družbene izzive, povezovanje z zunanjimi partnerji in drugimi deležniki ter priprava konkurenčnih prijav projektov na razpise evropskega programa za raziskave in inovacije skupaj z našimi mednarodnimi strateškimi partnerji. Velika vrednost takšnih razpisov

za povezovanje različnih disciplin se je pokazala z uspešno pridobitvijo kompetitivnega evropskega projekta Obzorja Evropa sheme »Teaming for Excellence« in ustanovitvijo Centra odličnosti za zeleno dediščinsko znanost GreenHer. Zelo koristna razpisa RSUL sta tudi razpis za pripravljalno-raziskovalne projekte za namen prijave na razpise ERC ter razpis CELSA za sodelovanje s KU Leuven in nekaterimi najboljšimi centralnoevropskimi univerzami. Za spodbujanje interdisciplinarnega sodelovanja smo v okviru stabilnega financiranja objavili tudi razpis za velike interdisciplinarne projekte, v okviru katerih so se povezali raziskovalci različnih fakultet in partnerji iz gospodarstva za reševanje pomembnih družbenih izzivov.

V sklopu RSUL pospešujemo tudi mobilnost raziskovalcev in skrbimo za krepitev raziskovalnih in podpornih kadrov. Spodbude za mobilnost (gostovanja, kratki raziskovalni obiski, mreženje) neposredno povečujejo število novih mednarodnih povezav in skupnih rezultatov. S sredstvi, namenjenimi raziskovalnim projektom uveljavljenih slovenskih raziskovalcev, ki delujejo v tujini, v sodelovanju s študenti UL krepimo razvoj kapacitet potencialnih prihodnjih raziskovalcev na UL, širimo njihova obzorja v mednarodnem prostoru ter utrjujemo vezi s slovenskimi raziskovalci v tujini. Mnoge članice UL so vzpostavile svoje t. i. sklade ISF, ki omogočajo mednarodno vključevanje in povezovanje raziskovalcev in študentov v institucionalna združenja ali druga področna združenja, sodelovanje na mednarodnih konferencah, simpozijih, uredniških odborih in udeležbo na mednarodnih znanstvenih srečanjih ali poletnih šolah. V okviru NOO projekta KRPAN, namenjenega krepitvi podpore projektnim pisarnam na področju evropskega raziskovalnega sodelovanja, smo začeli organizirati tudi pilotne mednarodne dogodke mreženja (spoznavanja raziskovalcev na sorodnih področjih z namenom krepitve skupnih prijav na mednarodne razpise) na posameznih interdisciplinarnih znanstvenih področjih, s katerimi smo želeli spodbujati notranje, nacionalno in mednarodno povezovanje raziskovalcev UL. Leta 2024 smo izvedli dogodek mreženja s področja zelenih tehnologij, energije in digitalizacije za trajnostno prihodnost, leta 2025 pa dogodek mreženja z naslovom *Hrana, biogospodarstvo, naravni viri, kmetijstvo in čisto okolje za zdravo življenje*. Obeh dogodkov se je udeležilo 150 raziskovalcev iz 15 držav.

Takšni mehanizmi, kot je RSUL, ter druge komplementarne aktivnosti na UL in na članicah prispevajo k utrjevanju internega sodelovanja, dolgoročnih mednarodnih partnerstev, večji uspešnosti na razpisih ter krepitvi prepoznavnosti UL v evropskem in mednarodnem raziskovalnem prostoru.

Znanstvenoraziskovalno sodelovanje na UL je zelo kompleksno, raznoliko in razpršeno, zato je težko povsem obvladljivo na centralni ravni. Poleg centralno usmerjenega institucionalnega povezovanja imajo članice UL in raziskovalci proste roke, da se tudi sami povezujejo v partnerstva glede na lastno presojo in raziskovalni interes, kar pa ima tudi mnoge pozitivne učinke, saj le tako lahko najdemo in razvijamo znanstveno odličnost na nekaterih specializiranih področjih. Še vedno pa opažamo, da je povezovanja in sodelovanja raziskovalcev znotraj UL premalo in da ima UL na tem področju še vedno veliko odprtega prostora.

Sodelovanje in udejstvovanje v družbenem okolju: UL se v družbo vključuje na številne načine, pri čemer ima prenos znanja osrednjo vlogo. Njena družbena vloga presega klasično izobraževanje: deluje kot prostor strokovne podpore, kritične refleksije, inovacij in sodelovanja z različnimi deležniki. Ena ključnih oblik družbenega udejstvovanja so **javna predavanja, posveti in poljudnoznanstveni dogodki**, s katerimi UL odpira akademski prostor širši javnosti. Članice UL in inštituti redno organizirajo razprave o aktualnih družbenih vprašanjih, znanstvene večere, tematske tedne in strokovne posvete, ki omogočajo, da raziskovalci svoje ugotovitve predstavijo na razumljiv in dostopen način ter s tem prispevajo k bolj informirani javni razpravi (npr. Noč raziskovalcev, Festival hrana za možgane, UNI.MINDS festival ...).

Pomemben del družbenega vpliva predstavljajo tudi **strokovne in svetovalne storitve**, ki jih UL ponuja državi, občinam, podjetjem in nevladnim organizacijam. Raziskovalci pripravljajo analize, ekspertize, evalvacije in priporočila, ki pogosto vplivajo na oblikovanje javnih politik, zakonodaje ali razvojnih strategij. Na ta način UL deluje kot neodvisen strokovni partner, ki s svojim znanjem podpira reševanje kompleksnih družbenih izzivov.
Velik poudarek je tudi na **sodelovanju z gospodarstvom in drugimi organizacijami**, kjer se prenos znanja uresničuje skozi skupne projekte, inovacijske izzive in razvojna partnerstva.
Poleg znanstvenega in strokovnega delovanja ima pomemben vpliv tudi **kulturno in umetniško udejstvovanje**, ki ga soustvarjajo študenti in zaposleni prek gledaliških skupin, pevskih zborov, razstav, literarnih dogodkov in umetniških projektov. S tem UL bogati kulturni prostor mesta in države ter omogoča, da se ustvarjalnost in kritično mišljenje izražata tudi zunaj akademskih okvirjev.
Na arhitekturnem področju se znamenja vpliva znanstvenoraziskovalne dejavnosti kažejo v sledeh prostorskih študij v sprejetih občinskih prostorskih aktih, v spremembah raziskovalne politike evropske mreže arhitekturnih šol ipd., medtem ko umetniško raziskovanje izkazuje svoj vpliv v izvedenih **arhitekturnih oziroma urbanističnih realizacijah v prostoru.**
Fakulteta za šport svoje raziskovalno in strokovno delo uspešno povezuje z družbenim okoljem ter ga usmerja v reševanje aktualnih izzivov na področju **zdravja, telesne dejavnosti, športa** in kakovosti življenja. S področja popularizacije znanosti, občanske znanosti, zdravja in športnih programov so prepoznani predvsem njeni programi *Bodi fit, bodi SLOfit, Moje fit potovanje, SLOfit odrasli, ZDRAVO! 2.0* in drugi.
UL ima izrazit in merljiv družbeni vpliv na področju **javnega zdravja, klinične prakse**, oblikovanja zdravstvenih politik ter prenosa biomedicinskih raziskav v diagnostično in terapevtsko uporabo. Raziskovalni dosežki članic UL neposredno vplivajo na izboljšanje zdravstvene obravnave, razvoj kliničnih smernic in implementacijo novih diagnostičnih metod v slovenskem zdravstvenem sistemu.
Ne nazadnje UL pomembno vpliva na družbo tudi z **raziskovalnim delom**, ki naslavlja ključne izzive sodobnega časa – od podnebnih sprememb in digitalizacije do zdravja, kulture in družbene pravičnosti. Tako npr. UL (UL FE) koordinira slovenski Kompetenčni center za čipe in polprevodniške tehnologije, sodeluje v slovenskem Kompetenčnem centru za umetno inteligenco (UL FRI), s sredstvi programa Obzorje Evropa ERA Chair je ustanovila Center odličnosti za umetno inteligenco v digitalni humanistiki (UL FRI) in Center za metabolomiko (UL BF). Rezultati raziskav se prenašajo v prakso prek publikacij, sodelovanja v mednarodnih projektih, odprte znanosti in vključevanja v javne razprave. Študenti in raziskovalci sodelujejo pri razvoju novih tehnologij, storitev in rešitev, kar krepi inovacijski potencial družbe. Hkrati se s tem krepi tudi podjetniška kultura, saj UL spodbuja nastanek start-upov, interdisciplinarnih ekip in projektov, ki imajo neposreden vpliv na razvoj okolja.
S tem UL krepi svojo vlogo kot institucija, ki ne le ustvarja znanje, temveč ga aktivno vrača v okolje, iz katerega izhaja.
Odličen primer sodelovanja tako v raziskovalnem kot družbenem okolju je pridobljeni evropski Teaming projekt Center odličnosti GreenHer za zeleno dediščinsko znanost, ki je bil vzpostavljen v začetku februarja 2026 in ki predstavlja pomemben mejnik v razvoju prvega interdisciplinarnega centra v Sloveniji, posvečenega trajnostnim raziskavam in inovacijam na področju kulturne dediščine. Center deluje kot avtonomna enota v okviru UL in povezuje številne uveljavljene slovenske raziskovalce in institucije na tem področju. Skupna vrednost projekta je 26,8 milijona € iz evropskih sredstev Obzorja Evropa in nacionalnih virov. Center se osredotoča na preoblikovanje dediščinske znanosti ter spodbujanje trajnostnega razvoja z ohranjanjem, upravljanjem in

uporabo dediščine. V tem kontekstu močno naslavljamo interdisciplinarno naravo projekta GreenHer, njegov prispevek k pomembnim politikam EU, kot je Zeleni dogovor, ter njegov velik potencial, da postane gonilo sprememb v regiji in širše. Center povezuje številne uveljavljene slovenske raziskovalce na tem področju. Deluje v tesnem partnerstvu z Narodno in univerzitetno knjižnico, Zavodom za gradbeništvo Slovenije, Zavodom za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Univerzo v Mariboru, Univerzo na Primorskem ter z Nacionalnim raziskovalnim svetom iz Italije in Univerzitetnim kolidžem v Londonu (Združeno kraljestvo). V okviru UL pri vzpostavljanju centra dejavno sodelujejo članice UL FKKT, UL BF, UL FF, v njegovo vzpostavitev pa sta vključeni tudi UL ALUO in UL EF.

Podpora prenosu znanja: UL sistematično in celovito podpira prenos znanja v gospodarstvo in družbo. Pisarna za prenos znanja deluje kot osrednji most med raziskovalci, študenti in družbenimi deležniki. Ponuja podporo pri razvoju inovacij in podjetništva, na sistemski ravni sklepa partnerstva z zunanjimi deležniki in pomaga oblikovati univerzitetni inovacijski ekosistem. V pisarni trenutno deluje interdisciplinarna ekipa 10 strokovnjakov, ki pokrivajo področje zaščite intelektualne lastnine, promocije in trženja, ustanavljanja odcepljenih podjetij in sodelovanja z gospodarstvom in družbo. Od leta 2024 Pisarna za prenos znanja UL nadgrajuje podporo prenosu znanja tudi v okviru konzorcija UNIK@TT, ki predstavlja strateško partnerstvo treh slovenskih javnih univerz – UL kot vodilne partnerice, Univerze v Mariboru in Univerze na Primorskem. Konzorcij je nastal kot odgovor na javni razpis Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in inovacije za krepitev pisarn za prenos znanja ter je usmerjen v učinkovitejše povezovanje akademskega okolja z gospodarstvom in družbo. Njegovo poslanstvo je spodbujati izmenjavo dobrih praks, razvijati inovativne pristope k upravljanju intelektualne lastnine, krepiti podporo raziskovalcem in študentom pri prenosu znanstvenih dosežkov ter utrjevati vlogo univerz v slovenskem in globalnem inovacijskem ekosistemu.
Podporni sistem na UL poleg podpore pisarne za prenos znanja sestavljajo še:

- **Pravilnik o upravljanju s pravicami intelektualne lastnine,** ki smo ga prenovili v letu 2025 in določa jasne in enostavne postopke prevzema izuma in ustanavljanja odcepljenih podjetij.
- **Izobraževanja o intelektualni lastnini, pravnem varstvu in komercializaciji**, ki jih pisarna izvaja redno. Naj navedemo nekaj takšnih vsakoletnih usposabljanj in delavnic: Inovator UL – usposabljanje, vezano na patentno zaščito, Modularno usposabljanje za raziskovalce – podjetništvo, družbeni vpliv in intelektualna lastnina, DT Launchpad – razvoj visokotehnološke podjetniške ideje do trga, Usposabljanja v okviru rektorjeve nagrade, Sodelovanje pri študijskih predmetih na temo osnov IL, Skodelica znanja – deljenje dobrih praks in uspešnih zgodb. K temu pa se vsako leto pridružijo še kakšni specializirani dogodki, npr. na temo odcepljenih podjetij, netehnoloških inovacij, družbenega vpliva, sodelovanja s podjetji in upravljanje intelektualne lastnine v sklopu evropskih projektov.
- **Sklad za zaščito intelektualne lastnine,** ki raziskovalcem omogoča financiranje patentnih postopkov. Vpliv slednjega se kaže v večjem številu patentnih prijav.
- **Inovacijski sklad UL**, ki raziskovalcem omogoča razvoj tehnologij do stopnje tržne preverljivosti (do 25.000 €/projekt). Primer dobre prakse sta dva projekta, pri katerih je podpora sklada pripomogla k ustanovitvi odcepljenega podjetja, in sicer Elogium, ki se ukvarja s probiotiki, ter Spektral Engineering, ki se ukvarja s protipotresnimi tehnologijami. Pozitivne rezultate pa so pokazali tudi drugi projekti, pri katerih je prišlo do

sklenitve novih razvojno-raziskovalnih partnerstev, pridobitve mednarodnih projektov ipd.

- **HUD sklad UL,** ki podpira aktivnosti za povečanje vpliva, učinka in družbenega pomena raziskav področij humanistike, umetnosti in družboslovja (do 5.000 €/projekt).
- **Nagrajevanje uspešnih primerov in priznavanje aktivnosti prenosa znanja pri napredovanju** (npr. rektorjevo nagrado UL za naj inovacijo že 15 let podeljujemo inovativnim posameznikom in ekipam, spremenili smo habilitacijska pravila UL, ki pri napredovanju upoštevajo tudi aktivnosti, kot so podeljeni patenti, odcepljena podjetja, družbeno udejstvovanje ...).
- **Upoštevanje dejavnosti prenosa znanja v habilitacijskih merilih:** v univerzitetnih merilih za volitve je opredeljena možnost pridobivanja točk z umetniško, znanstveno, pedagoško, strokovno dejavnostjo.
- **Zunanje podporno okolje za inovacije in podjetništvo:** povezujemo se z organizacijami, kot so Ljubljanski univerzitetni inkubator, Impact Hub, SPIRIT, inkubatorji in skladi tveganega kapitala (npr. Vesna sklad). Ta partnerstva širijo nabor podpore, ki so je naši raziskovalci lahko deležni pri razvoju inovacij in vstopanju na podjetniško pot. Podjetje L-Blend je na primer nastalo v sodelovanju z latvijskim inkubatorjem Commercialization Reactor. Podjetje Kinetic Medical pa je nastalo s pomočjo investicije Vesna sklada.

UL svojo uspešnost izkazuje tudi skozi konkretne primere družbenega vpliva, ki so nastali iz raziskovalnih rezultatov UL, kot so odcepljena podjetja, licencirane tehnologije ter inovacije z neposrednimi učinki na industrijo, zdravstvo, okolje ali družbo. Primeri, kot so ArcLub, MPOR, QuNex ali L-Blend, ponazarjajo, kako sistem podpore prenosa znanja UL omogoča razvoj novih podjetij in partnerstev z obstoječimi podjetji z namenom povečanja družbenega vpliva raziskav.

Na članicah pri zasnovi raziskovalno-umetniškega dela sistematično vključujejo prakse za zgodnje načrtovanje prenosa znanja in družbenega vpliva. Ključni ukrepi ob pripravi raziskovalnih in raziskovalno-umetniških projektov so: 1. **Načrtovanje družbenega učinka**: načrtovanje rezultatov, načrtovanje zaščite intelektualne lastnine, kanali oziroma partnerji prenosa znanja, opredelitev konkretnih uporabnikov rezultatov, kazalniki uspeha, predvidena diseminacija (ciljne javnosti, komunikacijski kanali ...); **2. Zgodnje vključevanje zunanjih partnerjev in uporabnikov**: vključitev partnerskih organizacij že v fazi koncepta, testne delavnice, fokusne skupine ali možgančkanje z deležniki, dogovor o lastništvu intelektualne lastnine s partnerji, skupno načrtovanje nadaljnjega razvoja in produktivizacije; **3. Zgodnje vključevanje sodelavcev pisarne za prenos znanja.**

Sodelavci pisarne lahko pomagajo pri pregledu novosti s pomočjo patentnih baz (izvedejo t. i. analizo Freedom to operate), analizi trga in oblikovanju poslovnih modelov, povezavi s potencialnimi parterji in uporabniki ter pri oblikovanju dogovorov s partnerji (od začetnih dogovorov o nerazkrivanju informacij do dogovorov o delitvi in upravljanju s skupno intelektualno lastnino).

Dober primer prakse na tem področju je UL MF, kjer je zgodnje načrtovanje prenosa znanja vključeno že v fazi zasnove raziskovalnih projektov. Pri pripravi projektnih prijav se:

- vključujejo klinični partnerji in končni uporabniki rezultatov (zdravstvene ustanove, strokovna združenja),
- opredelijo translacijski potencial raziskave (bench-to-bedside pristop) in možne poti implementacije,
- predvidi implementacija rezultatov v zdravstveni sistem ali javnozdravstvene programe,
- načrtujejo etične, regulativne in podatkovno-varstvene postopke za prenos v klinično prakso,

- spodbuja interdisciplinarno sodelovanje (medicina, biokemija, genetika, farmacija, javno zdravje, druge naravoslovne, tehniške vede in družboslovne vede).

Ob tem UL MF prepoznava priložnost za okrepitev zgodnjega in sistematičnega sodelovanja z industrijo, zlasti pri razvoju aplikativnih in tehnološko usmerjenih raziskav. Krepitev tovrstnih partnerstev predstavlja eno izmed razvojnih usmeritev v prihodnjem obdobju.

Raznovrstnost virov financiranja predstavlja enega ključnih stebrov dolgoročne stabilnosti in strateškega razvoja raziskovalne in razvojne dejavnosti UL. V razmerah, kjer stabilno institucionalno financiranje zagotavlja osnovno infrastrukturno in kadrovsko ogrodje, postaja diverzifikacija dodatnih virov odločilna za ohranjanje raziskovalne odličnosti, mednarodne konkurenčnosti ter prenos znanja v družbo in gospodarstvo.
Prihodki UL so glede na različne vire porazdeljeni med vire, ki se obravnavajo kot javna služba (ti so bili v letu 2025 v višini 89 %), in vire na trgu (11 % v letu 2025). V zadnjih letih so bili deleži posameznih virov prihodkov podobni kot v letu 2025, kot sledi iz spodnje tabele:

Vir prihodkov	**Delež prihodkov %**
Javna služba skupaj	**89**
Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije – stabilno financiranje študijske dejavnosti	53
ARIS – stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti + projekti + viri drugih manjših javnih agencij (npr. JAK)	19
Druga ministrstva	3
Sredstva iz državnega proračuna iz sredstev proračuna EU (Kohezijska sredstva in Načrt za okrevanje in odpornost)	4
Sredstva od prodaje blaga in storitev iz naslova izvajanja javne službe (izredni študij, doktorski študij, vpisnine in šolnine študentov)	3
Ostala sredstva iz proračuna EU: projekti centraliziranih programov EU in drugih držav	4
Drugi viri (razne preiskave, analize, delo za Nacionalni veterinarski inštitut, Klinični center, prodaja patentov, licenc itd.)	3
Trg (projekti, pridobljeni na trgu)	**11**
Skupaj:	**100**

UL je pred letom 2022, ko je nov raziskovalni zakon uvedel stabilno financiranje znanstvenoraziskovalnega dela, pridobivala sredstva za raziskovalno delo le iz nacionalnih in mednarodnih kompetitivnih razpisov. Da bi uspešno konkurirala na teh razpisih, je aktivno dvigovala kakovost in prepoznavnost svojega raziskovalnega in razvojnega dela in vsako leto povečevala črpanje sredstev za raziskovalno in razvojno dejavnost tako iz nacionalnih kot evropskih in mednarodnih virov ter tako zagotavljala vzdržnost raziskovalne dejavnosti. Od leta 2022 pa UL prejema tudi stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ki je omogočilo pomemben preskok v višini financiranja raziskovalnega področja, kot prikazuje spodnja slika.

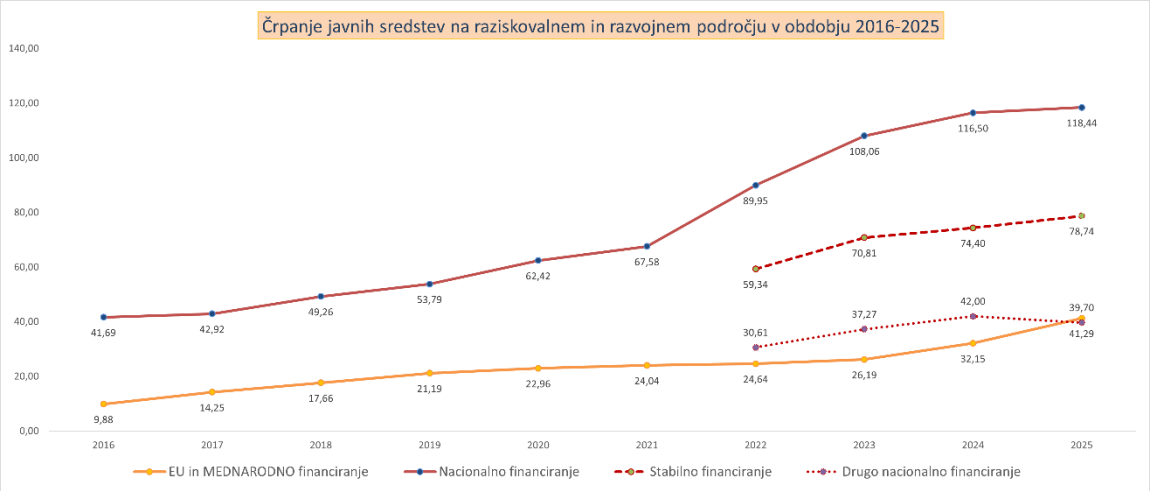

Slika 8: Črpanje/poraba javnih sredstev na raziskovalnem in razvojnem področju v obdobju 2016–2025

Poleg SfZRD in ARIS projektov izven stabilnega financiranja izvaja UL tudi veliko projektov, pridobljenih na razpisih različnih slovenskih ministrstev. Tako je bilo v letu 2025 na projektih, financiranih prek nacionalnih organov izven ARIS, pridobljenih nekaj manj kot 3,3 milijona €.
V obdobju od 2022 do 2025 je UL sodelovala v 719 evropskih in drugih mednarodnih projektih. Med njimi ima osrednjo vlogo program Obzorje Evropa, v okviru katerega je UL sodelovala v 211 projektih v skupni pogodbeni vrednosti 80,88 milijona €. Ta program predstavlja najpomembnejši konkurenčni vir raziskovalnega financiranja v EU in pomembno prispeva k znanstveni odličnosti, internacionalizaciji in vključevanju v vrhunske raziskovalne konzorcije. Poseben segment predstavljajo projekti Evropskega raziskovalnega sveta (ERC), ki so po svoji naravi izrazito kompetitivni in osredotočeni na prebojne, izjemne raziskovalne projekte posameznih raziskovalcev. Delež teh projektov sicer količinsko ni primerljiv s sodelovanjem v širših konzorcijih, vendar je njihov strateški pomen izjemen: povečujejo mednarodno prepoznavnost UL ter krepijo raziskovalno avtonomijo in znanstveno voditeljstvo. V Obzorju Evropa smo vodili 11 prestižnih projektov ERC, poleg tega smo še pri štirih (4) projektih ERC sodelovali kot partnerji. Skupna pogodbena vrednost projektov ERC znaša nekaj več kot 16,4 milijona €.
Poleg tega UL sodeluje tudi v projektih Evropskega teritorialnega sodelovanja (npr. Interreg), kjer je bilo realiziranih 52 projektov. Ti projekti prispevajo k regionalnemu povezovanju, čezmejnemu sodelovanju in prenosu znanja v prakso, zlasti na področjih trajnostnega razvoja, okolja, pametnih regij in družbenih inovacij. UL je sodelovala tudi v mnogih drugih projektih, financiranih iz evropskih centraliziranih programov, na primer COST (81), ERA NET (17), Digital Europe Programme (14), EU4Health (12), ter nekaterih projektih drugih evropskih programov. UL je vključena tudi v projekte izven evropskih programov, vključno z ameriškimi in drugimi mednarodnimi shemami. V obdobju 2022–2025 se je izvajalo skupno sedem ameriških projektov (NIH in AFOSR), v skupni pogodbeni vrednosti nekaj več kot 3,3 milijona $. To dodatno krepi globalno dimenzijo raziskovanja ter zmanjšuje odvisnost od enega samega finančnega vira. Skupaj je UL trenutno vključena v 654 aktivnih evropskih in mednarodnih projektov.
Evropski raziskovalni projekti so praviloma časovno omejeni (3–5 let) in izrazito konkurenčni, zato jih označujemo kot srednje stabilen vir. Kljub temu zagotavljajo nadpovprečne finančne obsege na projekt, omogočajo zaposlitev raziskovalcev in mladih raziskovalcev ter financiranje vrhunske raziskovalne opreme. Njihov prispevek k strateški usmeritvi UL je ključen, saj podpirajo razvoj prioritetnih raziskovalnih področij in internacionalizacijo.

Poseben segment raznovrstnosti virov predstavlja program Erasmus+. UL trenutno izvaja več kot 150 projektov v okviru tega programa. Ti projekti sicer praviloma ne predstavljajo klasičnega raziskovalnega financiranja, temveč razvojne, pedagoške in inovacijske aktivnosti, vendar imajo pomemben multiplikativni učinek na raziskovalno dejavnost: krepijo mednarodna partnerstva, omogočajo razvoj novih pedagoških pristopov in študijskih programov, spodbujajo prenos raziskovalnih rezultatov v izobraževalni proces, prispevajo k razvoju kompetenc raziskovalcev in strokovnega osebja. Finančno so ti projekti manj obsežni kot projekti Obzorja Evropa, vendar relativno stabilni zaradi kontinuiranih razpisnih ciklov in široke dostopnosti. Njihov strateški pomen je predvsem v dolgoročni krepitvi človeških virov in internacionalizaciji.
Pomemben delež dodatnih virov predstavljajo kohezijski projekti, financirani iz evropskih strukturnih skladov. Med ključnimi projekti izpostavljamo: projekt UNIK@TT (Konzorcij univerzitetnih pisarn za nadgradnjo kapacitet podpore prenosa znanja) ter projekte v okviru Javnega razpisa Problemsko učenje študentov v delovno okolje: gospodarstvo, negospodarstvo in neprofitni sektor v lokalnem/regionalnem okolju 2024–2027 (PUŠ v delovno okolje 2024–2027) PUŠ 2025–2028. Ti projekti so praviloma usmerjeni v krepitev prenosnih pisarn, povezovanje z gospodarstvom, razvoj kompetenc študentov in mladih raziskovalcev.
Med nacionalnimi viri imajo pomembno vlogo ministrstva, agencije ter sredstva iz Načrta za okrevanje in odpornost (NOO). Posebej izpostavljamo projekte, financirane v okviru NOO: ULTRA, ki je usmerjen v trajnostno preobrazbo, digitalizacijo ter razvoj novih visokošolskih vsebin, KRPAN, ki omogoča krepitev projektnih pisarn za namen povečevanja uspešnosti na centraliziranih evropskih razpisih, in SPOZNAJ, katerega namen je uvesti načela odprte znanosti v znanstvenoraziskovalno delo oziroma prilagoditi delovanje javnih raziskovalnih organizacij v skladu z načeli odprte znanosti.
NOO projekti, ki so bili financirani iz kombiniranih evropskih in nacionalnih virov, so časovno omejeni in vezani na reformne cilje države, vendar omogočajo intenzivne razvojne premike v relativno kratkem obdobju. Njihov prispevek je predvsem strukturne narave: omogočajo pilotne modele, ki lahko dolgoročno vplivajo na sistemsko ureditev javnih raziskovalnih organizacij in visokošolskega prostora ter prispevajo k razvoju specifičnih raziskovalnih in inovacijskih področij ter krepitvi sodelovanja z različnimi deležniki.
Pomemben, čeprav po obsegu pogosto fragmentiran vir predstavljajo neposredne tržne pogodbe z gospodarstvom. Ta segment vključuje: aplikativne raziskave, razvojne projekte, ekspertne analize, prenos tehnologij. V zadnjih štirih letih s tega naslova v povprečju beležimo 13,5 milijona €/letno. Finančno gre za variabilen vir, ki je občutljiv na gospodarske cikle, vendar ima visoko strateško vrednost, saj povečuje relevantnost raziskav, spodbuja komercializacijo znanja, krepi podjetniško kulturo in omogoča diverzifikacijo prihodkov. Različni viri financiranja znanstvenoraziskovalne in razvojne dejavnosti so v največji meri naslednji:

- stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti,
- nacionalni javni razpisi, ki zagotavljajo tematsko usmerjeno podporo raziskovalnemu področju,
- evropski projekti (Obzorje Evropa, ERC, drugi mednarodni programi), ki predstavljajo enega največjih finančnih segmentov med konkurenčnimi viri,
- kohezijski in NOO projekti, ki predstavljajo razvojno-intenziven, časovno omejen, a finančno pomemben segment,
- sodelovanje z gospodarstvom, ki predstavlja dopolnilni, tržno usmerjen vir.

Takšna razpršenost pomeni nižjo sistemsko ranljivost: nihanja v enem programu (npr. zaključek evropske programske in kohezijske perspektive ali sprememba razpisnih prioritet EU) ne ogrozijo celotnega raziskovalnega sistema UL.
V kontekstu dolgoročne vzdržnosti raziskovalne dejavnosti UL raznovrstnost virov ne pomeni zgolj finančne disperzije, temveč strateško upravljanje portfelja projektov. Kombinacija evropskih, nacionalnih, kohezijskih, razvojnih in tržnih virov omogoča prilagodljivost, odzivnost na nove izzive ter postopno preobrazbo raziskovalnega in inovacijskega ekosistema.
Sklepno lahko ocenimo, da je UL v obdobju 2022–2025 z obsegom stabilnega financiranja ter nacionalnimi, evropskimi in mednarodnimi projekti (719), pomembnimi kohezijski projekti (UNIKTT, PUŠ 2025–2028) ter NOO projekti (SPOZNAJ, KRPAN, mobilnost raziskovalcev) vzpostavila visoko stopnjo finančne diverzifikacije, ki predstavlja ključno podlago za dolgoročno stabilnost, raziskovalno odličnost in trajnostni razvoj UL.

4.5. Notranji sistem zagotavljanja kakovosti znanstvenoraziskovalnega dela

Notranji sistem zagotavljanja kakovosti znanstvenoraziskovalnega dela na UL temelji na razumevanju kakovosti kot razvojnega in kontinuiranega procesa, ki presega zgolj formalno poročanje. V obdobju stabilnega financiranja in okrepljene institucionalne avtonomije UL sistematično nadgrajuje mehanizme samoevalvacije, strateškega načrtovanja ter spremljanja učinkov raziskovalnega dela. Raziskovalna kultura UL temelji na načelih znanstvene odličnosti, akademske integritete, odprte znanosti, enakih možnosti, interdisciplinarnosti in družbene relevantnosti raziskav. Sistem kakovosti je zato zasnovan kot instrument dolgoročnega razvoja raziskovalnega okolja, podpornih procesov in organizacijske kulture.
Normativni okvir notranjega sistema izhaja iz Statuta in strateških dokumentov razvoja UL, internih pravilnikov o kakovosti, habilitacijah, raziskovalni integriteti ter odprti znanosti, obenem pa je usklajen z določbami Zakona o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti (ZZrID) ter Resolucije o znanstvenoraziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije. Interni standardi in merila so zasnovani tako, da sledijo zakonskim kriterijem znanstvene odličnosti, družbenega vpliva ter kakovosti institucionalnega podpornega okolja, pri čemer upoštevajo disciplinarne posebnosti posameznih znanstvenih področij.
Notranji sistem kakovosti univerze ureja *Pravilnik o sistemu kakovosti UL*, skladno s katerim izvaja redne samoevalvacije po vseh področjih delovanja. V pripravi je prenovljen Pravilnik o sistemu kakovosti na UL, s katerim bo znanstvenoraziskovalno področje dopolnjeno s praksami, ki jih univerza že izvaja poleg samoevalvacij. Področje in postopke v okviru stabilnega financiranja urejata tudi *Pravilnik o stabilnem financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti UL* ter *Pravilnik o izboru in financiranju mladih raziskovalk in raziskovalcev.*
Načrtovanje aktivnosti ter njihovo spremljanje in izboljševanje na vseh področjih delovanja UL, tudi znanstvenoraziskovalnega dela, poteka v okviru priprave letnega programa dela (načrtovanje) in poslovnega poročila s poročilom o kakovosti (poročanje in samoevalvacija). Na podlagi strateških aktivnosti in kazalnikov, ki so opredeljeni v Strategiji UL za obdobje 2022 – 2027, vodstvo UL pripravi akcijski načrt za dve leti, na podlagi katerega se oblikuje letni program dela UL. Akcijski načrt ima opredeljene ukrepe, odgovorne osebe in odgovorne službe za izvedbo ukrepov. Članice so pozvane k t. i. kaskadiranju strateških ciljev UL v svoje strategije, k čemur so spodbujene z vsakoletnim obdobjem načrtovanja, kjer so obveščene o posodobljenih akcijskih načrtih in aktivnostih UL. V okviru letnega poročanja UL spremlja uresničevanje programa dela in ključne strateške kazalnike. Z rednimi samoevalvacijami pridobiva tudi vpogled v stanje na področju

uresničevanja strategije. Za pripravo samoevalvacije UL ima univerza vzpostavljeno aplikacijo *Poročanje UL*, prek katere se zbirajo podatki z vseh članic za pripravo poslovnega poročila s poročilom o kakovosti univerze.
V okviru samoevalvacije UL vrednoti tudi uresničevanje načel odprte znanosti, vključno z odprtim dostopom do publikacij in ustreznim ravnanjem z raziskovalnimi podatki, spoštovanje etike in raziskovalne integritete ter zagotavljanje enakih možnosti in vključujočega delovnega okolja. Posebna pozornost je namenjena prepoznavanju šibkosti in razvojnih priložnosti, pri čemer sistem ni usmerjen zgolj v merjenje rezultatov, temveč tudi v izboljševanje procesov in podpornega okolja. Oblikovanje in nadgradnja internih standardov potekata ob vključevanju raziskovalnega in podpornega osebja, kar prispeva k utrjevanju organizacijske kulture kakovosti.
Za izvedbo in razvoj institucionalne samoevalvacije znanstvenoraziskovalnega dela so na institucionalni ravni odgovorni Kolegij rektorja, Kolegij vodij strokovnih služb, KRRD, v kateri sodeluje tudi predstavnik Študentskega sveta UL (študent 1. ali 2. stopnje), KDrŠ, Habilitacijska komisija ter delovna skupina za prenovo metodologije. Na ravni članic imajo pomembno vlogo prodekani za raziskovalno dejavnost in senati članic. V delovna telesa so vključeni tudi raziskovalci, kar prispeva k večji legitimnosti postopkov, boljšemu razumevanju razvojnih potreb mlajših raziskovalcev ter večji kakovosti odločanja. Sistemsko podporo nudijo Univerzitetna služba za raziskovalno dejavnosti, Pisarna za prenos znanja in Univerzitetna služba za doktorski študij, v določeni meri pa tudi druge strokovne službe (Služba za kakovost in podporo strateškemu upravljanju, Kadrovska služba itd.). Takšna struktura omogoča povezovanje strateškega vodenja z operativno in strokovno presojo.
Na podlagi ugotovitev samoevalvacije UL oblikuje in sprejema ukrepe, ki se obravnavajo na ravni senatov članic ter pristojnih komisij in kolegijev. Ukrepi vključujejo prilagoditve meril in postopkov, krepitev podpornih služb, razvoj digitalnih sistemov za spremljanje raziskovalne dejavnosti ter ciljno usmerjeno podporo posameznim področjem. Učinkovitost sprejetih ukrepov se preverja z analizo uspešnosti prijav na razpise, spremljanjem znanstvene produkcije in ocenjevanjem razvoja raziskovalne kulture v naslednjih evalvacijskih ciklih.
Pomemben prispevek k razvoju metodologije evalvacije raziskovalnih programov je predstavljal tudi posvet o evalvaciji družboslovnih in humanističnih ved, v katerem so sodelovali predstavniki vodstva UL, vodstva članic, raziskovalci različnih kariernih stopenj, člani habilitacijskih komisij in strokovne službe. Razprave so poudarile potrebo po uravnoteženju kvantitativnih kazalnikov z vsebinsko presojo, upoštevanju posebnosti monografskih objav in nacionalnega jezika ter krepitvi transparentnosti in mednarodne primerljivosti meril.
Določanje strateških, dolgoročnih in razvojnih ciljev poteka v sodelovanju med rektoratom, vodstvi članic, senati in raziskovalno skupnostjo. Proces vključuje pripravo izhodišč, usklajevanje razvojnih prioritet, javne razprave in potrditev na pristojnih organih. V oblikovanje strateških dokumentov so vključeni vodje raziskovalnih programov, prodekani, člani komisij, raziskovalci različnih kariernih stopenj ter podporno osebje, kar omogoča široko participacijo in večjo usklajenost razvojnih ciljev z dejanskimi potrebami raziskovalnega okolja.
Notranji sistem zagotavljanja kakovosti znanstvenoraziskovalnega dela na UL z že sprejeto metodologijo vrednotenja raziskovalnih programov je v fazi metodološke nadgradnje. Njegove ključne prednosti so povečana institucionalna avtonomija, razvoj notranjih evalvacijskih mehanizmov, večja transparentnost ter postopna integracija načel odprte znanosti in raziskovalne integritete. Izzivi ostajajo povezani z raznolikostjo praks med članicami, potrebo po nadaljnji metodološki standardizaciji ter sistematičnem merjenju dolgoročnih učinkov ukrepov. Sistem postopno prehaja v model kontinuiranega izboljševanja, ki krepi raziskovalno kulturo kakovosti in

ustvarja pogoje za dolgoročno znanstveno odličnost ter družbeno odgovorno raziskovalno delovanje.

4.6. Načela odprte znanosti

UL načela odprte znanosti razume kot sestavni del kakovosti znanstvenoraziskovalnega dela, raziskovalne integritete in družbene relevantnosti raziskav. Njeno delovanje na tem področju temelji na nacionalnem zakonodajnem okviru, zlasti na Zakonu o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti ter Uredbi o izvajanju znanstvenoraziskovalnega dela v skladu z načeli odprte znanosti. Usklajeno je z usmeritvami Evropskega raziskovalnega prostora (ERA).

Strateška in normativna umeščenost odprte znanosti: Načela odprte znanosti so vključena v naslednje strateške in normativne dokumente UL: Strategija UL 2022–2027, Digitalna strategija UL 2024–2027, Strategija trajnostnosti UL 2025–2030, Statut UL, Pravilnik o stabilnem financiranju *znanstvenoraziskovalne dejavnosti UL*, *Pravilnik o doktorskem študiju UL*, P*ravilnik o delovanju Založbe UL* in *Etični kodeks za raziskovalce UL.*

V dokumente UL so vključena načela iz Zakona o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti ter Uredbe o izvajanju znanstvenoraziskovalnega dela v skladu z načeli odprte znanosti:

- odprti dostop do raziskovalnih rezultatov,
- vključevanje zainteresirane javnosti v znanstvenoraziskovalno delo,
- vrednotenje znanstvenoraziskovalnega dela v skladu z načeli odprte znanosti.

Kritična ocena. Strateška in normativna umeščenost odprte znanosti na UL sta vsebinsko skladni z evropskimi in nacionalnimi načeli. Ključni izziv ne izhaja iz pomanjkanja pravil ali strateških zavez oziroma neskladja, temveč iz neenakomernega uresničevanja načel odprte znanosti na posameznih raziskovalnih področjih in v programskih skupinah, zlasti glede ravnanja z raziskovalnimi podatki v skladu z načeli odprte znanosti.

Organiziranost podpore in usposabljanja: UL zagotavlja podporo odprti znanosti prek Založbe UL v okviru 17 transformativnih pogodb z mednarodnimi založniki za branje in odprto objavljanje (APC vavčerji), prek knjižnic, ki ponujajo podporo diamantnemu odprtodostopnemu objavljanju (objavljanje brez stroškov za avtorje objave) in shranjevanju publikacij v Repozitorij UL, ter prek razvijajoče se mreže za podporo ravnanju z raziskovalnimi podatki. V letu 2026 mrežo sestavljajo koordinator na Rektoratu UL in zaposleni podatkovni svetovalci ter kontaktne osebe za ravnanje z raziskovalnimi podatki na šestnajstih članicah UL.

Pomemben del podpornega okolja predstavljajo usposabljanja o odprtem objavljanju in ravnanju z raziskovalnimi podatki. S pomočjo obsežne Moodle učilnice lahko raziskovalci, doktorski študenti in strokovni sodelavci v zanje primernem času pridobijo znanje ter informacije o vidikih ravnanja z raziskovalnimi podatki v skladu z načeli odprte znanosti.

Kritična ocena. Sistemizacija delovnih mest podatkovnih svetovalcev ter vzpostavitev mreže za podporo ravnanju z raziskovalnimi podatki predstavljata pomemben napredek pri institucionalni podpori odprti znanosti na UL. Ključna izziva ostajata: (1) mreža podatkovnih svetovalcev in kontaktnih oseb za ravnanje z raziskovalnimi podatki je še v fazi konsolidacije ter zahteva dolgoročno institucionalno umestitev po zaključku projektnega financiranja; (2) udeležba raziskovalcev in doktorskih študentov na usposabljanjih ostaja nizka, kar neposredno vpliva na kakovost in doslednost izvajanja načel odprte znanosti v praksi.

Infrastruktura za odprto znanost: Članice UL prek Založbe UL ali samostojno izdajajo 55 znanstvenih diamantnih odprtodostopnih revij s skupno približno 130 zvezki in 1.400 članki letno.

Letno izdajo približno 150 odprtodostopnih znanstvenih monografij. Približno 70 % vseh izdanih znanstvenih monografij se letno v okviru Založbe UL objavi v odprtem dostopu.
V okviru Založbe UL sta vzpostavljena portala Revije Založbe UL in E-knjige Založbe UL, ki temeljita na platformah Open Journal Systems in Open Monograph Press. Na obeh platformah je skupaj objavljenih več kot 15.000 znanstvenih člankov in okoli 800 odprtodostopnih monografij.
Repozitorij UL omogoča shranjevanje in odprti dostop do znanstvenih publikacij ter objavo raziskovalnih podatkov. V letu 2025 je bilo v Repozitorij UL shranjenih približno 3.000 novih publikacij raziskovalcev (skupno približno 24.400). Skupno je v Repozitoriju UL objavljenih več kot 100 sklopov raziskovalnih podatkov z različnih področij znanosti. Za zagotavljanje odprtosti raziskovalnih podatkov raziskovalci UL uporabljajo mednarodne in nacionalne področne repozitorije, kot sta Arhiv družboslovnih podatkov in CLARIN.SI.
Na državni ravni je spremljanje odprtosti raziskovalnih rezultatov omogočeno prek Monitorja odprte znanosti, ki na podlagi metapodatkov iz sistema COBISS in nacionalne infrastrukture odprte znanosti (tudi Repozitorija UL) prikazuje kazalnike odprtosti publikacij, raziskovalnih podatkov, programske opreme, doktorskih del in drugih digitalnih objektov ter organizacij, projektov in programskih skupin, založnikov, repozitorijev.
Kritična ocena. Infrastruktura za odprti dostop do publikacij je na UL razmeroma dobro razvita. Pomembnejša strukturna omejitev se kaže na področju raziskovalnih podatkov, saj za vsa raziskovalna področja UL ne obstajajo zaupanja vredni podatkovni repozitoriji oziroma uveljavljeni področni metapodatkovni standardi, kar otežuje izvajanje načela FAIR.
Odprt dostop do znanstvenih publikacij: Raziskovalci UL lahko določila glede odprtega dostopa do znanstvenih publikacij izpolnijo prek več komplementarnih poti, med drugim z:

- objavljanjem v slovenskih odprtodostopnih znanstvenih revijah,
- objavljanjem v revijah 16 mednarodnih založnikov s koriščenjem APC vavčerjev,
- shranjevanjem objavljenih publikacij ali recenziranih rokopisov v Repozitorij UL.

Kritična ocena. Podpora odprtemu dostopu do publikacij je na UL učinkovita in omogoča razmeroma visoko stopnjo skladnosti z zahtevami financerjev in univerze. Kljub temu popolna skladnost še ni dosežena na ravni celotne UL. Uresničevanje odprtega dostopa do publikacij je tudi bistveno bolj napredno kot ravnanje z raziskovalnimi podatki.
Ravnanje z raziskovalnimi podatki v skladu z načeli FAIR in čim večjo odprtostjo: Pravila evropskih in nacionalnih financerjev ter UL določajo pripravo načrta ravnanja z raziskovalnimi podatki na začetku raziskave in posodabljanje, skladnost raziskovalnih podatkov z načeli FAIR in odprtost v skladu z načelom »odprti, kolikor je mogoče, zaprti, kolikor je nujno«.
Raziskovalci lahko uporabljajo nacionalno orodje NRRP Asistent za pripravo načrtov ravnanja z raziskovalnimi podatki, ki je bilo vzpostavljeno s sredstvi Akcijskega načrta za odprto znanost.
V letu 2025 smo zaznali porast shranjevanja raziskovalnih podatkov v Repozitorij UL, predvsem raziskovalnih podatkov, povezanih z znanstvenimi članki, in podatkov doktorskih raziskav, čeprav objava raziskovalnih podatkov v repozitorijih še vedno ostaja na nizki ravni.
Z letom 2025 so uredništva 55 revij UL v skladu z Uredbo o izvajanju znanstvenoraziskovalnega dela v skladu z načeli odprte znanosti objavila pravila glede dostopnosti raziskovalnih podatkov, obravnavanih v člankih, in zahteve glede citiranja raziskovalnih podatkov ter drugih rezultatov raziskav v seznamih virov na koncu člankov.
Kritična ocena. Ravnanje z raziskovalnimi podatki je največji izziv pri uresničevanju odprte znanosti na UL. Ovire so tako strukturne (pomanjkanje ustreznih področnih repozitorijev in metapodatkovnih standardov) kot vedenjske (različne ravni ozaveščenosti, omejena udeležba na usposabljanjih). Posledično je skladnost z določili odprte znanosti trenutno bistveno višja pri publikacijah kot pri raziskovalnih podatkih.

Dodatne prakse odprte znanosti in odgovorno vrednotenje raziskovalnega dela: UL spodbuja tudi druge prakse odprte znanosti, kot so občanska znanost, zgodnja in pregledna izmenjava raziskovalnih informacij in odprte metodologije. Pomemben sistemski vidik predstavlja odgovorno vrednotenje znanstvenoraziskovalnega dela, pri katerem UL poudarja presojo vsebinskih dosežkov in ne bibliometrijskih kazalnikov revij.
UL je pripravila akcijski načrt za izvajanje Sporazuma o reformi vrednotenja raziskovalnega dela (CoARA) za obdobje 2025–2029, ki dodatno podpira vključevanje praks odprte znanosti v sisteme vrednotenja raziskovalnega dela (na primer deljenje raziskovalnih podatkov, odprte metode, ponovljivost raziskav, družbeno udejstvovanje).
Načrtovane aktivnosti 2026–2027
Na podlagi ugotovitev samoevalvacije UL za preostanek pogodbenega obdobja in prehod v naslednjega prednostno načrtuje:

1. nadaljnjo krepitev podpore ravnanju z raziskovalnimi podatki v skladu z načeli odprte znanosti,
2. povečanje udeležbe na usposabljanjih z bolj ciljno usmerjenimi, znanstvenim področjem prilagojenimi vsebinami,
3. naslavljanje infrastrukturnih vrzeli za raziskovalne podatke na posameznih znanstvenih področjih,
4. nadaljnje spodbujanje objavljanja raziskovalnih rezultatov v okviru lastne založniške dejavnosti z izrazitim deležem odprtodostopnih publikacij,
5. tesnejšo povezavo med odprto znanostjo in spremembo vrednotenja raziskovalnega dela,

Sklepna ocena. UL ima vzpostavljene normativne, infrastrukturne in podporne okvire za izvajanje načel odprte znanosti, ki so skladni z nacionalnimi in evropskimi usmeritvami. Osrednji izziv ostaja prehod od delne in neenakomerne uveljavitve k bolj sistematičnemu, merljivemu in celovitemu izvajanju, zlasti na področju raziskovalnih podatkov.

4.7. Načelo enakih možnosti

Področje enakih možnosti je ena ključnih strateških usmeritev UL in je umeščeno v Strategijo UL 2022–2027. Eno od petih razvojnih področij strategije je uveljavljanje dostopnega, vključujočega in enakopravnega akademskega okolja. Načelo enakih možnosti in enakega obravnavanja je ena ključnih presečnih tem, ki jih je treba nasloviti celostno na vseh ravneh delovanja UL, saj so pomembne za vsa ali večino področij delovanja, od strateške ravni do aktivnosti članic in posameznih enot. UL svoje delovanje gradi na državnih predpisih (npr. Resolucija o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških 2023–2030) ter na mednarodnih standardih, vključno z direktivama (EU) 2024/1499 in 2024/1500. Krovni institucionalni dokument je *Načrt enakosti spolov UL 2022–2027 (NES)*, ki predstavlja temeljni okvir za razvoj in izvajanje politik enakih možnosti na ravni celotne UL. Pri izvajanju NES pomembno podporo zagotavljata Pisarna za enakost in vključevanje ter Univerzitetna služba za kakovost in podporo strateškemu upravljanju; po posameznih vsebinah sodelujejo tudi druge strokovne službe (npr. Kadrovska služba, Služba za raziskovalno dejavnost idr.).
NES vključuje cilje in ukrepe na šestih ključnih področjih:

- spodbujanje kulture enakosti spolov, vključno s spolno občutljivo rabo jezika,
- zbiranje in objavljanje podatkov o enakosti in dostopnosti ter spremljanje pojavov diskriminacije,
- usklajevanje poklicnega, študijskega in zasebnega življenja,

- uravnotežena zastopanost spolov pri odločanju in vodenju,
- zaposlovanje in karierno napredovanje,
- preprečevanje nasilja, nadlegovanja in trpinčenja.

Za uresničevanje ciljev NES in uveljavljanje načela enakosti in vključevanja je UL sprejela in izvedla vrsto ukrepov ter vzpostavila podporne mehanizme:

- sprejela je *Pravilnik o ukrepih proti nasilju, nadlegovanju in trpinčenju* ter na vseh članicah zagotovila imenovanje zaupnih oseb;
- pripravila je predlog *Smernic za spolno občutljivo rabo jezika*, ki je trenutno v pregledu in usklajevanju pri delovni skupini za pripravo jezikovne strategije UL;
- sprejela je *Smernice za usklajevanje poklicnega, študijskega in zasebnega življenja ter daljših odsotnosti zaposlenih oseb ter študentov in študentk*;
- pripravila je *Smernice Enakost in vključevanje na UL*, ki vključujejo ključne informacije o podpornih storitvah;
- vzpostavila je spletno vozlišče za enakost in vključenost, ki združuje ključne informacije in podporne storitve;
- redno javno objavlja spolno razčlenjene podatke o zaposlenih in študentih;
- vzpostavila je Pisarno za enakost in vključevanje, ki ponuja strokovno in koordinacijsko podporo implementaciji NES; pri pripravi analiz, zbiranju podatkov in poročanju pomembno sodeluje Univerzitetna služba za kakovost in podporo strateškemu upravljanju;
- vzpostavila je Pisarno varuha študentov, na katero se študenti in zaposleni pogosto obračajo tudi z vprašanji, povezanimi z nadlegovanjem, trpinčenjem, etiko in enakimi možnostmi;
- na članicah so bile v vodstvih imenovane osebe, odgovorne za izvajanje NES na članici;
- izvedla je celovito analizo aktivnosti NES, ki omogoča pregled doseženih rezultatov in usmeritve za razvoj vključujočih praks;
- v okviru podpore pri pripravi prijav raziskovalnih projektov na razpise programa Obzorje Evropa raziskovalcem pomaga nasloviti dimenzijo spola (gender dimension) in vidik uravnotežene zastopanosti spolov (gender balance), pri čemer jim pomaga prepoznati, kje in kako je spol kot biološka in/ali družbena kategorija relevanten za raziskovalna vprašanja, metodologijo, zbiranje in analizo podatkov ter interpretacijo rezultatov;
- začela je spremljanje raziskovalnih projektov po ciljih trajnostnega razvoja (med katerimi je tudi CTR 5 – enakost spolov), poleg že vzpostavljenega označevanja študijskih predmetov po ciljih trajnostnega razvoja (CTR);
- zbira anonimizirane podatke o pojavih nasilja, nadlegovanja, trpinčenja in diskriminacije;
- spodbuja uravnoteženo zastopanost spolov v komisijah in delovnih telesih;
- skupina za spremljanje izvajanja NES je oblikovala predlog opustitve pogoja trimesečnega neprekinjenega gostovanja v tujini pri izvolitvah v nazive rednega in izrednega profesorja/profesorice, ki bi lahko prispeval tudi k zmanjšanju spolnega razkoraka na področju akademskega napredovanja;
- skupina za spremljanje izvajanja NES je predlagala iskanje ustreznejših poimenovanj delovnih mest, kjer raba moškega ali ženskega spola povzroča nejasnosti ali neželene razlikovalne učinke, ter pripravila dopis glede zapisovanja poklicev, funkcij in delovnih mest v Katalogu FDMN, ki ga je Rektorska konferenca RS poslala Ministrstvu za javno upravo RS;

- z namenom ozaveščanja o pomenu žensk v znanosti je UL nagrado za odmevno doktorsko delo poimenovala nagrada dr. Ane Mayer Kansky, po prejemnici prvega doktorata na UL, nagrada je bila prvič podeljena v letu 2023;
- pri projektih UL dosledno upošteva načelo nediskriminatornosti in enakih možnosti ter zasnovo projektov prilagaja tako, da omogoča enakopravno sodelovanje vseh udeležencev ne glede na spol, starost, invalidnost ali druge osebne okoliščine;
- redno mesečno objavlja vsebine o enakih možnostih in načelih vključevanja v e-univerzitetniku;
- redno komunicira pomen načela enakosti spolov ob mednarodnem dnevu žensk in deklet v znanosti; leta 2023 je bila pripravljena tudi razstava na Kongresnem trgu Dekleta v STEM.

Na ravni članic potekajo dodatne dejavnosti, kot so informiranje študentov in zaposlenih o podpornih storitvah, pravnih aktih, etiki, integriteti in enakopravnosti prek različnih komunikacijskih kanalov; vključevanje vsebin kulture vključevanja in raznolikosti na dogodkih in sestankih; dvojezično komuniciranje sklepov Senata; uveljavljanje spolno občutljive rabe jezika v medsebojnem komuniciranju in komuniciranju z drugimi institucijami; priprava Načrta enakosti spolov na ravni članice; uvedba nagrade za dosežke na področju vključevanja enakosti spolov v raziskovanje, poučevanje in obštudijske dejavnosti; spodbujanje prijav za naziv inženirka leta; promocija preteklih inženirk na informativnih dneh in po srednjih šolah z vključitvijo študentk in sodelavk; organizacija izobraževanj, delavnic, okroglih miz in Dnevov enakosti spolov.
Strategije in ukrepe posodabljamo skladno z veljavno zakonodajo, evropskimi smernicami in priporočili ter glede na zaznane potrebe, ki se pokažejo pri izvajanju in spremljanju aktivnosti. Letne evalvacije NES omogočajo sprotno preverjanje učinkovitosti ukrepov, spremljanje stopnje implementacije in analizo njihovega vpliva. Med pozitivnimi učinki izpostavljamo večjo ozaveščenost glede kršitev dostojanstva in prispevek vzpostavljenih mehanizmov (zaupne osebe, spletno vozlišče idr.) k opolnomočenju članov in članic skupnosti. Postopno se povečuje delež žensk v komisijah in odborih ter med akademskim osebjem; v študijskem letu 2025/2026 se je posebej uravnotežila sestava na vodstvenih položajih (49 % žensk), zlasti na položajih dekanj in prodekanj. Podatki iz poročil zaupnih oseb hkrati kažejo, da še vedno obstaja pomemben delež posameznikov, ki doživljajo kršitve dostojanstva, pri čemer je prisoten strah pred uradno prijavo. Kljub pozitivnim trendom ostajajo tudi neravnovesja po spolu znotraj posameznih skupin in okolij (npr. določene komisije, akademije/fakultete).
Statistični podatki (2025/26):

- visokošolski učitelji/sodelavci: 45 % žensk, 55 % moških;
- raziskovalci: 46 % raziskovalk, 54 % raziskovalcev;
- vodstvene osebe skupaj: 49 % žensk, 51 % moških (brez tajnikov fakultet: 44 %/56 %);
- študenti – 1. stopnja: 57 % študentk; 2. stopnja: 65 % študentk; 3. stopnja: 56 % študentk.

Izvajanje NES spremljamo sistematično. Leta 2023 je bila imenovana skupina za spremljanje izvajanja NES, ki je delovala do začetka študijskega leta 2025/2026 in je pripravljala analize, predlagala izboljšave ter poročala o napredku; v letu 2026 bo imenovana nova skupina. Glede izvedbe akcijskega načrta NES UL v obdobju 2023–2025 ugotavljamo, da je bila večina aktivnosti ustrezno izvedena ali delno uresničena, le manjšina načrtovanih nalog je neizpolnjena. Ker je udeležba na dogodkih, povezanih s temami enakosti spolov, razmeroma nizka, načrtujemo pripravo kratkih in širše dostopnih videovsebin. Prepoznali smo potrebo po hitrejšem obravnavanju kršitev dostojanstva in zato pripravili spremembe Pravilnika o ukrepih proti nasilju, nadlegovanju in trpinčenju.
V okviru pregleda izvajanja NES so bile prepoznane tudi nadaljnje vrzeli in prednostne aktivnosti:

- okrepiti je treba izobraževanja in usposabljanja s področja enakosti spolov (za študente, zaposlene in vodstva) ter sistematično ozaveščati o spolnih stereotipih in predsodkih;
- vodstvom je treba zagotoviti ustrezno strokovno usposabljanje za preprečevanje, prepoznavanje in obravnavo nasilja, nadlegovanja in trpinčenja;
- na področju kulture enakosti spolov je treba odpraviti ovire v računalniških programih in obrazcih, ki otežujejo vključujočo rabo jezika v uradnih dokumentih in na spletnih straneh;
- na področju podatkov je treba baze na UL prilagoditi tako, da sistematično vključujejo podatke, razčlenjene po spolu in po drugih značilnostih (npr. starost, invalidnost, nacionalnost), zlasti podatke o vodstvih, komisijah, raziskovalnih skupinah, mentorstvih ipd.; poleg spremljanja podatkov je treba okrepiti aktivnosti za enakost spolov v raziskovanju ter evalvirati učinke izvedenih aktivnosti, pri čemer je predvidena izvedba dveh raziskav o izvajanju NES (na populaciji zaposlenih in na študentski populaciji);
- na področju ravnotežja v odločanju je treba dodatno spodbujati uravnoteženost spolov pri sestavi vodstev članic UL in rektorata ter pri oblikovanju delovnih teles;
- na področju kariernega napredovanja je treba odpraviti ovire pri habilitacijah, povezane s trimesečnim obveznim delovanjem v tujini, ki prispevajo k razkoraku pri doseganju višjih nazivov in položajev;
- na področju preprečevanja nasilja, nadlegovanja in trpinčenja je treba obravnavo pritožb voditi bolj transparentno in dosledno v skladu z določili pravilnika in izvajati redna usposabljanja za članice in člane komisij; postopke obravnave prijav je treba skrajšati in zagotoviti učinkovitejšo obravnavo v dogovorjenih časovnih okvirih, ob tem pa kadrovsko okrepiti pristojne službe ter sistematično izobraževanje za vodstva in komisije; dodatno je treba okrepiti obveščanje zaposlenih o zakonodaji, pravilnikih in možnostih podpore (zaupne osebe, zaupniki, Varuh študentov idr.) ter prenoviti Pravilnik o disciplinski odgovornosti in posodobiti Kodeks etike;
- načelo enakih možnosti integrirati z načelom integritete v strateških dokumentih in evalvacijah, saj skupaj spodbujata transparentnost, pravičnost in zaupanje;
- podatke o vključujočem okolju že zbiramo in spremljamo, vendar je za boljše razumevanje potrebna poglobljena analiza letnih poročil članic. Na ta način lahko prepoznamo razloge za pomanjkanje podatkov na posameznih področjih ter se na ugotovljene potrebe ustrezno odzovemo: zagotovimo podporo tam, kjer je to potrebno, in okrepimo medsebojno izmenjavo dobrih praks. Možnosti za izboljšave prepoznavamo predvsem v natančnejši opredelitvi obveznih in konkretnih kazalnikov poročanja;
- na področju vključevanja žensk v STE(A)M je treba pripraviti načrt stalnih aktivnosti, vključiti relevantne članice UL ter izvesti celovitejšo analizo ovir in spodbud za večjo vključenost.

Kadrovska podpora: Na UL je do sedaj delovala delovna skupina NES, ki je koordinirala izvajanje ukrepov in spremljala njihovo uresničevanje, v letu 2026 pa bo imenovana nova delovna skupina NES za nov mandat. Izvajanje NES poteka tudi na ravni članic: vsaka članica ima imenovano pooblaščeno osebo za NES, ki povezuje aktivnosti in skrbi za pretok informacij.
Sistemsko podporo zagotavlja Pisarna za enakost in vključevanje (strokovna vodja, vodja pisarne, strokovna delavka), pri čemer se aktivnosti prepletajo, v izvedbo pa so vključene različne strokovne službe UL. Ključno podporo pri podatkih in evalvacijah nudi Služba za kakovost, v obravnavo prijav kršitev dostojanstva pa je vključena Univerzitetna služba za kadrovske zadeve.

Pomemben mehanizem varnega okolja predstavlja mreža 65 zaupnih oseb na članicah, ki nudi prvo podporo; zanje zagotavljamo izobraževanja, usposabljanja in supervizijo. Ob tem so kapacitete podpornih služb pri izvajanju ukrepov pogosto preobremenjene.

4.8. Etika in integriteta

UL je leta 2009 sprejela svoj Etični kodeks, leta 2014 pa Etični kodeks za raziskovalce. Ustanovila je tudi univerzitetno Komisijo za etična vprašanja (KEV UL), ki obravnava pritožbe v zvezi z neprimernim ravnanjem v raziskavah in drugimi neetičnimi praksami, ter univerzitetno Komisijo za etiko v raziskavah, ki vključujejo ljudi (KERL UL). Slednja etično ocenjuje predlagane raziskave na področjih, kjer ne obstajajo državne komisije za presojo etičnosti raziskav (medicinske raziskave, delo s poskusnimi živalmi). Poleg tega je bilo ustanovljenih več tovrstnih etičnih komisij (njihova ustanovitev se spodbuja na centralni ravni) pri članicah UL. Oktobra 2024 so bili narejeni pomembni dodatni koraki pri napredku na tem področju z ustanovitvijo nove enote za etiko in integriteto v raziskovanju v okviru Univerzitetne službe za raziskovalno dejavnost. Glavne naloge enote so strateški razvoj področja raziskovalne etike, integritete in varnosti raziskav, vključno z usposabljanji in podporno dokumentacijo (kot so smernice, informativni listi, vodiči itd.), ter svetovanje vodstvu univerze o zadevah REI (vključno z varnostjo raziskav), ozaveščanje, spremljanje in predlaganje izboljšav na tem področju.
Glede etike in integritete v raziskovanju (tj. raziskovalne etike in integritete (REI)) se UL zavzema za izboljšanje kakovosti znanstvenih in umetniških raziskav z različnimi strateškimi pobudami in operativnimi ukrepi na področju REI. Pomemben poudarek je na ponudbi usposabljanj za raziskovalce s predavanji, interaktivnimi delavnicami in razvojem poglobljenih oblik izobraževanja (dilemsko usposabljanje). Takšna usposabljanja se uporabljajo za obveščanje raziskovalcev in drugih zainteresiranih strani znotraj skupnosti UL o trenutnih etičnih standardih, institucionalnih akterjih in postopkih ter o porajajočih se novih vprašanjih na področju REI. Raziskovalci so vabljeni, da obiščejo namenske, redno posodobljene spletne strani o etiki in integriteti v raziskovanju na UL, kjer najdejo vse relevantne akte, smernice in ciljno usmerjene praktične informacije s hiperpovezavami, ki jim pomagajo pri izpolnjevanju etičnih standardov, norm in pričakovanj (vključno s strani zunanjih financerjev). Poleg namenskih spletnih strani UL in usposabljanj se za nadaljnje širjenje informacij uporabljajo tudi komunikacijski kanali, kot so različna glasila in e-pošta.
Izvajanje in usposabljanje o ustreznih kodeksih: Poleg Etičnega kodeksa UL in Etičnega kodeksa za raziskovalce UL je Evropski kodeks ravnanja za raziskovalno integriteto (revidirana izdaja 2023) sestavni del okvira REI na UL, prav tako pa tudi smernice UL (kot so Smernice o etičnem ravnanju pri znanstvenem objavljanju, ki smo jih sprejeli leta 2025, in Smernice o etičnem ravnanju pri raziskavah, v katere so vključeni ljudje) in drugi podporni dokumenti (npr. Informativni list o dobrih raziskovalnih praksah, odgovornem in etičnem raziskovanju ter Vodič po postopku etične presoje raziskav v programu Obzorje Evropa (v pripravi)).
Vsi ti dokumenti so objavljeni v slovenskem in angleškem jeziku na spletnih straneh UL, namenjenih etiki in integriteti v raziskovanju, redno pa se izvajajo tudi usposabljanja o vseh navedenih kodeksih in drugih ustreznih sprejetih dokumentih UL ter o novih etičnih vprašanjih (npr. etična raba umetne inteligence, varnost raziskav, nove neetične prakse objavljanja). Kodeks etike za raziskovalce UL in nedavno sprejete Smernice o etičnem ravnanju v znanstvenem založništvu se izrecno navezujejo na štiri ključna načela integritete raziskovanja, kot so navedena v Evropskem kodeksu ravnanja za raziskovalno integriteto, in sicer: zanesljivost, poštenost, spoštovanje in odgovornost, ter jih podrobneje udejanjajo na področju znanstvenega objavljanja.

S sprejetjem navedenih kodeksov etike in smernic, v katerih so določena temeljna načela raziskovanja z integriteto in poročanja o njem, ter z organizacijo usposabljanj, srečanj in konferenc o integriteti raziskovanja, je UL že v celoti usklajena s priporočili št. 1 in 2 (od skupno štirih) raziskovalnim in visokošolskim organizacijam, ki jih je leta 2025 izdal Nacionalni svet za etiko in integriteto v znanosti.

Zagotavljanje ustrezne organizacijske kulture, krepitev integritete raziskovanja: UL si prizadeva za gojenje kulture raziskovanja, ki temelji na integriteti, predvsem s pristopi od spodaj navzgor, ki so dokazano najbolj učinkoviti. Medtem ko usposabljanja takoj povečajo znanje in ozaveščenost, se kultura – ki obsega vrednote, pričakovanja, odnose, ravnanje in norme organizacije – oblikuje sčasoma in je odvisna tudi od ožjega raziskovalnega okolja, v katerem raziskovalci dnevno delujejo, pri čemer igrajo vodilni kadri na vodstvenih položajih posebej pomembno vlogo pri ustvarjanju tega okolja. Pomanjkljivost v tej zvezi je, da usposabljanja ne dosežejo vseh, saj je udeležba prostovoljna. V zvezi s tem se trenutno proučujejo predlogi, da bi bila usposabljanja obvezna vsaj za tiste doktorske študente, ki so zaposleni na UL.

Kultura se goji tudi z dejavnostmi, kot so organizacija različnih konferenc, posvečenih raziskovalni etiki in integriteti, ki privabljajo univerzitetno, nacionalno in mednarodno občinstvo, ter z razširjanjem novic o takšnih aktivnostih. Mednarodne konference, ki jih je UL (so)organizirala v letu 2025, vključujejo evropski kongres ENRIO 2025 o praksi raziskovalne integritete: Integriteta raziskovanja, dinamika moči in varna institucionalna kultura (september 2025) in doktorska konferenca treh univerz (Ljubljana, SI; Gradec, AT in Reka, HR) novembra 2025, posvečena raziskovalni etiki in integriteti, ki jo je organiziral in gostil rektorat UL.

Notranji akti in postopki za sistemsko obravnavanje raziskovalne etike in integritete (REI): Poleg dveh že omenjenih etičnih kodeksov in smernic UL je sedanji postopek za oceno kršitev raziskovalne integritete vključen v *Pravilnik o delu Komisije za etična vprašanja UL (KEV UL)*, ki ocenjuje domnevne kršitve raziskovalne integritete in drugo neetično ravnanje na UL. Z ustanovitvijo te komisije in sprejetjem ter objavo njenih pravil je UL usklajena tudi s Priporočilom št. 3 Nacionalnega sveta za etiko in integriteto v znanosti, z rahlim odstopanjem le glede zaščitnih ukrepov glede nasprotja interesov, ki v obstoječem Pravilniku še niso dovolj naslovljeni. Vendar pa se postopek za obravnavanje kršitev integritete raziskav trenutno spreminja in usklajuje z novimi zahtevami zunanjih financerjev, predlogi za spremembe pa vključujejo bolj izrecno določbo o nasprotju interesov ter določbo o prepovedi povračilnih ukrepov proti dobrovernim prijaviteljem, s čimer se bo udejanjilo tudi priporočilo št. 4 Nacionalnega sveta za etiko in integriteto v znanosti. Na ta način bo UL usklajena z vsemi priporočili Nacionalnega sveta.

Poleg potrebnih posodobitev postopka KEV za obravnavanje kršitev raziskovalne integritete je mogoče izboljšati (svetovalni) pregled nad delovanjem Komisije za etična vprašanja (KEV) ter uvesti določene močnejše ukrepe za naslavljanje morebitnih kršitev REI, ki še potekajo. Glede prvega bi bilo priporočljivo uvesti spremljanje dela komisije s strani opazovalcev (kot so institucionalni svetovalci za raziskovalno integriteto ali zunanji neodvisni opazovalci), kar je že uveljavljena praksa drugje, na primer v postopku za obravnavanje neprimernega ravnanja v raziskavah na KU Leuven in v postopkih etične presoje (ethics assessment) in etičnega pregleda (ethics review) pri Evropski komisiji. Takšne vloge pomagajo okrepiti integriteto, poštenost in verodostojnost etičnih komisij, med drugim z izboljšanjem transparentnosti, spodbujanjem doslednosti in najboljših praks, povečanjem odgovornosti komisij, zagotavljanjem pravičnega postopka in podporo sistemskim izboljšavam. Glede ukrepov za obravnavanje morebitnih kršitev, ki še potekajo, prav tako obstaja prostor za določene izboljšave. Obstoječi postopek za obravnavanje neetičnih praks je postopek *po* kršitvi (ki se odvija na KEV UL), medtem ko v fazi nastajanja ali izvajanja kršitve potrebe oseb, ki opazijo takšne problematične dejavnosti z vidika

raziskovalne integritete, niso zadostno upoštevane. Da bi zapolnili to vrzel, je bil podan predlog za razširitev pristojnosti že obstoječega inštituta Zaupnih oseb (ki so na vsaki članici UL trenutno pooblaščene za sprejem in podporo žrtvam nasilja, trpinčenja in nadlegovanja, vključno s spolnim nadlegovanjem) tudi na kršitve raziskovalne integritete.
Pomembno vlogo pri preprečevanju kršitev pa imajo tudi univerzitetna Komisija za etiko v raziskavah, ki vključujejo ljudi (KERL UL), in podobne etične komisije na ravni članic UL. KERL UL odloča o vlogah za etično presojo tovrstnih raziskav, ki se izvajajo znotraj UL ali vključujejo doktorske študente ali zaposlene UL kot raziskovalce, kadar je etična presoja na univerzitetni ravni potrebna zaradi multidisciplinarnosti raziskave ali ker se raziskava izvaja pri članici UL, kjer takšna komisija ne obstaja. S presojo etičnosti raziskav, ki vključujejo delo z ljudmi, KERL UL pomembno prispeva k zagotavljanju raziskovalne etike in integritete, saj postopek presoje vlog raziskav pred izvedbo deluje kot mehanizem zgodnjega ozaveščanja raziskovalcev o etičnih vidikih njihovega dela. Priprava vloge za presojo že sama po sebi od raziskovalcev zahteva skrben razmislek o ciljih raziskave, izbrani metodologiji, načinu pridobivanja obveščenega soglasja, ravnanju z osebnimi podatki, morebitnih tveganjih za udeležence ter o zagotavljanju zaupnosti in dostojanstva posameznikov. Takšen strukturiran pristop spodbuja raziskovalce k sistematičnemu premisleku o zanesljivosti, poštenosti, spoštovanju in odgovornosti svojega dela v vseh fazah raziskovalnega procesa – od načrtovanja do razširjanja rezultatov. Delovanje KERL UL ima torej preventivno in izobraževalno vlogo, saj raziskovalce usmerja k ustreznemu ravnanju še pred začetkom izvajanja raziskave in tako prispeva k razvoju organizacijske kulture, v kateri je etična refleksija neločljiv del znanstvenoraziskovalnega dela in ne le formalna obveznost. Leta 2025 so bili narejeni nadaljnji pomembni koraki z razširitvijo pristojnosti KERL UL na etično presojo vidikov raziskav, ki vključujejo umetno inteligenco, s čimer se naslavlja vse pomembnejši etični izziv in zapolnjuje vrzel v obstoječi etični presoji na ravni UL. Delo komisije KERL UL spremlja Univerzitetna služba za raziskovalno dejavnost, ki spremlja postopek in na prošnjo tudi svetuje komisiji.
Več članic UL (trenutno 10 od 26) je ustanovilo tudi lastne etične komisije, ki presojajo različna etična vprašanja raziskav na svojem področju. Čeprav rektorat aktivno podpira ustanovitev tovrstnih komisij, je morda lahko kot določeno pomanjkljivost razumeti dejstvo, da trenutno ni centralnega pregleda nad delovanjem tovrstnih komisij na ravni članic UL. Zaradi decentralizirane narave UL omenjene komisije nimajo obveznosti poročanja rektoratu o svojem delu. Zbiranje informacij od komisij na ravni članic UL o njihovem delovanju, težavah, posebnostih in potrebah po usposabljanju pa bi bilo najverjetneje koristno za splošno spremljanje, preglednost in oceno morebitnih težav ali izzivov in potreb v zvezi z njihovim delom, pa tudi za predlaganje morebitnih rešitev.
Zaključimo lahko, da kodeksi, smernice, uveljavljeni postopki in sankcije za kršitve REI delujejo zlasti odvračalno za kršitve raziskovalne integritete, medtem ko gojenje etične raziskovalne kulture prek usposabljanj, drugih dejavnosti in dogodkov, delo KERL UL in etičnih komisij na različnih članicah UL ter individualno svetovanje o raziskovalni etiki v okviru prijavljanja na projekte, ki jih financira EU (ki ga prav tako zagotavlja Univerzitetna služba za raziskovalno dejavnost), delujejo preventivno.
Drugi ukrepi za zagotavljanje etike in integritete: Poleg zgoraj navedenih notranjih aktov in dela komisij na področju raziskovalne etike in integritete raziskav, drugi akti, povezani z etiko in integriteto v širšem smislu, vključujejo naslednje:

- Glede zaščite prijaviteljev: *Pravilnik za vzpostavitev notranje poti za prijavo*.
- Glede nasprotja interesov: *Pravilnik o izogibanju nasprotjem interesov in pogojih za opravljanje dela izven UL* ter, posebej za upravljanje finančnih navzkrižij interesov v

projektih ZDA, *Pravilnik o upravljanju finančnega nasprotja interesov v raziskavah UL, ki jih financira Javna zdravstvena služba Združenih držav Amerike*. Dodatne določbe o nasprotju interesov so navedene v *Etičnem kodeksu za raziskovalce UL* in *Smernicah UL o etičnem ravnanju pri znanstvenem objavljanju.*

- Glede sprejemanja daril: *Pravila glede ravnanja in omejitev v zvezi s sprejemanjem daril*

Tveganja, povezana s takšnimi vidiki etike in integritete, se spremljajo prek institucionalnega načrta integritete pod nadzorom pooblaščene osebe UL za integriteto, ki letno poroča Komisiji za preprečevanje korupcije o izvajanju načrta integritete UL ter o ukrepih za izvajanje Akcijskega načrta za izvajanje Resolucije o preprečevanju korupcije v Republiki Sloveniji.

Varstvo pravic intelektualne lastnine je poleg tega urejeno s *Pravilnikom o upravljanju z intelektualno lastnino na UL*, za odgovorno ravnanje z raziskovalnimi podatki – gl. poglavje 4.6. (Odprta znanost).

Etični vidiki objavljanja: Etične prakse objavljanja, ki temeljijo na etičnih kodeksih UL in mednarodnih standardih, kot so Evropski kodeks ravnanja za raziskovalno integriteto in Priporočila LERU glede odgovornega in pravičnega avtorstva, temelječega na načelih in usmeritvah COPE, so zajete v Smernicah UL o etičnem ravnanju pri znanstvenem objavljanju, ki jih je Senat UL sprejel septembra 2025 in so bile poslane vsem raziskovalcem in pedagoškemu osebju na UL (objavljene pa so tudi na spletni strani UL). Te smernice med drugim predstavljajo ukrep, ki spodbuja in zagotavlja dosledno navajanje avtorstva in spoštovanje intelektualnega dela, saj zajemajo etična načela publiciranja in vključujejo poglavja o avtorstvu, soavtorstvu, priznavanju drugih prispevkov, nasprotju interesov in neetičnem ravnanju (zlorabah raziskovanja in drugih spornih raziskovalnih praksah), uporabo (Gen)UI, pa tudi poglavja s posebnimi razmisleki za raziskovalce na začetku kariere, ki obravnavajo vprašanja objavljanja skupaj z mentorjem, izogibanja plenilskim založnikom/izbiri dobrih založniških medijev, ustreznega citiranja, avtorskih pravic in komuniciranja z različnimi ciljnimi skupinami (tudi prek družbenih medijev). Poleg tega smo razvili in izvedli specializirano delavnico o etičnem ravnanju pri znanstvenem objavljanju. UL pa spodbuja objavljanje pri zaupanja vrednih, priznanih mednarodnih založnikih tudi prek sistema APC vavčerjev, ki zaposlenim omogočajo, da svoje delo objavijo v okviru zlatega odprtega dostopa (Gold Open Access) brez dodatnih stroškov.

Skrb za stalno kakovost v skladu z mednarodnimi standardi: Z namenom kontinuirane krepitve in posodabljanja usmeritev UL na področjih raziskovalne etike, integritete raziskav in varnosti raziskav ter možnosti vplivanja na tovrstno relevantno raziskovalno politiko na evropski in državni ravni so zaposleni na rektoratu UL kot člani aktivni tudi v mednarodnih mrežah in delovnih skupinah (npr. ERION, Delovna skupina za odgovorno internacionalizacijo združenja The Guild, Delovna skupina za odgovorno internacionalizacijo EUTOPIA) ter aktivno sodelujejo na mednarodnih srečanjih in konferencah (npr. na prvi Evropski konferenci o varnosti raziskav, 2025; ENRIO kongresu 2025).

Vrednotenje uresničevanja načel etike in integritete: Na ravni rektorata univerze je bil razvit podrobni vprašalnik kot mehanizem za merjenje stanja etike in integritete na UL, vključno z morebitnimi slabostmi, izzivi in priložnostmi. Vprašalnik je bil obravnavan v različnih univerzitetnih odborih in organih (medresorsko posvetovanje) in naj bi bil v elektronski obliki poslan vsem raziskovalcem in pedagoškemu osebju (ti dve kategoriji vključujeta tudi doktorske študente, zaposlene na UL), ki ga bodo izpolnili anonimno prek spleta.

Kot drug mehanizem za samoocenjevanje, ki omogoča prepoznavanje priložnosti in vključuje raziskovalno osebje, vsa redna usposabljanja (v angleščini in slovenščini) o raziskovalni etiki in integriteti vključujejo vprašalnik za povratne informacije, v katerem se ne ocenjuje samo

usposabljanje, ampak je na voljo tudi dovolj prostora za predloge za druge potrebe usposabljanja na področju raziskovalne etike in integritete. Na ta način je zagotovljeno redno samoocenjevanje elementa/komponente usposabljanja glede REI na UL.
Poleg tega predstavitve tekočega dela na tem področju (na primer o varnosti raziskav, ki je na UL dodeljena enoti REI) na različnih članicah UL ponujajo še eno priložnost za takojšnjo povratno informacijo in oceno dela rektorata s strani akademskega osebja na vseh ravneh.

5 POVZETEK SAMOEVALVACIJSKEGA POROČILA IN SWOT-ANALIZA

UL je v obdobju 2022–2025 dosegla pomemben napredek pri krepitvi znanstvene odličnosti, internacionalizacije in družbenega vpliva. Kot največja raziskovalna institucija v Sloveniji, z več kot 4.700 registriranimi raziskovalci in obsežno znanstveno produkcijo, ostaja osrednji generator znanja v državi. V tem obdobju je opazno izboljšala kakovost in odmevnost raziskovalnih rezultatov, kar potrjuje rast števila objav in citiranosti ter dejstvo, da se je 93 raziskovalcev uvrstilo med 2 % najpogosteje citiranih na svetu. Povečala se je tudi uspešnost na razpisih Evropskega raziskovalnega sveta, saj je UL pridobila 15 projektov ERC , od tega 11 kot nosilna organizacija, kar predstavlja enega ključnih kazalnikov vrhunskosti v mednarodnem prostoru.

Po uvedbi stabilnega financiranja po letu 2022 je UL vzpostavila sistem notranje evalvacije, temelječ na kvalitativnih kriterijih in mednarodni presoji. UL je izvedla interne razpise za nove raziskovalne programe in za povečanje sredstev najuspešnejšim, uvedla je nove zagonske raziskovalne programe, namenjene mlajšim raziskovalcem, odobrila sredstva za 4 velike interdisciplinarne projekte ter v tem obdobju v okviru razpisa za mlade raziskovalce realizirala 423 zaposlitev, kar prispeva k pomlajevanju raziskovalne skupnosti in dolgoročni stabilnosti kadrovskega potenciala.

Družbeni vpliv UL se krepi tako na področju inovacij kot v partnerskem sodelovanju z gospodarstvom, civilno družbo in javnim sektorjem. V obdobju 2022–2025 je bilo ustvarjenih 71 izumov, 13 licenc in več odcepljenih podjetij, ki prenašajo znanstvene rezultate v prakso. UL je bila posebej uspešna na področju prenosa znanja v zdravstvu, kjer je primer QUNEX postal referenčni model sodelovanja med akademskim in kliničnim okoljem. Poleg tega je bilo leta 2025 evidentiranih več kot 1.100 projektov z zunanjimi partnerji, kar odraža visoko stopnjo vpetosti UL v razvojne procese družbe in gospodarstva.

UL je pomembno napredovala tudi pri spremljanju in krepitvi trajnostnega razvoja. V obdobju 2020–2024 je kar 42 % vseh znanstvenih objav naslavljalo teme, povezane s cilji trajnostnega razvoja, z najmočnejšim poudarkom na zdravju, industriji in energiji. Leta 2025 je delež takšnih objav znašal 40 %, kar potrjuje trajno usmeritev UL v reševanje globalnih družbenih izzivov.

Raziskovalna infrastruktura je bila dodatno okrepljena z investicijami v 194 novih večjih kosov opreme, kar omogoča izvajanje raziskav na najvišji ravni in podporo interdisciplinarnim projektom. Mreža raziskovalnih infrastrukturnih centrov UL ostaja ključni nosilec teh dejavnosti in zagotavlja pomembno podporo tako raziskovalcem UL kot zunanjim uporabnikom. Izkoriščenost opreme je visoka, pogosto blizu 100 %, kar potrjuje potrebo po nadaljnjem vlaganju v kadre in digitalno podporo za upravljanje infrastrukture. UL je vpeta tudi v številne evropske raziskovalne infrastrukture, kot so EATRIS, ELIXIR, ESS-ERIC, Euro-BioImaging in E-RIHS, kar povečuje njeno mednarodno raziskovalno konkurenčnost.

Vzporedno poteka tudi krepitev raziskovalne etike in integritete, enakih možnosti in standardov, odprte znanosti, vključno z razvojem institucionalnega repozitorija, podpora odprtemu dostopu ter uvajanjem načel odgovornega ravnanja z raziskovalnimi podatki.

Na področju mednarodne prepoznavnosti je UL dosegla najvišjo uvrstitev doslej – 197. mesto na lestvici QS Europe 2026, kar potrjuje uspešno uresničevanje strateških ciljev. Aktivna vključenost v mreže EUTOPIA, The Guild in CELSA dodatno krepi njen mednarodni vpliv in omogoča dolgoročno strateško partnerstvo z najboljšimi evropskimi univerzami.

Samoevalvacija potrjuje, da je UL v zadnjih letih okrepila vse ključne stebre svojega raziskovalnega poslanstva: odličnost, odprtost, trajnost, družbeni učinek in mednarodno vpetost. UL ostaja zavezana nadaljnji konsolidaciji sistema kakovosti, krepitvi kariernih poti, zagotavljanju kadrovske podpore infrastrukturi ter zmanjševanju razvojnih razlik med disciplinami, povečanju interdisciplinarnosti in še večjemu vplivu raziskovalnega dela na razvoj slovenske ter širše evropske družbe.

SWOT-ANALIZA	
PREDNOSTI	**SLABOSTI**
Visoka mednarodna odličnost, konkurenčnost in omreženost raziskovalcev UL, vključenost UL v ugledna mednarodna združenja. Kompleksnost raziskovalnih področij. Intenzivno povezovanje raziskav z družbenim vplivom in družbenimi izzivi. Vzpostavitev metodologije za vrednotenje raziskovalnih programov na podlagi načel COARA. Vzpostavljeni mehanizmi za pomlajevanje raziskovalnih skupin in spodbude za mlajše raziskovalce. Močna nacionalna in mednarodna vpetost, odprtost in dostopnost infrastrukturnih centrov. Raznovrstnost virov financiranja. Vključenost načel odprte znanosti, raziskovalne etike in integritete ter enakih možnosti v sistem kakovosti.	Neenakomerna porazdelitev znanstvene odličnosti med disciplinami. Omejitve pri financiranju, ki ne zadostuje za doseganje večjega števila mednarodno prebojnih znanstvenih rezultatov. Neustrezno vrednotenje družbenega vpliva raziskav. Zanemarjanje določenih raziskovalnih področij na račun prioritetnih področij. Kompleksna upravljavska struktura UL in omejitve kadrovskih kapacitet v podpornih službah. Neurejenost ocenjevanja medinstitucionalnih raziskovalnih programov. Pomanjkanje kadrov za podporo delovanja raziskovalne infrastrukture.

PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
Skupni projekti in aktivnosti v okviru mednarodnih združenj, katerih članica je UL. Večja uspešnost pri najprestižnejših mednarodnih razpisih (npr. ERC), večja izkoriščenost programov Evropskega inovacijskega sveta. Krepitev interdisciplinarnega povezovanja med raziskovalci z različnih članic UL. Krepitev povezovanja z gospodarstvom in drugimi institucijami, tudi na področju usposabljanj mladih raziskovalcev iz gospodarstva. Nadaljnje spremembe vrednotenja dela in napredovanja raziskovalcev v skladu z načeli COARA. Digitalizacija, avtomatizacija meritev in uporaba UI za povečanje zmogljivosti in dostopnosti infrastrukturnih centrov. Krepitev vloge UL kot regionalnega povezovalca.	Manjše zanimanje mladih za karierne poti v akademskem okolju zaradi nekonkurenčnosti z drugimi sektorji. Administrativne in finančne ovire pri internacionalizaciji, predvsem pri zaposlovanju tujih raziskovalcev. Hitro tehnološko zastaranje in naraščajoči stroški servisov raziskovalne opreme ter izjemno hitro višanje stroškov licenc za uporabo programske opreme. Spremembe prioritet EU in makroekonomska nihanja lahko zmanjšajo obseg različnih virov financiranja.

6 PRILOGE